

ARNAVUTLUK

ÜLKE RAPORU

Hazırlayan : **Hilal TAŞCIOĞLU**
Ankara - April, 2011

T.C. Başbakanlık
Dış Ticaret Müsteşarlığı
İHRACATI GELİŞTİRME ETÜD MERKEZİ

Temel Sosyal ve Ekonomik Göstergeler

Temel Sosyal Göstergeler

Resmî Adı	Arnavutluk
Nüfus	3.194.972* (Ocak 2010)
Yüzölçümü	28.748 km ²
Dil	Arnavutça
Din	% 70 Müslüman,% 20 Ortodoks, %10 Katolik
Başkent (nüfus)	Tiran (341.453)
Başlıca şehirleri (nüfus)	Durres (113.465), Elbasan (85.798), Shkoder (85.789), Vlore (85.180), Fier (76.166), Korce (58.911)
Yönetim Şekli	Cumhuriyet
Cumhurbaşkanı	Bamit Topi
Başbakan	Sali Berisha
Para Birimi	Lek

Kaynak: EIU- The Economist Intelligence Unit, Albania Country Report, February 2011

*Instat-The Institute of Statistics

Temel Ekonomik Göstergeler

	2006a	2007a	2008a	2009a	2010b
GSYİH (piyasa fiyatlarıyla milyar Lek)	896	980	1.086	1.125	1.180
GSYİH (milyar dolar)	9,1	10,8	12,9	11,8	11,4
Büyüme (%)	5,4	5,9	7,7	3,3	3,4
Cari Denge (milyon \$)	-670,8	-1.212,4	-2.048,1	-1.844,8	-1.405,6
Tüketici Fiyat Enflasyonu(ortalama- %)	2,4	2,9	3,4	2,3	3,6a
İhracat (fob-milyon \$)	792,9	1.076,0	1.355,6	1.048,0	1.551,5a
İthalat (fob-milyon \$)	2.915,7	3.978,3	4.907,5	4.264,2a	4.604,3a
Döviz kuru (ort) Lek:\$	98,10	90,43	83,89	94,98	103,94a

Kaynak:EIU- The Economist Intelligence Unit, Albania Country Report, February 2011

a Gerçekleşen b Economist Intelligence Unit tahmini

Üyesi Olduğu Uluslararası Kuruluşlar

BSEC-Karadeniz Ekonomik İşbirliği (Black Sea Economic Cooperation Zone)
CE-Avrupa Konseyi (Council of Europe)
CEI -Merkezi Avrupa Girişimi (Central European Initiative)
EAPC-Avrupa - Atlantik Ortaklık Konseyi (Euro-Atlantic Partnership Council)
EBRD-Avrupa Yatırım ve Kalkınma Bankası (European Bank for Reconstruction and Development)
FAO-Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (Food and Agriculture Organization)
IAEA-Uluslararası Atom Enerjisi Kurumu (International Atomic Energy Agency)
IBRD-Uluslararası Yatırım ve Kalkınma Bankası (International Bank for Reconstruction and Development)
ICAO-Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü International Civil Aviation Organization
IDA-Uluslararası Kalkınma Birliği (International Development Association)
IDB-İslam Kalkınma Bankası (Islamic Development Bank)
IFAD-Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonu (International Fund for Agricultural Development)
IFC -Uluslararası Finans Kurumu (International Finance Corporation)
ILO-Uluslararası Çalışma Örgütü (International Labor Organization)
IMF-Uluslararası Para Fonu (International Monetary Fund)
IMO-Uluslararası Denizcilik Örgütü (International Maritime Organization)

ISO-Uluslararası Standartlar Kuruluşu Uluslararası Standartlar Kuruluşu (International Organization for Standardization)
ITU-Uluslararası Telekomünikasyon Birliği (International Telecommunication Union)
MIGA- Çok Taraflı Yatırım Garanti Kuruluşu (Multilateral Investment Geographic Agency)
MINURCAT- Birleşmiş Milletler Orta Afrika ve Çad Misyonu (United Nations Mission in the Central African Republic and Chad)
NATO-Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (North Atlantic Treaty Organization)
OIC-İslam Ülkeleri Örgütü (Organization of the Islamic Conference)
OSCE-Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (Organization for Security and Cooperation in Europe)
SECI-Güneydoğu Avrupa İşbirliği Girişimi (Southeast European Cooperative Initiative)
UNCTAD-BM Ticaret ve Kalkınma Konferansı Teşkilatı (United Nations Conference on Trade and Development)
UN-Birleşmiş Milletler (United Nations)
UNIDO-Birleşmiş Milletler Sınai Kalkınma Örgütü (United Nations Industrial Development Organization)
UNESCO-Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve Kültür Örgütü (United Nations Educational, Scientific, and Cultural Organization)
UNWTO-Dünya Turizm Örgütü (World Tourism Organization)
WCO- World Customs Organization Dünya Gümrük Örgütü
WFTU-Dünya Ticaret Birlikleri Federasyonu (World Federation of Trade Unions)
WIPO-Dünya Fikri Mülkiyet Teşkilatı (World Intellectual Property Organization)
WTO-Dünya Ticaret Örgütü (World Trade Center)

► Genel Bilgiler

Coğrafi Konum

Avrupa'nın güneydoğusunda, Balkan yarımadasının batısında yer alan Arnavutluk, kuzey ve kuzeydoğuda Karadağ (172 km), Kosova (115 km), doğuda Makedonya (151 km), güney ve güneybatıda Yunanistan (282 km) ile komşudur.

28.748 km²'lik yüzölçümü ile Avrupa'nın en küçük ülkelerinden biri olan Arnavutluk'un kara sınırları uzunluğu 720 km'dir.

Adriyatik Denizi ve İyon Denizi'ne 362 kilometre sahil şeridi olan ülkenin %70'i dağlıktır ve yerleşime açık değildir. En yüksek dağı 2,753 metre yüksekliğe sahip Makedonya Cumhuriyeti sınırında bulunan Korab Dağı'dır.

Güneybatıda İyonya Denizi'ne kıyısı bulunan ülkenin İyon Denizi ile Adriyatik Denizi arasında yer alan Otranto Boğazı'nın karşısındaki İtalya'ya uzaklığı 72 km'den (45 mi) daha azdır.

Siyasi ve İdari Yapı

Arnavutlar, batıda Adriyatik ve İyon denizi, kuzeyde Tuna ve Sava nehirleri, doğuda Morava ve Vardar, Güneyde ise Pindi dağlarının oluşturduğu bölgede yaşamış, İllir'lerin soyundan gelmektedir.

14. yüzyılda Osmanlıların bu bölgeye gelmelerinden sonra, 28 Kasım 1912'ye kadar Türklerin yönetiminde kalmışlardır. Ülke, Birinci Dünya Savaşı sırasında İtalya, Sırbistan, Karadağ, Yunanistan, Fransa ve Avusturya-Macaristan'ın işgallerine uğramıştır.

21 Ocak 1925 tarihinde Ahmet Zogu Cumhurbaşkanlığında Arnavutluk Cumhuriyeti ilan edilerek, parlamento oluşturulmuş, 1 Eylül 1928'de ise Ahmet Zogu'nun kendisini kral ilan etmesiyle, Arnavutluk Demokratik Parlamenter Krallığı kurulmuştur. 7 Nisan 1939 yılında İtalya tarafından işgal edilen Arnavutluk, bu ülkeye bağlı olarak 1944 yılına kadar yönetilmiştir.

29 Kasım 1944'te Enver Hoca yönetiminde bağımsız Halk Cumhuriyeti kurulmuş, 29 Nisan 1991'e kadar bu komünist rejim işbaşında kalmıştır. 1991 yılında ülkede ilk çok partili seçim gerçekleştirilmiş ve böylece 46 yıllık Komünist rejime son verilerek, çok partili demokratik sisteme geçilmiştir.

Ülkenin 28 Kasım 1998 yılında yürürlüğe giren mevcut Anayasasına göre, meclis 140 üyeden oluşur. Bu üyelerin 100 tanesi doğrudan 40 tanesi ise parti listelerinden nisbi temsil yöntemi ile seçilmektedir.

Bu kapsamda 28 Haziran 2009 tarihinde yapılan genel seçimlerde Demokratik Parti, Sosyalist Parti, İnsan Hakları Partisi, Birleşik Sosyalist Hareket Cumhuriyet Partisi milletvekilleri temsil hakkı kazanmıştır. Başbakan Demokratik Parti Başkanı Sali Berisha'dır. Bir sonraki seçimin 2013 yılı ortalarında gerçekleştirilmesi beklenmektedir.

Ülkenin Devlet Başkanı ise 2007 yılında Parlamento tarafından seçilerek 5 yıllık süre için işbaşına gelen Bamir Topi'dir.

Yaklaşık 50 yıl süren bir baskı rejimi ve kapalı ekonomi döneminin ardından Arnavutluk, dış politikasını, esas itibarıyla ABD ve AB üyesi ülkeler ile her alandaki ilişki ve işbirliğini geliştirmek ve Avrupa ile bütünleşmek hedefleri üzerine kurmuştur. Öte yandan, bölgenin birçok ülkesinde yaşayan Arnavutların siyasi ve ulusal haklarının korunması ve geliştirilmesi Arnavutluk'un bölgesel politikasının belli başlı hedeflerinden birini teşkil etmektedir.

Nüfus ve İşgücü Yapısı

Arnavutluk, ortalama 76.3 olan yaşam süresi ile Balkanlarda Yunanistan'ın ardından gelmektedir. Nüfusun yaş ortalaması 32.5 olan (erkeklerde 32.1 – kadınlarda 33) Arnavutluk; Avrupa standartlarına göre genç bir nüfus yapısına sahiptir.

1980'lerde yıllık ortalama %2.1 gibi yüksek oranda artış gösteren Arnavutluk nüfusu, 1990'lı yılların ilk yarısında, özellikle genç erkek nüfusun ülke dışına geçici göçüne bağlı olarak doğum oranlarında yaşanan şiddetli düşüş nedeniyle, yıllık ortalama %0.3 oranında azalmıştır. 1990'lı yıllar boyunca nüfus 3.2 ve 3.3 milyon arasında değişkenlik göstermiştir. Geçmişteki yüksek doğum oranları sebebiyle, ülkede çalışma yaşındaki nüfus oranı % 67'nin üzerindedir.

Nüfusun etnik açıdan büyük ölçüde homojen olduğu ülkedeki en büyük azınlık grubunu, Yunanlılar oluşturmaktadır. Halen Arnavutluk nüfusu 3,6 milyon kişi olup bunların %95'i Arnavut, %3'ü Yunan, %2'si ise Roman (çingene), Sırp ve Bulgarlardan oluşmaktadır.

Arnavutluk'ta işsizlik oranı; 2000-2008 yılları arasında düşme eğilimi gösterirken, 2009 yılında artış göstermiştir. 2000 yılında %16,8 işsizlik oranı; 2008 yılında %13, 2009 yılında ise %13,8 olarak gerçekleşmiştir.

Doğal Kaynaklar ve Çevre

Arnavutluk; doğal kaynaklar ve yeraltı varlıkları açısından zengindir. Ülke topraklarının %77'sini kaplayan dağlık ve tepelik alanlar, ülkenin tarihten gelen izolasyonunun başlıca sebebidir. Toplam 2.9 milyon hektarlık ülke topraklarının %36'sını ormanlar, %24'ünü ekilebilir topraklar, %15'ini de otlak ve çayırılar oluştururken, kalan topraklar verimsiz ya da tarım dışı kullanımdadır.

Ülkenin krom, nikel, bakır, boksit, fosforit, az miktarda da petrol ve kömür dahil olmak üzere yeraltı kaynakları oldukça zengindir.

Arnavutluk 11 önemli nehir ve 152 küçük nehir ve kollardan oluşan yoğun bir hidrografik ağı ve zengin su kaynaklarına sahiptir. Balkan Yarımadası'nın üç büyük ve en derin tektonik gölleri kısmen Arnavutluk sınırları içindedir. Ülkenin kuzey batısında yer alan Shkodra gölünün üçte biri Arnavutluk, üçte ikisi Karadağ sınırları içindedir. UNESCO koruması altındaki ülkenin güney doğusunda bulunan Ohrid gölünün bir kısmı Makedonya sınırlarındadır.

Ülkede 247 göl, 5 suni göl, birkaç sulama rezervuarı ve 200 civarında toprakaltı su kaynağı vardır. En önemli nehirler Drin, Buna, Mat, İşmi, Erzen, Shkumbin, Seman, Vjosa, Kalasa, Bistrica, Pavlla'dır.

Arnavutluk; sayısı 3.220'ye yaklaşan türde zengin bitki örtüsüne sahiptir. Bunun %29'unu Avrupa kıtasında yetişen bitkiler, %47'sini Balkanlarda yetişenler, geri kalan %24'ünü Akdeniz türü çeşitli bitkiler oluşturmaktadır. Orta bölgelerde daha çok Avrupa kıtası bitkileri, güney bölgelerinde Akdeniz türü bitkileri yetişmektedir. Başlıca şifalı bitkileri adaçayı, kekik, ıhlamur, salep, nane, adasoğanıdır.

Orman yangınları ve ormanların yok edilmesi, hava kirliliği, erozyon ile sanayi ve diğer unsurların yarattığı su kirliliği ülkede çevreyi tehdit eden en önemli unsurlar arasındadır.

Genel Ekonomik Durum

Ekonomik Yapı

1990 yılına kadar planlı ve merkezi sistemli ekonomiye sahip olan Arnavutluk'ta, 1991 yılından itibaren ciddi reformlar başlatılmış, bir özelleştirme programı uygulamaya konulmuş, fiyatlar devlet kontrolünden çıkarılarak dış ticaret serbestleştirilmiştir. 1990'lı yıllarda ekonomik reformların kaydettiği aşamalar ve ortaya çıkan hızlı büyüme oranları bakımından Arnavutluk, Balkan ülkeleri için bir model olarak görülmüştür.

Ancak, komünist sistem döneminde Arnavutluk'ta özel sektör ve dış ticaret sürekli kontrol altında tutulmuş, bunun bir sonucu olarak ülke 1991 yılında geçiş dönemine girdiğinde Avrupa'daki diğer geçiş dönemindeki ülkeler içinde en az gelişmiş ülke sıfatını almıştır. GSYİH'da yaşanan sürekli artışa rağmen ülke bugün de Avrupa'nın en fakir ülkelerinden biri olmayı sürdürmektedir.

1997 yılında yaşanan ekonomik ve sosyal patlama dönemi hariç olmak üzere Arnavutluk GSYİH'si 1993 - 2001 yılları arasında yılda %7'den fazla büyüme göstermiştir. Bu hızlı büyüme kısmen tarım sektöründeki büyümeden, kısmen de yurtdışına çalışmaya giden Arnavutların ülkeye yaptıkları katkılardan kaynaklanmıştır. 2002 yılında biraz yavaşlama gösteren büyüme, tekrar hız kazanmış ve günümüze kadar reel olarak yıllık %5-%6'lar düzeyinde seyretmiştir. 2008 yılında Arnavutluk ekonomisinde % 7.7 oranında büyüme görülmüştür.

Enflasyon oranı %3 seviyesinde kontrol altına alınmaya çalışılmakta olup, bu politika paralelinde 2008 yılı enflasyonu % 3.4 olarak gerçekleşmiştir. Kişi başına gelir yıllık 3.900 Dolar'a yükselmiştir.

2008 yılının ikinci yarısında ortaya çıkan global finansal kriz Arnavutluk ekonomisinin dış bağımlılığının nispeten az olması nedeniyle, ilk aşamada etkisini göstermemiştir. 2008 yılının sonlarına doğru özellikle İtalya ve Yunanistan'da çalışan işçi döviz transferlerinde yavaşlama başlamıştır. Ayrıca İtalya ve

Yunanistan'a tekstil ve ayakkabıda fason üretim yapan işletmeler talep daralması nedeniyle kapanmış veya üretimini yavaşlatmışlardır. Arnavutluk Merkez Bankası, faiz indirimleriyle ekonomiye müdahale ederek faizleri %6.25'ten %5.75'e çekmiştir. Yine global kriz dolayısıyla dünyadaki genel eğilime paralel olarak 2008 yılı sonu ve 2009 yılının başlangıcıyla döviz kurunda % 20 civarında artış yaşanmıştır. Diğer taraftan, 2008 yılında Arnavutluk'un toplam dış borcu 2.291 milyon Dolar ile GSYİH'nin %18.3'üne tekabül etmektedir. İç borç ise GSYİH'nin %37.64'ünü oluşturmaktadır.

Bütün dünyada yaşanan küresel krizden Arnavutluk da etkilenmesine rağmen, 2009 yılında Arnavutluk ekonomisindeki büyüme %3,3 civarında gerçekleşmiştir. 2009 yılındaki olumlu gelişmelere rağmen, cari açık oldukça yüksek seyretmiştir. Bu da Arnavutluk ekonomisindeki tüketimin yüksek seviyelerde olduğunu ve üretim kapasitesinin de yüksek seviyedeki tüketime yeterli gelmediğini göstermektedir.

Maliye politikası 2009 yılı boyunca genişleme kaydetmiş, bu da sermaye harcamalarının hızlı büyümesinden dolayı artan bütçe harcamalarına yansımıştır. Ayrıca ekonomik büyüme hızının yavaşlamasından dolayı da, bütçe gelirleri tahmin edilen orandan daha az bir seviyede gerçekleşmiştir.

Arnavutluk ekonomisi henüz dış ekonomik dengelerin korunmasını sağlayabilecek, istikrarlı döviz gelirini üretebilecek, rekabetçi ihracat sektörleri oluşturmamıştır. Ticaret, inşaat ve hizmet gibi bazı sektörler ülkenin ekonomisine ve kalkınmasına çok yardımcı olurken, tarım ve sanayi sektörlerinin ülke ekonomisine katkısı çok az olmaktadır.

Arnavutluk ekonomisi hala yapısal zayıflıklardan zarar görmekte ve bu da ürünlerin ve sermayenin uluslararası pazardaki rekabet gücünü düşürmektedir.

2010 yılının ilk çeyreğinde Arnavutluk'un ekonomik büyümesi %2, ikinci çeyreğinde % 3.3, üçüncü çeyreğinde ise 4.9 olarak gerçekleşmiştir.

İnşaat sektörü, satışların düşüşü, likidite ve inşaat izni sorunları nedeniyle 2010 yılının ilk çeyreğinde % 20, ikinci çeyreğinde ise % 29 daralmıştır. Telekomünikasyon hizmetleri de 2010 yılının ilk çeyreğinde % 10, ikinci çeyreğinde ise % 3 daralmıştır.

IMF-Uluslararası Para Fonu tarafından 2010 yılında GSYİH büyümesinin % 3, 2011 yılında ise % 3.5 olacağı öngörülmektedir. IMF'in son raporuna göre; Arnavutluk ekonomisi ancak 2015 yılında % 5 büyüyecektir. Arnavutluk Hükümeti'ne göre ise; 2010 yılında büyümenin % 4.1, 2011 yılında %5, 2012 yılında % 6.1, 2013 yılında ise % 6.2 olacağı tahmin edilmektedir.

Sektörler

Tarım ve Hayvancılık

Arnavutluk, Doğu Bloku'nun yıkılmasından sonra geçiş dönemine giren ülkeler içinde GSYİH'si halen büyük ölçüde tarımsal faaliyete bağlı olan tek ülkedir. 1990'lı yıllar boyunca, tarımsal üretimin GSYİH'nin %50'sinden fazlasını oluşturmuş olduğu ülkede, halen tarımın GSYİH içindeki payı %20'lerde seyretmektedir.

1990'lı yılların başında, komünist yönetimin gücünü kaybetmesi ile toprakların ve hayvanların kontrolü köylülere geçmiş, kolektif çiftlikler kapanmıştır. Tarımsal üretim halen ortalama büyüklüğü yaklaşık 1 hektar olan bu küçük, özel işletmelerin faaliyetlerine dayanmaktadır.

Sektör, sadece küçük çiftliklerden dolayı değil, ülkenin altyapısının zayıflığı sebebiyle de arzu edilen gelişmeyi gösterememektedir. Özellikle üretilen ürünlerin nakliyesi bakımından ulaştırma altyapısının yetersizliği sorun yaratmaktadır. Halen ülkedeki istihdamın %58'ini karşılayan tarım sektöründe, gayrimenkul sorununun çözümü devlet politikasının en önemli unsurlarından birini oluşturmaktadır. Arnavutluk organik gıda alanında önemli bir ihracat potansiyeline sahiptir. Ancak, paketleme ve ambalajlama ile ilgili sorunlar ve zeytinyağı, meyve, şarap ve brendi gibi katma değeri yüksek ürünlere yeterli önemin verilmemesi sebebiyle sektörde istenilen gelişme sağlanamamaktadır.

Bununla beraber ülkede banka kredilerinin artmasına paralel olarak üzüm bağları, meyve üretim alanları ve gıda işleme sektörlerine yeni yatırımlar yapılmaktadır.

Aşırı istihdama bağlı olarak tarım sektörünün uluslararası standartlar çerçevesinde verimsiz olması sebebiyle ülkenin tarımsal üreticileri komşu Yunanistan ile rekabet edememektedir. Ayrıca ülkenin Avrupa Birliği'nin hayvansal ve bitkisel sağlık kurallarına uygun üretim yapma konusunda gelişme kaydedememesi de sektörün ihracat imkanlarını kısıtlamaktadır.

Sanayi

1980'li yılların sonunda GSYİH'nin yaklaşık %45'lik kısmını oluşturan sanayinin payı 2008 yılına gelindiğinde %20'lere kadar gerilemiştir. Bu durum, esas olarak, Komünist dönemde uygulanan yoğun sanayileşme politikalarının terk edilmesi sonucunda madencilik ve imalat sektörlerinin küçülmesinden kaynaklanmıştır.

1961 yılına kadar Sovyetler Birliği, daha sonra da 1978 yılına kadar Çin'den sağlanan üretim tesisi ve fabrikaların çoğu eski olmanın yanı sıra 1991-1992 ve 1997 yıllarındaki kargaşa dönemlerinde hasar görmüş veya yağmalanmıştır. Halen çalışır durumda olan kamu işletmeleri ülkenin büyük bir kısmı ülkenin geçiş dönemine girmesiyle özelleştirilmiştir.

Başta İtalya olmak üzere batılı ülkeler için gerçekleştirilen fason üretim, tekstil ve deri eşyalar sektörlerine canlılık kazandırmıştır. Ülkenin ihracat gelirlerinin %43'lük kısmını tekstil ve ayakkabı sektörleri oluşturmaktadır. Kullanılan teknoloji bakımından İtalya ve Yunanistan gibi ülkelerin gerisinde kalsa da gıda işleme ve imalat sanayinin önemli sektörlerinden biri olmayı sürdürmektedir.

Madencilik

Başta krom, bakır ve nikel olmak üzere mineral kaynakların oldukça zengin olduğu Arnavutluk'ta, 1990 yılından önce, madencilik sektörü ihracat gelirlerinin büyük kısmını oluşturmuş, ülke dünyanın üçüncü büyük krom üreticisi haline gelmiştir. Bununla beraber, gerek 1991-1992 gerekse 1997 yıllarındaki ayaklanma dönemlerinde üretimde büyük düşüşler yaşanmıştır. 2005-2008 yılları arasında başta Çin kaynaklı olmak üzere krom, demir, bakır ve diğer madencilik ürünlerine yönelik talebin yükselmesi çok artması ile bu ürünlerin ihracatında da tekrar artış yakalanmıştır.

Petrol üretiminin merkezi ülkenin Berat ve Fier bölgeleridir. Ülkede petrol çıkarma alanında faaliyet gösteren çok sayıda yabancı şirket bulunmakla beraber bu firmaların büyük kısmı kara sondajı gerçekleştirmektedir.

Müteahhitlik Hizmetleri

Arnavutluk 2014 yılında AB'ye katılması beklenen Güney Doğu Avrupa ülkeleri arasında en hızlı büyümeye sahip olan ülkedir. Gelişmekte ve hızlı büyümekte olan her ülke gibi Arnavutluk'ta da inşaat sektörü önemini korumaya devam etmektedir.

Yaşam şartlarının düzeltilmesine, üretim kapasitesinin artırılmasına ve modern bir altyapının yaratılmasına olan ihtiyacı karşılamak için yapılan reformlar, inşaat sektöründe sürekli ve etkili bir yükselmenin görünmesine sebep olmuştur. Bu sektör yıllık ortalama %13 büyümeye göstermiş olup, GSMH'ya en büyük katkıda bulunan sektörlerden biridir.

Müteahhitler, inşaat işlerine başlanması ya da başlamış olanların bitirilebilmesi için gerekli mali kaynakların bulunmasında yaşanan zorlukları; sektördeki yavaşlama ve düşüşün nedenleri olarak görmektedirler. Bunların yanı sıra, küresel mali krizden etkilenen tüketicilerin düşen talepleri ve sıkılaştırılan borç verme kuralları sektörü daha da zorlamaktadır. Bu sektördeki yatırımları engelleyen en büyük faktör toprak mülkiyeti konusundaki anlaşmazlık ve belirsizliklerdir. Yaklaşık 450 civarında küçük, orta ve büyük ölçekli hidroelektrik santral inşaatının lisans verilme çalışmaları, termik santral inşaatları, altyapıya yönelik projeler ülkenin bu sektördeki en önemli büyümeye etkenlerinden biridir.

Müteahhitlik sektöründe konut dışında, yol, kanalizasyon ve içme suyu projeleri başta olmak üzere, altyapıya yönelik çalışmaların yoğunluğu dikkat çekmektedir. Özellikle bu tür projelerde yabancı sermayeli, İtalyan, Yunan ve Alman olmak üzere, teknik müşavirlik firmalarının kendi ülkeleri ve büyükelçilikleriyle bağlantılı olarak faaliyet gösterdikleri ve projelendirme faaliyetlerinde bulundukları bilinmektedir. Yol projelerinde ana üstlenici olarak da taşeron olarak da çok sayıda Arnavut firma çalışmaktadır.

Arnavutluk hükümeti birçok altyapı projesinin tamamlanması için çaba göstermektedir. Sektördeki bitirilmesi gereken en önemli proje Adriyatik sahilini Kosova'ya bağlayan yolun Arnavutluk'ta kalan kısmı olan Durres-Kukes otoyoludur. Söz konusu yol Arnavutluk'un hem en pahalı hem de Arnavutluk'ta inşa edilen en uzun/büyük otoyoldur. Otoyolun inşaatı ile kuzey Arnavutluk'taki yatırımların artması öngörüldürken, otoyol aynı zamanda Kosova için de önemli bir nakliye güzergâhı olacaktır. Ayrıca güney Sırbistan ve kuzey Makedonya'nın da bu otoyolun inşaatından yararlanabileceği ve böylece otoyolun bölge ekonomi ve ticaretinde önemli bir gelişme unsuru olacağı tahmin edilmektedir.

Durres-Kukes otoyolunun yanı sıra, Arnavutluk'un güney ve kuzey uçlarını birbirine bağlayarak Yunanistan ve Karadağ'la ulaşımı kolaylaştıracak Arber Otoyolu'nun da tamamlanması planlanmaktadır. Otoyolun tek bir projeye bitirilmesi yerine daha çok ülkenin orta bölümünde yer alan bölümleri şu anda tamamlanmış veya tamamlanma aşamasındadır.

Yol projelerinin dışında, var olan limanların iyileştirilmesi ve yeni limanların hem yolcu hem de kargo hizmetleri için inşaa edilmesi diğer projelerden sadece birkaçıdır.

Teknik Müşavirlik Sektörü

Arnavutluk'ta teknik müşavirlik alanında faaliyet gösteren firmalar, genelde İtalya, Yunanistan, Almanya, Avusturya gibi ülkelerin kredi kuruluşlarıyla beraber çalışan, ilgili ülkelerin Büyükelçiliklerince de desteklenen firmalardan oluşmaktadır.

Alman KfW ve GTZ ile birlikte faaliyet gösteren ILF Teknik Müşavirlik (www.ilf.com) daha çok kanalizasyon, içme suyu konularında projeler hazırlamaktadır. İtalyan Hükümetinin TİKA benzeri Cooperazione Italia bugüne kadar yaklaşık 130 milyon Avro'luk bir kaynağı değişik projeler ve firmalarla Arnavutluk'a aktarmıştır. Cooperazione Italia'nın destek verdiği projeler için İtalyan teknik müşavirlik firmaları çalışmaktadır. En önemli firmalardan Simast Sp.a'da devletin % 70'lik payı vardır.

Arnavutluk'ta teknik müşavirlik firmalarının faaliyetlerinin kredi kuruluşları ve Hükümetlerin desteğiyle yürütüldüğü gözlenmektedir. Ayrıca Arnavutluk hükümeti zaman zaman teknik müşavirlik ihaleleri açmaktadır. Söz konusu ihalelerin duyurulmasında ve bilgi temininde yeterli açıklık sağlanmamaktadır. Bu nedenle, ihale koşullarının hazırlanmasında ve duyurulmasında bilgilere ulaşmak oldukça sıkıntılıdır.

İnşaat

Teknolojik açıdan geri kalmış olmasına rağmen Arnavutluk inşaat sektörü 1990'lı yılların ikinci yarısında hızlı bir büyüme göstermiştir. Kollektif çiftliklerin şahsi mülke dönüşmesi, küçük ve orta ölçekli işletmelerin ortaya çıkması, çeşitli mağazaların açılması, konut sıkıntısı, büyük altyapı projeleri, turizm sektörünün gelişmesi ve 1999 yılında ülkeye yönelen insani ve askeri fonlar, bu büyümenin sebepleri arasındadır. Kırsal alanlardan kentlere göçün yaygın olması, özellikle kentlerde konut yapımı ihtiyacını artırmaktadır.

Halen inşaat faaliyetlerinin %80'lik kısmı özel sektör tarafından gerçekleştirilmektedir. Bununla beraber, 2007 yılının başında inşaat izinlerine kısıtlama getirilmiştir. 1990 yılından bu yana gerçekleştirilen inşaatların 2/3'lük kısmının kayıt dışı olduğu tahmin edilmektedir. Bu nedenle 2006 yılından itibaren bu yapılaşmayı kayıt altına alma ve yasallaştırma çalışmaları yapılmaktadır. Ülkede yapılaşma açısından en çarpıcı değişim binaların çeşitli canlı renklere boyandığı başkent Tiran'da görülmektedir.

İnşaat, Arnavutluk ekonomisindeki en aktif sektörlerden biridir. 2008 yılında, sadece inşaat sektörü GSYİH'nin % 14'ünü oluşturmuştur. Yine 2008 yılında, inşaat sektörü, tarım dışı satışların % 17'sini kapsarken, tarım sektörü dışındaki çalışanların % 18'ine de istihdam sağlamıştır.

Turizm

Henüz yeterince yararlanılmamakla beraber, turizm sektörü, ülkenin kalkınması açısından önemli fırsatlar sunmaktadır. Bir kısmı deniz turizmine elverişli olan ve büyük ölçüde bozulmadan kalmış sahil şeridi, dağlık bölgeleri ve tarihi yapılarına rağmen turizm altyapısının yetersizliği ve güvenlik sorunları, ülkeye turist gelişini engellemiştir. 2008 yılı sonu itibarıyla ülkede 7.791 yatak kapasiteli 221 otel faaliyet göstermektedir.

Arnavutluk seyahat ve turizm sektörü, 2008 yılında 41.000 kişiye istihdam sağlarken, 358 milyon Avro gelir sağlamıştır ve bu da GSYİH'nin % 4'üne denk gelmektedir.

Arnavutluk hükümeti 2009 yılında Arnavutluk'a gelen turist sayısında geçen yıla göre % 42'lik bir artış olduğunu açıklamıştır. Arnavutluk'a toplam 2 milyon civarında ziyaretçi gelmiştir. Yaklaşık 1 milyon ziyaretçi deniz aşırı yoldan gelmiştir. Bunların % 92'si Avrupa'dan gelen yabancı ziyaretçiler, geri kalan % 8'i ise Asya ve Amerika'dan gelenlerden oluşmaktadır.

Yabancı ziyaretçilerin en büyük grubunu % 37'lik bir oranla Kosova'dan gelenler oluştururken, bu sıralamayı Makedonlar ve Karadağlılar takip etmektedir. Bu üç ülkede büyük oranda etnik Arnavutların varlığı bilinmekte ve yerli uzmanlar bu pazarı vatansever/milliyetçi turizm pazarı olarak tanımlamaktadır.

Dünya Ekonomi Forumu'nun uluslararası seyahat ve turizm sektörü üzerine hazırladığı rekabet raporunda, Arnavutluk 133 ülke içinde 90'ıncı sırada yer almaktadır.

Ulaştırma ve Telekomünikasyon Altyapısı

Arnavutluk'un ulaştırma ağı, diğer Avrupa ülkeleri standartlarının çok altındadır. 18 000 km uzunluğundaki karayolları, 1930'lu yılların teknolojisi ile inşa edilmiş ve bu yolların bazı bölümleri Kosova'daki karışıklıklar sırasında NATO kuvvetlerinin yoğun kullanımı sonucunda büyük zarar görmüştür. Komünist dönemde yasak olan özel araba sahipliğinin serbest bırakılmış olması da ülke karayollarının üzerindeki yükü artıran bir faktör olarak ortaya çıkmıştır.

Kosova'daki savaşın bitmesinin ardından, NATO, bölgedeki operasyonları için kullandığı yolları yeniden inşa ederken Batılı devletler de diğer pek çok yol yapım projesi için ülkeye yardım önerilerinde bulunmuştur. Karayolları, otoyol kalitesinin düşüklüğünün yanı sıra, gerek özellikle merkezlerden uzak kırsal bölgelerde faaliyet gösteren yol çeteleri, gerekse dikkatsiz araç kullanımı ve bakımsız araçlar sebebiyle tehlikeli olabilmektedir.

2009 yılının sonunda tamamlanması beklenen ve Durres ile Kosova sınırındaki Kukës'i bağlayacak olan yolun kullanıma açılması ülkenin karayolu açısından temel önceliğidir.

Ülkedeki demiryolları, 447 km'si ana hat, 230 km'si de ikincil hat olmak üzere toplam 677 km uzunluğundadır. Ülkenin demiryolu ağı, 1990'lı yıllarda, özellikle de 90'lı yılların ilk yarısında raylar ve ışıklı sinyallerin yağmalanması neticesinde büyük zarara uğramıştır. Demiryolu kalitesinin düşüklüğü sebebiyle yolcu trenleri saatte en fazla 40, yük trenleri ise 25 kilometre hız yapabilmektedir. 2004 yılında tamamlanarak ülkenin Karadağ'a, dolayısıyla da Avrupa Demiryolu ağına bağlanmasını sağlayan hatta rağmen, demiryolu ile yolcu trafiği son beş yıl içinde yaklaşık %50 azalma göstermiştir.

Ülkenin en önemli iki limanı, Durres ve Vlorë şehirlerindedir. Bunların yanı sıra, güneyde, İtalya ve Yunanistan'a yolcu ve hafif yük taşımacılığı konusunda hizmet vermekte olan Saranda Limanı bulunmaktadır. Özelleştirilerek hizmet kalitesi artırılan Durres Limanı'ndan işlenerek ihraç edilen ürünlerin hacmi, 2002 yılındaki 2,1 milyon tonluk düzeyden 2008 yılında 3,7 milyon tona çıkmıştır. Durres Limanı ülkede limanlar yoluyla yapılan uluslararası ticaret hacminin %80'lik kısmını

Oruçturmaktaadır .

Ülkedeki tek ticari havaalanı olan Tiran yakınlarındaki Rinas Havaalanı'nın bir kısmı NATO tarafından yeniden inşa edilmiştir. 2008 yılında Rinas havaalanı 1,3 milyon yolcuya hizmet vermiştir.

Telekomünikasyon

Komünist dönemde, Arnavutluk'un telekomünikasyon ağı, komünist blok ülkeleri içinde en kötü durumda olanı olmuştur. Bu dönemde, ülkenin her bölgesinde mevcut bulunmakla beraber, telefon hatları genellikle resmi ve kamu kurumlarına tesis edilmişken, halka açık telefonlar sadece postanelerde hizmet vermiştir.

Son yıllarda mobil telefonların hızla yaygınlaşmış olmasına rağmen ülkenin Komünist dönemde dahi kötü sayılan sabit telefon altyapısı fazla gelişmemiştir. Eylül 2008 itibarıyla 237 bin olan sabit telefon hattı aboneliği sayısı, Avrupa'daki en düşük oranlardan biridir. Ülkede hizmet vermekte olan tek sabit telefon operatörü, hisselerinin çoğunluğu Türk Telekom ve Çalık Enerji konsorsiyumunda bulunan Albtelecom'dur. Buna karşılık ülkede faaliyet gösteren üç adet mobil telefon şirketinin toplam abone sayısı 2,9 milyon kişidir. 2009 yılında dördüncü mobil operatör lisansı verilmesi beklenmektedir.

Ülkede internet kullanımı da diğer Avrupa ülkelerine nispeten azdır. Geniş bant da dahil olmak üzere internet kullanımı ülkede çok büyük bir hızla artmaktadır. Bireysel abonelik için henüz pahalı olan internet kullanımı, başta Tiran olmak üzere internet kafeler yoluyla giderek popülerleşmektedir.

Enerji

1980'li yıllarda ihracat için de fazla yaratabilen hidroelektrik tesisleri, halen ülke elektriğinin %98'ini üretmektedir. Sektörün 1.668 mega wattlık kapasitesi, 30 yıl önce Çin teknolojisi ile kurulmuştur. Yeni kapasite yaratacak yatırımların yapılmaması, talepteki ani artışlar, kurak dönemler ve faturaların tahsilinde yaşanan güçlükler gibi sebeplerden dolayı ülke sık sık enerji krizi yaşamaktadır.

Elektrik dağıtım şirketi olan KESH firmasının Çek Cumhuriyeti'nden bir firmaya satılarak özelleştirilmesinin hizmet kalitesinde iyileşmeye yol açması beklenmektedir.

Ülkede 1918 yılından bu yana petrol çıkarılmaktadır. Ancak yurtiçinde üretilen ve iç talebin sadece küçük bir bölümünü karşılayabilen dizel yakıtın kalitesi düşüktür. Ülkede arama ve çıkarma yapan yabancı şirketler de faaliyet göstermektedir.

Son yıllarda sektördeki en önemli gelişmelerden biri Kosovo ve Yunanistan'a 9 ay boyunca elektrik enerjisi ihraç edilmesidir. Bu enerjiyi ihraç etmek, Arnavutluk için bir ilkti. Çünkü Arnavutluk, çok eskimiş üretim ve iletim sisteminden dolayı, iç talebi karşılamak için uzun yıllardır enerji ithal etmek zorunda kalıyordu.

2009 yılı içinde küçük, orta ve büyük boyutlu hidro-elektrik santraller için 100'den fazla imtiyaz hükümet tarafından verilmiştir, bu imtiyazların tutarı yaklaşık 1 milyar Avro'ya ulaşmaktadır. Arnavutluk, yakın bir gelecekte net elektrik enerjisi ihracatçısı olmayı planlamaktadır. Önümüzdeki 4 yıl içinde, elektrik üretiminin % 50 artması beklenirken, iç talebin de her yıl % 5 artması beklenmektedir. Bu Avrupa'nın en yüksek büyüme oranıdır.

2009 sonbaharında Vlora'da açılan yeni termik santral güney Arnavutluk'taki elektrik sorunlarını çözmüştür.

Arnavutluk enerji sektöründe, bu yıl içinde birçok enerji projesini tamamlamak için yaptığı 3 milyar Avro değerindeki anlaşmalarla, İtalya ana yatırımcıdır. Arnavutluk'un hala enerji nakil sistemini geliştirmeye ihtiyacı vardır. Üretilen enerjinin teknik hata/nedenlerden dolayı yaklaşık % 35'i kaybolmaktadır.

2009 yılının Ekim ayı itibarıyla ülkede devletin elinde bulunan en büyük petrol şirketi olan Albpetrol'ün özelleştirme süreci başlatılmıştır.

Bankacılık

Ülkede faaliyet gösteren 16 bankanın 14 tanesi kısmen ya da tamamen yabancı sermayeli bankalardır. Bu bankaların piyasaya girişi, sektördeki rekabeti artırmış ve sunulan mali hizmetlerin çeşitlenmesini sağlamıştır. Halen sektörün %31'lik kısmına hakim olan Avusturyalı Raiffeisen Zentralbank ülkedeki en büyük bankadır. Son yıllarda kredilerde de artış yaşanmaktadır.

Perakende Sektörü

Arnavutluk perakene sektörüne küçük bakkallar ile tarım ürünleri ve el işi ürünlerin satıldığı açık pazarlar hakimdir. Modern ve geniş ürün yelpazesine sahip mağazalar az sayıda olup, genellikle büyük şehirlerde faaliyet göstermektedir. Yine az sayıdaki büyük süpermarketler ve şehir dışında kurulan alışveriş merkezleri de giderek artmaktadır. Uluslararası büyük süpermarket zincirleri de ülkeye giriş yapmaya başlamıştır. 18 mağazasıyla en büyük zincir Sırbistan'ın Delta Maxi Group şirketi tarafından satın alınan Euromax zinciridir.

Doğrudan Yabancı Yatırımlar

Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü

Ülkenin sanayi kapasitesi, 1991-1992 ve 1997 yıllarında yaşanan karışıklıklar arasında, kamu mülkiyetinde olduğu ve ithalatla rekabet edemediği için atıl kalmıştır. Uygun bir özelleştirme programı ile bu işletmelerin rekabetçi bir yapıya kavuşturularak yabancı yatırımcılar için cazip hale getirilmesinin bu durumu düzeltebileceği düşüncesiyle ülkede ulaşım, perakende ticaret ve konut yapımı alanındaki kamu mülkiyeti hızla büyük ölçüde özel sektöre devredilmiştir. Bununla beraber, 1995 yılında başlayan geniş kapsamlı özelleştirme programı, 1997 yılında yaşanan karışıklıklar sırasında sekteye uğramıştır.

Ülkedeki siyasi ve ekonomik istikrar, Dünya Bankası ve NATO üyeliği, AB tam üyelik sürecindeki gelişmeler, Kosova'nın bağımsızlığıyla beraber Arnavutluk'un bölgedeki gücünün artması ve önemli özelleştirmelerin gerçekleştirilmesiyle, ülkeye özellikle 2007 ve 2008 yıllarında oldukça önemli doğrudan yabancı sermaye girişi sağlanmış ve rekor düzeyde artışlar kaydedilmiştir.

2007 yılında çimento fabrikalarına yatırımın ve petrol üretiminin artması ile Albtelekom'un özelleştirilmesi sonucu Arnavutluk'taki yabancı yatırımlar geçmişten beri en yüksek rakam olan 463 milyon Avro olarak gerçekleşmiştir. 2008 yılında ise yapılan özelleştirmeler, çimento fabrikalarının yapımı ve enerji yatırımları ile doğrudan yabancı sermaye yatırım tutarı önceki yıla göre %42 artış göstererek rekor düzeyde 680 Milyon Avro'ya ulaşmıştır.

2009 yılının ilk yarısında yabancı yatırımlar iki kat artmış ve 460 milyar Avro'ya çıkmıştır. Fakat mali kaynaklarının çoğu, bu yatırımların 2008 yılında küresel kriz öncesinde müzakere edilen özelleştirme anlaşmalarından geldiğini açıklamıştır. Arnavutluk'un tek elektrik dağıtım şirketi olan OSSH'yi satın almak için, Güneydoğu Avrupa'da önemli bir gelişme gösteren Çek enerji şirketi CEZ 102 milyar Avro ödemıştır. Devlete ait olan petrol rafineri şirketi Armo'nun ve mobil telefon operatörlerinden olan AMC'nin hisselerinin, çoğunluk hissedarı olan Yunan Cosmote'a satılması yapılan önemli anlaşmalardan bazılarıdır.

Ülkede en yüksek miktarda yatırımda bulunan ülkeler, başta İtalya ve Yunanistan olmak üzere, Avrupa ülkeleridir. Yatırımlar, hazır giyim ve ayakkabı olmak üzere tekstil sektöründe yoğunlaşmaktadır.

Ülkenin Adriyatik Denizine yakın, batı tarafında yoğunlaşan İtalyan yatırımları, ağırlıklı olarak inşaat (%35), tekstil ve ayakkabı üretimi (%21) ve gıda sanayi (%8) sektörlerindedir. Bunlar genellikle ülkedeki düşük ücretli işgücünden faydalanan küçük ve orta ölçekli yatırımlardır.

Yunan yatırımları Yunanistan'a yakın olan güney ve güneydoğu bölgelerinde yoğunlaşmıştır. Yunan yatırımcıları genelde ticaret sektöründe faaliyet göstermektedir. Tekstil, giyim ve deri ürünlerinin imalatındaki toplam payları ise ancak %2'dir.

Şehir olarak yabancı yatırımların çoğu Tiran ve Durres şehirlerinde yoğunlaşmıştır. Bu iki şehir yabancı yatırımların % 67'sini çekmektedir.

Yabancı Yatırımlar

Yıllar	Değer (Milyon Euro)
1998	45
1999	41
2000	143
2001	207
2002	135
2003	178
2004	209
2005	341
2006	250
2007	463
2008	680

Kaynak: T.C. Tiran Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği

Ülkedeki Serbest Bölgeler (Özel Ekonomik Bölgeler)

Arnavutluk'ta Ekonomik Bölgeler, Ekonomi, Ticaret ve Enerji Bakanlığı tarafından, diğer kurumlarla işbirliğiyle ya da ekonomik bölgeyi geliştirme statüsünü alan yerli ya da yabancı tüzel kişiler tarafından yerel çalışmalar ve ülkenin ekonomik gelişim stratejisi çerçevesinde yapılmaktadır.

2009 yılı Ocak ayı itibarıyla ülkede "Sanayi Parkı" statüsünde olan 6 bölge bulunmaktadır. Bunların üç tanesinde seçici rekabet işlemleri tamamlanmış, bölgeyi geliştirecek olan firma ve kuruluşlar seçilmiş, Bakanlık ve bu kuruluşlar arasında sözleşmeler yapılmıştır. Bunlar:

- Snengjin, Lezhë'da bulunan, 3.2 ha alanla, "Sanayi Parkı" statüsü olan ekonomik bölge
- Koplik'te bulunan, 61 ha alanla, "Sanayi Parkı" statüsü olan ekonomik bölge
- Vlorë'da bulunan, 125 ha alanla, "Sanayi Parkı" statüsü olan ekonomik bölge.

Spitallë'da bulunan, 850 ha alanla "Sanayi Parkı" statüsü olan ekonomik bölge ve Elbasan'da bulunan, 255 ha alanla "Sanayi Parkı" statüsü olan ekonomik bölge için geliştirme işlemini yapacak yatırımcının seçilmesi işlemleri başlamıştır.

Lezhë'da bulunan, 54 ha alanlı ekonomik bölgenin "Sanayi Parkı" statüsü altında yatırımcı seçimi başlamıştır.

Ülkede İş Kurma Mevzuatı

İster gerçek ister tüzel kişilikli yabancılar, herhangi bir izin almaksızın Arnavutluk'ta ekonomik faaliyet gösterebilmektedir. Yabancı yatırımcılar, ekonomik faaliyet ya da yatırım faaliyetlerini gerçekleştirirken, arazi sahibi olmak haricinde yerel yatırımcılarla aynı imkanlara sahiptir.

Ülkede 1994 yılında yürürlüğe giren Yabancı Yatırımlara İlişkin Kanun, yabancı yatırımcılara bazı temel güvenceleri sağlamaktadır. Bu Kanun'a göre, yabancılar ülkedeki yatırımları ile ilgili tüm maddi ve aynı kazançları ülke dışına transfer edebilmektedir. Yabancı yatırımcılar ile Arnavutluk tarafı arasında yaşanabilecek herhangi bir anlaşmazlık durumunda tahkim yolu açıktır.

1992 yılında çıkarılan Kanun ile ülkede ticari şirketlerin ne şekilde faaliyet gösterecek oldukları düzenlenmiştir. Arnavutluk'ta şirket kuruluş işlemleri kolaylaştırılmış olup, şirket kuruluşu için Milli Sicil Merkezine (QKR) ve Ticaret-Sanayi Odalarına başvuru kayıt olunmalıdır.

Limited şirketler, ülkede en yaygın olan şirket türüdür. Ortakların şirket borçlarından şirket sermayesine katkıları oranında sorumlu olduğu bu şirket türünü kurmak için gereken asgari sermaye tutarı 100 000 Lek'tir. Milli Sicil Merkezi'nde istenen belgeler, kurucuların noter tasdikli pasaport fotokopisi, kuruluş sözleşmesi, tüzük, asgari banka teminat mektubu (100 000 Lek), avukata verilen vekaletname ve sicil merkezinde doldurulacak formdur.

Anonim şirketlerde gereken asgari sermaye payı, şirket hisselerinin halka arz edilip edilmemesine bağlı olarak değişmektedir. Hisselerini halka arz eden anonim şirketlerde bu oran 10 milyon Lek, arz etmeyen şirketlerde ise 2 milyon Lek'dir. Sermayenin en az dörtte birinin yatırılması zorunludur. Geri kalanı taahhüt edilebilir.

Mevcut bir yabancı limited ya da anonim şirketin ülkede şube ya da temsilcilik açabilmesi için gereken belgeler ise Türkiye'deki şirketin ana sözleşmesi (apostilli), Türkiye'deki ticaret sicili kaydı (apostilli), Türkiye'deki vergi dairesi belgesi (apostilli), Türkiye'deki sosyal sigorta belgesi (apostilli), Türkiye'deki şirketin (şirket veya şube veya temsilcilik açılacağına dair) Genel Kurul Kararı (apostilli), Türkiye'deki şirketin son yıl mali bilançosu, kurucuların noter tasdikli pasaport fotokopisi, Arnavutluk'taki kuruluş sözleşmesi, Arnavutluk'taki tüzük/ana sözleşme, Arnavutluk'taki banka teminat mektubu (asgari 100 000 Lek), Arnavutluk'taki avukata verilen vekaletname, Milli Sicil Merkezi'nde doldurulan formdur.

Kayıtların tamamlanmasıyla, elektronik postayla otomatik olarak Milli Sicil Merkezi (QKR), bu durumu Vergilendirme Genel Müdürlüğüne ve Belediye Vergilendirme Bölümüne bildirir. Her yeni kayıt için ilgili Belediyelere şirketlerin adresleri ve diğer bilgiler tebliğ edilir. Vergi Levhası/Numarası (NİPT) bu kayıtlar sırasında hazırlanır.

Kayıt işlemleri ortalama 15 gün içinde bitirilmektedir. Şirket kurulduktan sonra, Vergi Numarası verilir ve bir ay içinde Belediye Vergileri yatırılır. Ayrıca Sosyal Sigorta Müdürlüğüne kayıt olunur. Belediye Vergisi (ortalama); tabela için 3 000 Lek, temizlik için 7 000 Lek, yeşillik için 2 000 Lek, ofis için metrekare başına hesaplanarak ödenir.

Hangi tür olursa olsun şirketler Tiran Bölge Mahkemesi Şirket Tescil Ofisi'ne tescil ettirilmelidir. Bu başvuru yapılırken, talep dilekçesi, şirket sözleşmesi, şirket statüsü, sermayenin ödendiğine dair belge ve şirket kurucu ve yöneticilerinin kimlikleri ibraz edilmelidir. Bu belgelerin hepsi Arnavutça hazırlanmalı ve noterden tasdik ettirilmelidir. Diğer taraftan Ticaret Kanunu'na göre ülkede açılacak şubelerin de aynı ofiste tescili zorunludur.

Ülkede noter masrafları Türkiye'ye kıyasla daha az olup istenen evraka göre değişiklik göstermektedir. Avukatlık masrafları ise şirket kayıt işlemleri için ortalama 500 ile 1 000 Euro arasında değişmektedir. Ayrıca ülkede halen uygulanmakta olan asgari ücret 17 500 Lek düzeyindedir.

Yatırımlara Sağlanan Teşvikler

Arnavutluk'ta devlet yabancı yatırım çekmek ve yerli yatırımı teşvik etmek için çaba sarf etmektedir. Ancak hükümetin önünde, iş kanununun düzgün işleyişi, şeffaflık, vergi sisteminde yeniden yapılanma, bürokrasiye yolsuzluğun azaltılması ve mülkiyet edinme ile ilgili sorunların çözülmesi gibi önemli engeller bulunmaktadır. Bununla beraber ülke mevzuatı yabancı yatırımcılar için tatmin edici imkanlar sunmaktadır. Yabancılar için ülkede mülk ve hisse sahibi olmaya yasal bir engel bulunmadığı gibi kazançların ülke dışına çıkarılması da serbesttir.

Ülkede önemli projelerin gerçekleşmesini desteklemek amacıyla yabancı yatırımlara sağlanan teşvikler, Arnavutluk Meclisi ve Hükümeti'nce kabul edilen "Devlet Yardımı Hakkındaki Yasa" kapsamında düzenlenmiştir.

21.04.2005 tarihli ve 9374 sayılı bu yasa, tüm imalat ve hizmet sektörlerine, merkez ve yerel idareden

amman tüm sektörleri, tarım ve baskın sektörlerindeki faaliyet gösteren firmay, baskın işletmelerine yardım sağlayan ve devlet adına hareket eden diğer kurumlara uygulanmaktadır. Ekonomi, Ticaret ve Enerji Bakanlığı bu yardımları gerçekleştirme usul ve şartlarına ait ilgili düzenlemeleri yapmaktadır.

Arnavutluk'ta Uygulanan En Önemli Teşvikler

- Maliye Bakanının 30.01.2006 tarihli ve 3 sayılı talimatına göre, makine ve ekipman ithalatçıları KDV'den % 100 oranında muaftır. Bunun için söz konusu makine ve ekipman, vergi konusu olan ekonomik faaliyetlerde kullanılmalıdır.
- Fason üreticiler, bu ürünlerin yeniden ihraç edileceğini kanıtlamaları halinde, KDV'den sorumlu değildir.
- Devlet mülkiyetinde olan malların, piyasa oranlarından düşük değerlerle (bina ve toprak) kiraya verilmesi ve üretim faaliyetleri için yatırım ve istihdam seviyesine uygun olarak bu kiralardan indirilmesi olanakları mevcuttur.
- Turizm faaliyetlerinde, "İmtiyazlı Kişi" statüsü: 1993'ten itibaren uygulanan, "Turizm Bölgelerinin Gelişmesi için Yasa", turizm alanındaki birçok yatırım için teşvikler öngörmektedir. Bu teşvikler, yatırımcının Turizm, Kültür, Gençlik ve Spor Bakanlığı'ndan alabileceği "imtiyazlı" statüsüne bağlıdır.
- Esastan "imtiyazlı faaliyetler" : inşaat, restorasyon, iyileştirme, kapasite artırma; otel, motel ve tatil köyleri işletmeleridir.
- Ücretsiz "imtiyazlı faaliyetler": turizm tesisleri, ücretsiz yapıların inşaatı, restorasyonu, iyileştirme, kapasite artırma, Örneğin, restoran, mağaza, kaplıca, spor ekipmanı v.s.

Arnavutluk Çok Yönlü Yatırım Garanti Ajansı sözleşmesini (MIGA) imzalamıştır. MIGA, gelişmekte olan üye ülkelerin kaliteli yatırımları için yabancı yatırımcılara, uygun şartlarda ticari olmayan risklere karşı yatırım garantisi sağlamaktadır (Örneğin politik risk sigortası.) MIGA sözleşmesinin yanı sıra, Arnavutluk, yabancı tahkim kararlarının tanınması ve icrası hakkındaki 1958 New York Sözleşmesini ve Yabancı Tahkim Kararlarının Uygulanması hakkında Cenevre Sözleşmesini imzalamıştır.

ABD hükümetinin finanse ettiği bir kuruluş olan, Denizaşırı Özel Yatırım Şirketi (OPIC), Arnavutluk'ta olan Amerikalı yatırımcılara sigorta ve proje finansman kaynakları sağlamaktadır. OPIC'in üç ana faaliyet konusu; risk sigortası, proje finansmanı ve yatırım fonlarıdır.

Turizm Sektöründeki Destekler

Turizm sektöründe, yatırım ve "imtiyazlı faaliyetler" devam ettiği sürece ithal edilen mallar gümrük vergilerinden ve tüketim vergilerinden muaf tutulmaktadır.

Yine turizm sektöründe yatırım geliştirme aşamasının tamamlanmasından itibaren 5 mali yıl için gelir vergisinden muafiyet söz konusudur. Bir sonraki 5 yıl için ise elde edilen gelirin sadece %50'si gelir vergisine tabi olmaktadır. Ayrıca kazanç Arnavutluk'ta tekrar yatırım amaçlı kullanılırsa, % 40 oranında gelir vergisi indiriminden yararlanılır.

Enerji Sektöründeki Destekler

Elektrik enerjisi üretiminin teşviki amacıyla mali destek kapsamında, 5 mw ve üzerinde bir kapasite ile yeni üretim santrali kuran yatırımcılar veya var olan santralleri çalışır hale getiren yatırımcılar, ana yatırım için kullanılan ithal makine ve ekipmanlarda gümrük vergisinden muaf tutulurlar. Bu tür yatırımcılara elektrik enerjisi üretimi için kullanılan su veya katı yakıtların ithali sırasında ödedikleri gümrük ve tüketim vergileri de iade edilir.

Diğer Destek Hazırlıkları

Hükümet AB kurallarına uygun devlet yardımlarını belirleme sürecindedir. Ekonomi, Ticaret ve Enerji Bakanlığı'nın, yerel yardım ve girişimcilik yardımını da kapsayan "Devlet Yardımı Hakkında Yasa"yı yakın zamanda açıklaması beklenmektedir.

Ayrıca yerel küçük ve orta ölçekli girişimcilerin, özellikle işletme ve ihraç imkanlarının gelişmesinde yardımcı olmak amacıyla, hükümetin çeşitli girişimleri bulunmaktadır.

Hükümet ayrıca ticaret inkübatörleri, sanayi parkları ve AR-GE merkezlerinin gelecekteki politikalarını belirlemektedir.

Arnavutluk 1 €

2006 yılında ilan edilen "Arnavutluk 1 €", en iyi fırsatları ve kolaylıkları sunarak yabancı yatırımcıları Arnavutluk'a çekmeyi amaçlayan bir ekonomik pakettir. Paket kapsamında arazi, çalışanların eğitimi, sanayide kullanılan su ve firma sicili yabancı firmalara 1€ karşılığında sunulacaktır.

Bütün Bakanlıklar, bu paket doğrultusunda elindeki imkanları inceleyip, yabancı yatırımcılara sunacaktır. Söz konusu paket sadece kamu mülkiyeti için geçerlidir. Özel sektöre ait olanlar için ise piyasa kuralları uygulanmaya devam edecektir. Ekonomi, Ticaret ve Enerji Bakanlığı, çalışanların sayılarına ve üretim kapasitelerine göre, "Arnavutluk 1€" paketinin uyum şartlarını belirlemektedir.

Yatırımcıların sağlaması gereken şartlardan birisi, faaliyetin en az 10 yıllık bir dönemi kapsayacağını gösterilmesidir. Ayrıca, yerli firmalarla işbirliği ve ihracat amacıyla üretim gerçekleştirilmesi de diğer önemli kriterler arasındadır.

Bu kapsamda hükümet tarafından 19 562 ha serbest toprak, 41 adet değişik bina ve objeler, 8.000 ha serbest arazi ve 100.000 ha çiftçiler tarafından kullanılmayan elverişsiz toprağın kullanılacağı açıklanmıştır. Ayrıca Tarım, Gıda ve Tüketici Koruma Bakanlığı, bu paket doğrultusunda kendisine ait olan 127 bin ha toprağı kullandıracağını ilan etmiştir.

Bununla beraber Arnavutluk 1 Euro ekonomik teşvik paketinin, 2009 yılı Haziran ayı itibariyle çok fazla uygulama alanı bulamadığı, birkaç şirketle sınırlı kaldığı ve uygulama esaslarının hayata geçirilemediği gözlenmektedir.

Arnavutluk'ta İş Kurma Mevzuatı

İster gerçek ister tüzel kişilikli yabancılar, herhangi bir izin almaksızın Arnavutluk'ta ekonomik faaliyet gösterebilmektedir. Yabancı yatırımcılar, ekonomik faaliyet ya da yatırım faaliyetlerini gerçekleştirirken, arazi sahibi olmak haricinde yerel yatırımcılarla aynı imkanlara sahiptir.

Ülkede 1994 yılında yürürlüğe giren Yabancı Yatırımlara İlişkin Kanun, yabancı yatırımcılara bazı temel güvenceler sağlamaktadır. Bu Kanun'a göre, yabancılar ülkedeki yatırımları ile ilgili tüm maddi ve ayni kazançları ülke dışına transfer edebilmektedir. Yabancı yatırımcılar ile Arnavutluk tarafı arasında yaşanabilecek herhangi bir anlaşmazlık durumunda tahkim yolu açıktır.

1992 yılında çıkarılan Kanun ile ülkede ticari şirketlerin ne şekilde faaliyet gösterecek oldukları düzenlenmiştir. Arnavutluk'ta şirket kuruluş işlemleri kolaylaştırılmış olup, şirket kuruluşu için Milli Sicil Merkezine (QKR) ve Ticaret-Sanayi Odalarına başvurup kayıt olunmalıdır.

Limited şirketler, ülkede en yaygın olan şirket türüdür. Ortakların şirket borçlarından şirket sermayesine katkıları oranında sorumlu olduğu bu şirket türünü kurmak için gereken asgari sermaye tutarı 100.000 Lek'tir. Milli Sicil Merkezi'nde istenen belgeler, kurucuların noter tasdikli pasaport fotokopisi, kuruluş sözleşmesi, tüzük, asgari banka teminat mektubu (100.000 Lek), avukata verilen vekaletname ve sicil merkezinde doldurulacak formdur.

Anonim şirketlerde gereken asgari sermaye payı, şirket hisselerinin halka arz edilip edilmemesine bağlı olarak değişmektedir. Hisselerini halka arz eden anonim şirketlerde bu oran 10 milyon Lek, arz etmeyen şirketlerde ise 2 milyon Lek'dir. Sermayenin en az dörtte birinin yatırılması zorunludur. Geri kalanı taahhüt edilebilir.

Mevcut bir yabancı limited ya da anonim şirketin ülkede şube ya da temsilcilik açabilmesi için gereken belgeler ise Türkiye'deki şirketin ana sözleşmesi (apostilli), Türkiye'deki ticaret sicili kaydı (apostilli), Türkiye'deki vergi dairesi belgesi (apostilli), Türkiye'deki sosyal sigorta belgesi (apostilli), Türkiye'deki şirketin (şirket veya şube veya temsilcilik açılacağına dair) Genel Kurul Kararı (apostilli), Türkiye'deki şirketin son yıl mali bilançosu, kurucuların noter tasdikli pasaport fotokopisi, Arnavutluk'taki kuruluş sözleşmesi, Arnavutluk'taki tüzük/ana sözleşme, Arnavutluk'taki banka teminat mektubu (asgari 100 000 Lek), Arnavutluk'taki avukata verilen vekaletname, Milli Sicil Merkezi'nde doldurulan formdur.

Kayıtların tamamlanmasıyla, elektronik postayla otomatik olarak Milli Sicil Merkezi (QKR), bu durumu Vergilendirme Genel Müdürlüğüne ve Belediye Vergilendirme Bölümüne bildirir. Her yeni kayıt için ilgili Belediyelere şirketlerin adresleri ve diğer bilgiler tebliğ edilir. Vergi Levhası/Numarası (NIPT) bu kayıtlar sırasında hazırlanır.

Kayıt işlemleri ortalama 15 gün içinde bitirilmektedir. Şirket kurulduktan sonra, Vergi Numarası verilir ve bir ay içinde Belediye Vergileri yatırılır. Ayrıca Sosyal Sigorta Müdürlüğüne kayıt olunur. Belediye Vergisi (ortalama); tabela için 3.000 Lek, temizlik için 7.000 Lek, yeşillik için 2.000 Lek, ofis için metrekare başına hesaplanarak ödenir.

Hangi tür olursa olsun şirketler Tiran Bölge Mahkemesi Şirket Tescil Ofisi'ne tescil ettirilmelidir. Bu başvuru yapılırken, talep dilekçesi, şirket sözleşmesi, şirket statüsü, sermayenin ödendiğine dair belge ve şirket kurucu ve yöneticilerinin kimlikleri ibraz edilmelidir. Bu belgelerin hepsi Arnavutça hazırlanmalı ve noterden tasdik ettirilmelidir. Diğer taraftan Ticaret Kanunu'na göre ülkede açılacak şubelerin de aynı ofiste tescili zorunludur.

Ülkede noter masrafları Türkiye'ye kıyasla daha az olup istenen evraka göre değişiklik göstermektedir. Avukatlık masrafları ise şirket işlemleri için ortalama 500 ile 1.000 Avro arasında değişmektedir. Ayrıca ülkede halen uygulanmakta olan asgari ücret 17.500 Lek düzeyindedir.

Şirket Birleşmeleri ve Marka Satınalmalar

Arnavutluk liberal ekonomiye yönelik gelişimini ve Avrupa Birliği'ne tam üyelik yolunda faaliyetlerini sürdürmektedir. Ekonomisinin tamamına yakını ithalata dayalı olan ülkede standartlara uygun üretim ve markalaşma bilinci ise yok denecek kadar az düzeydedir. Bu nedenlerden dolayı Arnavutluk'ta şirket birleşmeleri veya marka satın alımının ülkemizce bir pazara giriş aracı olarak kullanılmasının mümkün olmadığı düşünülmektedir.

Dış Ticaret

Genel Durum

Komünist dönemde ülkenin kendi kendine yetme politikası gereği az miktarlarda hammadde ihracatı yoluyla temel ithalat kalemlerinin karşılanması için gereken dövizin kazanılması yoluna gidilmiş, bunun sonucu olarak da dış ticaret hacmi çok düşük düzeyde seyretmiştir.

1990'lı yılların başında, gerek ülke ihracatının başlıca pazarlarını oluşturan COMECON'un dağılması gerekse ülkede yaşanan karışıklıklar, ihracat hacminin daha da azalmasına sebep olurken, Batı'dan sağlanan yüksek miktardaki insani yardımlar ve ticaret üzerindeki engellerin kalkması ile yabancı tüketim mallarına yönelik talebin serbest kalması sonucu, ithalat yükselmiştir. Bu gelişmelere bağlı olarak 1990'lı yılların ilk yarısında, ülkenin dış ticaret açığı yüksek düzeylerde seyretmiştir. Ülkedeki karışıklıkların sona ermesi ve ülkenin Batı Avrupa'da yeni ihracat pazarları elde etmesine bağlı olarak, ihracat gelirlerinin artmasına rağmen ithalatın daha fazla artması, dış ticaret açığının sürmesine neden olmuştur.

1990'lı yılların ikinci yarısında, komşu ülke olan Yugoslavya'daki savaş ve 1997 yılında ülkede yaşanan

karışıklıklar sebebiyle dış ticaretin yapısı daha da fazla bozulmuştur. 2000'li yıllar itibarıyla ülke içi düzenin kısmen sağlanmasına bağlı olarak ithalat ve ihracat performansında iyileşme görülmüş, ancak dış ticaret açığı yüksek rakamlarda seyretmeye devam etmiştir. Arnavutluk iç pazarında tüketim ve sanayi ürünlerine yönelik yoğun talebin sürmesi, Arnavutluk'un dış ticaret açığını kronik hale getirmiştir.

Komünist dönemde dünyanın en büyük beş krom üreticisinden biri olan Arnavutluk'un, ihracatı içinde en büyük payı krom almakta, gerek madencilik faaliyetlerinin sürdürüldüğü yerlerde yaşanan karışıklıklar, gerekse en iyi rezervlerin tüketilmesinden dolayı, ülkenin krom ihracatında zaman içinde düşüş yaşanmıştır.

Düşük birim işgücü maliyetleri sayesinde ülkenin sahip olduğu karşılaştırmalı üstünlüğe bağlı olarak tekstil ve ayakkabı gibi emek yoğun ürünler, ülkenin mamul mal ihracatı içinde önemli yer tutmaktadır. Bu tür sektörlerde faaliyet gösteren Arnavutluk firmaları, çoğunlukla Batılı şirketlerden hammadde temin edip, bunun karşılığında üretim sürecinin emek yoğun bölümünü gerçekleştirmek suretiyle fason üretim yapmaktadır.

Doğu Avrupa pazarlarının çökmesinin ardından, Arnavutluk ekonomisi dışa açılmış olup, ülke, dış ticarete AB ülkelerine yönelmiştir. Ülkenin AB ülkeleri ile ticareti, pek çok üründe AB pazarına gümrüksüz giriş imkanı sağlayan bir ticaret ve işbirliği anlaşması çerçevesinde yürütülmektedir.

İtalya ve Yunanistan Arnavutluk'un en önemli ticari partneri olma konumunu sürdürmektedir.

Arnavutluk'un 2009 yılı ihracatı 2008 yılına göre yaklaşık %19,7 oranında azalma ile 1.088 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. İhracatta ilk sırada %62,8'lik payla İtalya yer almakta, İtalya'yı %7,4 ile Yunanistan, %5,5 ile Slovakya, %4,8 ile Çin, %3,4 ile Almanya izlemektedir. 2009 yılında Türkiye Arnavutluk'un ihracatında, %0,6'lık pay ile Bulgaristan'ı takiben 17 nci sırada yer almaktadır.

2009 yılında ihracatta en büyük payı sırasıyla %19,36 ile ayakkabı, % 14,76 ile dokuma giyim, % 11,85 ile örme giyim, % 11,72 ile petrol, kömür ve doğal gaz ürünleri almaktadır.

Arnavutluk'un 2009 yılı ithalatı bir önceki yıla göre yaklaşık %13,4 oranında azalma göstermektedir.

Arnavutluk'un 2009 yılı ithalatında %26,1 ile İtalya ilk sırada yer almakta, İtalya'yı %15,5 ile Yunanistan, %7,2 ile Çin, %6,5 ile Almanya izlemektedir. Türkiye %6,4 pay ile beşinci sırada Türkiye yer almaktadır.

Arnavutluk'un 2009 yılı ithalatı 2008 yılı ile kıyaslandığında; İtalya'dan ithalatında %14,7, Yunanistan'dan ithalatında %8,2, Çin'den ithalatında %15,7, Almanya'dan ithalatında ise %7,8 oranında azalma gözlenmektedir.

Arnavutluk'un ithalat yapısının en belirgin özelliği ihracat yapısına kıyasla daha fazla çeşitlilik göstermesidir. 2009 yılı itibarıyla ülke ithalatında en fazla paya sahip olan sektörler petrol ürünleri (%11.79) ile elektriksiz makineler (%8.87), elektrikli makineler, elektronik cihazlar (%7.44), kara taşıtları (%6.28) ve demir-çelik (%5.5)dir.

Ülkenin Dış Ticareti

Dış Ticaret Göstergeleri (Milyon Dolar)

	2005	2006	2007	2008	2009
İhracat	658	793	1.078	1.355	1.088
İthalat	2.614	3.057	4.201	5.250	4.548
Hacim	3.272	3.850	5.279	6.605	5.636
Denge	-1.956	-2.264	-3.123	-3.895	-3.460

Kaynak: Trademap

İhracatında Başlıca Ürünler

İhraç Ettiği Başlıca Ürünler (1 000 Dolar)

GTİP	Ürün Grubu	2007	2008	2009
'64	Ayakkabı, vb. ürünler	226799	227721	210616
'62	Dokuma giyim	169081	197371	160610
'61	Örme giyim	118186	150949	128904
'27	Petrol, kömür, doğal gaz ve ürünleri	81651	120815	127471
'26	Maden cevherleri	68400	96978	65045
'83	Çeşitli metal eşya	50616	57328	46277
'72	Demir-çelik	44983	135856	45921

'85	Elektrikli makineler, elektronik cihazlar	28480	40885	34960
'25	Tuz, kükürt, toprak ve taşlar, alçılar ve çimento	16159	27013	25110
'16	Et, balık, kabuklu hayvan, vb.	21297	22211	23955
'48	Kağıt ve karton, bunlardan mamul eşya	19220	27742	19657
'12	Yağlı tohumlar ve diğer tohumlar	20353	25733	19633
'76	Alüminyum ve alüminyumdan eşyalar	27567	28139	15302
'41	Ham postlar, deriler ve köseleler	20164	18322	13959
'44	Ağaç ve ahşap eşya, odun kömürü	13448	14708	13445
'94	Mobilya, aydınlatma eşyaları, prefabrik yapılar	17748	17917	13433
'84	Elektriksiz makineler	12833	10188	12440
'74	Bakır ve bakırdan eşyalar	29574	23208	12143
'39	Plastik ve plastik ürünler	4679	9279	9851
'03	Balık ve diğer deniz ürünleri	3819	7015	8645
'63	Diğer tekstil ürünleri / ev tekstilleri	5654	8295	7294
'95	Oyuncaklar, spor malzemeleri	6265	6830	5406
'69	Seramik ürünleri	3306	6679	4729
'02	Et	399	500	4622
'78	Kurşun ve kurşundan eşyalar	4279	5458	3747
'87	Kara taşıtları	2089	1857	3394
'73	Demir-çelikten eşyalar	6469	7338	3376
'71	Mücevherat, metal paralar, kıymetli metal ve taşlar	2729	4111	3159
'49	Basılı yayınlar	577	572	3068
'08	Meyveler	2786	4102	2943
'05	Diğer hayvansal ürünler	586	7547	2889
'20	İşlenmiş meyve ve sebze	1957	2690	2783
'22	Alkollü ve alkolsüz içecekler	9091	1353	2380
'24	Tütün ve tütün mamulleri	6611	2503	2338
'42	Deri eşya, deri giyim, saraciye	2154	2530	2311
'04	Süt ürünleri, yumurta, bal ve diğer yenilebilir hayvansal ürünler	2417	3930	2160
'68	Taş, alçı, çimento, amyant, mermer vs. ürünleri	2575	3531	2081
'09	Kahve, çay ve baharatlar	2263	2713	2024
'70	Cam ürünleri	740	2193	1936
'07	Sebzeler	1334	2239	1881
	TOPLAM	1077690	1354922	1087915

Kaynak: TradeMap

İthalatında Başlıca Ürünler

İthal Ettiği Başlıca Ürünler (1 000 Dolar)

GTİP	Ürün Grubu	2007	2008	2009
27	Petrol, kömür, doğal gaz ve ürünleri	614489	840447	536097
84	Elektriksiz makineler	343074	484654	403320
85	Elektrikli makineler, elektronik cihazlar	248830	349912	338262
87	Kara taşıtları	274746	308230	285619

72	Demir-çelik	241321	243825	250388
39	Plastik ve plastik ürünler	117132	156387	148615
30	İlaçlar	123380	141906	146780
73	Demir-çelikten eşyalar	102400	204683	139247
25	Tuz, күкүрт, toprak ve taşlar, alçılar ve çimento	85318	97962	117310
61	Örme giyim	120178	126448	97031
48	Kağıt ve karton, bunlardan mamul eşya	69324	85761	96180
69	Seramik ürünleri	93501	106655	90000
10	Hububat	109036	136033	89737
22	Alkollü ve alkolsüz içecekler	65400	82956	87342
24	Tütün ve tütün mamulleri	57018	81816	84798
62	Dokuma giyim	108371	116075	81441
76	Alüminyum ve alüminyumdan eşyalar	81798	93010	73642
44	Ağaç ve ahşap eşya, odun kömürü	68005	76823	72509
83	Çeşitli metal eşya	75520	81724	72471
41	Ham postlar, deriler ve köseleler	81344	76788	67939
02	Et	52516	68822	67498
64	Ayakkabı, vb. ürünler	69354	68635	65667
94	Mobilya, aydınlatma eşyaları, prefabrik yapılar	65415	69691	63580
8	Meyveler	60857	56990	60980
34	Sabun, deterjan ve mumlar	48028	51340	57968
19	Unlu mamuller, makarna, pastacılık ürünleri	49343	59813	56651
15	Hayvansal ve bitkisel yağlar	46697	75710	54742
90	Optik, teknik, medikal cihazlar	45936	57394	47649
33	Uçucu yağlar, kozmetikler	33179	39717	42260
01	Canlı hayvanlar	32654	41692	39522
52	Pamuk	30574	36349	34693
21	Diğer yenilebilir hazır ürünler	27158	36265	34672
17	Şeker ve şekerli mamuller	29891	44601	30672
32	Boyalar, pigmentler	24081	31932	30445
40	Kauçuk ve kauçuk ürünler	23140	32898	29865
70	Cam ürünleri	27773	31096	29115
68	Taş, alçı, çimento, amiyant, mermer vs. ürünleri	21105	27589	27565
38	Diğer kimyasal ürünler	20307	29669	26914
55	Sentetik ve suni devamsız elyaflar, iplik ve kumaşlar	25765	26272	24973
09	Kahve, çay ve baharatlar	17472	23143	24699
TOPLAM		4200864	5250490	4548288

Kaynak: TradeMap

Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticareti

Başlıca Ülkeler İtibarı ile İhracat (1 000 Dolar)

Ülkeler	2007	2008	2009
İtalya	733.610	837.809	683.272
Yunanistan	89.740	119.209	80.335

Slovakya	58	62	60.279
Çin	27.659	37.577	51.901
Almanya	26.320	36.300	37.101
Makedonya	24.392	38812	30.267
Sırbistan	72.546	113.074	23.548
Karadağ	4.749	28.075	14.411
İspanya	2.056	2.093	13.159
İsviçre	834	4.803	12.785
Fransa	6.873	11.525	9.731
Avusturya	2.408	9.176	9.408
A.B.D.	6.907	5.111	8.572
Hollanda	600	19.575	6.960
Libya	3	0	6.889
Bulgaristan	7.434	9.527	6.578
Türkiye	24.310	26.049	6.016
Romanya	3.227	2.200	4.580
B.A.E.	0	11	2.730
Belçika	448	546	2.645

Kaynak: Trademap

Başlıca Ülkeler İtibarı ile İthalat (1 000 Dolar)

Ülkeler	2007	2008	2009
İtalya	1.138.826	1.390.757	1.186.667
Yunanistan	612.466	768.101	705.099
Çin	278.679	390.803	329.298
Almanya	230.404	318.967	293.930
Türkiye	304748	313255	292.522
Rusya Federasyonu	171.200	229.663	122.618
Sırbistan	146.028	244.857	121.335
İsviçre	204.931	158.309	102.546
Fransa	45.650	62.779	95.278
Bulgaristan	74.755	100.334	85.651
Makedonya	81.368	115.607	82.800
Ukrayna	110.001	78.418	73.818
İspanya	55.984	73.058	72.146
A.B.D.	47.762	67.037	66.589
Çek Cumhuriyeti	32.732	43.735	61.164
Avusturya	55.062	67.271	56.902
İngiltere	52.289	54.521	56.063
Polonya	33521	44357	54.022
Hollanda	22.568	29.166	52.238
Brezilya	55.801	73.068	48.901

Kaynak: Trademap

Dış Ticaret Politikası ve Vergiler

DİŞ TİCARET POLİTİKASI

Arnavutluk'un dış ticaret politikası ülkenin Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) üyeliği, AB ile gerçekleştirilmiş olan Serbest Ticaret Anlaşması ve diğer Serbest Ticaret Anlaşmaları çerçevesinde şekillenmektedir.

Arnavutluk'a üçüncü ülkelerden ithal edilen mallara türüne göre %0, %2, %5, %6, %8, %10, %15 oranlarında Gümrük vergisi uygulanmaktadır.

- İlaçlar, kitap, gazete ve dergi, sivil havacılık alanında kullanılan cihazlar, sanat eserleri vs. ürünlere %0
- Hububat, plastik hammaddeler, tekstil elyafları, kimyasallar, işlenmemiş maden ürünleri, optik ve tıbbi cihazlar, makine ve değişik diğer cihazlar vs. ürünlere %2
- Alkollü içecekler, ağaç ürünleri, kağıt ve kırtasiye ürünlerine %5
- Deodorant, diş macunu, şampuan gibi kişisel bakım ürünleri, tekstil ve deri ürünlerinin bakımı için kullanılan ilaçlara, bazı plastik ürünlere (polietilen filmler, mutfak malzemeleri) vs. ürünlere %8
- Kahve, kakao gibi bazı gıda ürünleri, bazı meyve ve sebze türleri vs., tekstil ürünleri, işlenmiş deri vs. ürünlere %10
- Maden suyu, çaylar, baharat, deterjan, kozmetik ve parfüm ürünleri, bakır ürünleri, bazı kağıt ürünleri, mobilya ve elektrikli ev aletleri, hazır giyim, oyuncaklara %15 vergi uygulanmaktadır.

Hariçte işleme yani, yerli ürünlerin, geçici olarak Arnavutluk gümrük alanı dışına ihraç edilmesi halinde, bu maddelerden ülke dışında üretilen malların, işleme sürecinden sonra ithalat sorumluluklarından kısmen veya tamamen muaf olarak Arnavutluk'a girmesi mümkündür.

Arnavutluk AB İlişkileri

2000 yılından beri Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) üyesi olan Arnavutluk, AB'nin Batı Balkan ülkelerine yönelik İstikrar ve Ortaklık Süreci kapsamında, AB ile İstikrar ve Ortaklık Anlaşması imzalamış ve Anlaşmanın ticarete ilişkin hükümlerini içeren Geçici Anlaşma (Interim Agreement) 1 Aralık 2006 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Arnavutluk, ayrıca, 2007 yılı Temmuz ayında yürürlüğe giren ve komşu ülkelerle arasında ticaretin önündeki engellerin kaldırılmasına olanak sağlayan Orta Avrupa Serbest Ticaret Anlaşması (CEFTA)'nın da taraflarından biridir.

AB'nin Batı Balkanlara yönelik olarak 1999 yılından bu yana uyguladığı ve bölgeye barış, istikrar ve refah getirilmesi amacını taşıyan İstikrar ve Ortaklık Süreci (IOS) politikası çerçevesinde AB, bölge ülkelerine yüklü miktarda mali yardımda bulunmakta ve bölgeye büyük farkla en çok yardımda bulunan 'donör' konumunda yer almaktadır.

Balkan ülkelerinin ekonomik, siyasi ve hukuki yapılarını düzenlemek amacıyla kullanılan temel araçlar, İstikrar ve Ortaklık Anlaşmaları (İOA), tavizli rejim ile bölgesel ve mali yardım programı (CARDS) ve Katılım Öncesi yardım (İPA) çerçevesinde teknik ve mali yardımlardır. Bölgesel diyalog ve işbirliği de söz konusu sürecin önemli parçalarını teşkil etmektedir.

AB, 2000 yılından bu yana Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi (GTS) çerçevesinde bölgeye tek taraflı tavizli rejim tanımaktadır. AB'nin bölgeye genel yaklaşımının hukuki temelini teşkil eden IOS çerçevesinde, 18 Eylül 2000 tarih ve 2007/2000/EC işaretli Konsey Yönetmeliği ile AB tarafından Arnavutluk ve diğer bölge ülkelerine 0102, 0201, 0202, 1604 pozisyonları hariç olmak üzere bütün mallarda, miktar sınırlaması olmaksızın gümrük vergisi muafiyetli giriş imkanı tanınmaktadır. Ancak, tekstil ürünlerinde tanınan tercihler Topluluğun yıllık kotalarıyla sınırlı olup, balıkçılık ve süt danası etinde ise tarife kontenjanı dahilinde muafiyet veya vergi indirimi sağlanmaktadır.

12 Haziran 2006 tarihinde imzalanan ve ticarete ilişkin hükümleri 1 Aralık 2006 tarihinde Geçici Anlaşma ile yürürlüğe giren İOA, AB ile Arnavutluk arasındaki ticari ilişkileri daha da serbestleştirmiştir. Söz konusu Anlaşma uyarınca, Arnavutluk menşeli ürünlere uygulanan gümrük vergileri Anlaşmanın yürürlüğe girmesi ile kaldırılacak, AB menşeli ürünlere uygulanan gümrük vergileri ise kademeli olarak beşinci yılın başında sıfırlanacaktır. Anlaşma, aynı zamanda, rekabet, devlet yardımları, fikri mülkiyet, ekonomik işbirliği, menşe kuralları, gümrük alanında işbirliği, ulaştırma vb. alanlarda da hükümler içermektedir.

Tarifeler ve Diğer Vergiler

Arnavutluk'ta ulusal ve yerel düzeylerde olmak üzere iki tür vergilendirme sistemi vardır. Yerel vergiler daha ziyade oteller, restoranlar ve diğer benzer hizmet alanlarında uygulanırken, ulusal vergiler, doğrudan ve dolaylı vergiler şeklinde ikiye ayrılmaktadır.

Doğrudan vergiler içinde gelir ve kurumlar vergisi, dolaylı vergiler içinde de KDV, özel tüketim vergisi ve ithalatta uygulanan gümrük vergileri yer almaktadır.

Kurumlar vergisi, Arnavutluk'ta ekonomik karakter taşıyan türden faaliyette bulunan tüm Arnavut ve yabancı tüzel kişilerden tahsil edilmektedir. Ülkenin DTÖ'ye üyeliği çerçevesinde işletmelere uygulanan kurumlar vergisi oranı ve gerçek kişilere uygulanan gelir vergisi oranları indirilmiştir. Halen Kurumlar Vergisi %10, Gelir Vergisi ise %1 ile %20 arasında değişen oranlarda uygulanmaktadır. Diğer taraftan stopaj (kaynak) vergisi oranı %10 düzeyindedir.

Ülkede daha evvel %12,5 düzeyinde olan Katma Değer Vergisi (KDV) oranı, 2001 yılı itibarıyla %20

oranında uygulanmaya başlanmış, ayrıca KDV'den muaf tutulan ürün sayısı azaltılmıştır. Tütün mamulleri ve alkole uygulanan tüketim vergisi oranı yükseltilirken, yabancı turistlere uygulanan vergi oranları azaltılmıştır.

İthalattan alınan %20 oranındaki Katma Değer Vergisi (KDV) malların ülkeye girişi anında ödenmektedir. Üretim, inşaat, telekomünikasyon sanayilerinde ve Arnavutluk Enerji Kurumu'ndaki yatırımlar için ithal edilen makineler ve cihazlar için KDV'de indirim uygulanmaktadır. Bu sisteme göre, KDV ithal sırasında gümrük noktasında değil, vergi ödeyenin kayıtlı olduğu en yakın vergi dairesine ödenmektedir. Ülkede KDV iadelerinin de geç yapıldığı bilinmektedir.

Arnavutluk sosyal güvenlik sisteminde işverenler de işçiler de sosyal güvenlik ve sağlık primlerini ödemekle yükümlüdür. Sosyal güvenlik primlerinin işveren payı % 15, işçi payı ise % 9,5 oranında bulunmaktadır. Sağlık sigortasında işveren ve işçilerin payı %1,7'dir.

Tarife Dışı Engeller

Vergi ve Yükümlülükler

KDV dışında tütün, alkol, deri, petrol ürünleri, parfümeri ve kozmetikler, içme suyu ve meşrubatlar özel tüketim vergisine tabidir.

Miktar Kısıtlamaları

Ülkenin serbest ticaret rejimi gereği, ithalatta miktar kısıtlamaları bulunmamaktadır. Ancak genel olarak ülkede kısıtlı dolaşımı bulunan askeri, radyoaktif maddeler ile uyuşturucular için Savunma ve Sağlık Bakanlıklarından izin alması gereklidir.

Geçici İthalat

Ülkeye re-eksport ya da tamir amacıyla geçici olarak giriş yapan ürünlere %1 oranında gümrük vergisi uygulanmaktadır. Benzer şekilde ülkeye en fazla bir yıllık süre için geçici olarak giriş yapan makine ve cihazlara da %1 vergi uygulanır.

Asgari Fiyat Uygulaması

Arnavutluk'ta referans ve asgari ithal fiyatı uygulaması yapılmaktadır. Bu uygulamaya tabi ürünler ile tabi oldukları vergi oranlarına ülke raporunun tam metninde bulabilirsiniz.

Ürün Standartları ile İlgili Uygulamalar

Standartlar Genel Müdürlüğü (DPS) Arnavutluk'ta tek Milli Standartlar Kuruluşudur. DPS, tarafların isteği ve anlaşması ile S SH Arnavut standartlarını tasarırlar ve onaylar. Ayrıca, bu kuruluş EN Avrupa ve ISO uluslararası standartlarını, S SH Arnavut standartları olarak onaylar. Ülkede uygulanan standartlar aşağıda sıralanmaktadır:

- Arnavut Standartları, S SH,
- Uluslararası Standartlar, ISO ve ISO/IEC
- Birleşmiş Milletler Örgütü'nün Standartları, UN/ECE
- Avrupa Standartları, EN

► Türkiye ile Ticaret

Genel Durum

Arnavutluk'ta demokratik rejime geçişle birlikte, Türkiye ile ikili ilişkilerin örnek düzeyde geliştiği, buna paralel olarak, iki ülkenin, bölgesel sorunlar konusunda da görüş birliği içinde olduğu ve uluslararası kuruluşlarda dayanışma içinde bulunduğu görülmektedir.

Türkiye ile Arnavutluk arasındaki ticaretin hacmi izlendiğinde, mevcut dış ticaret hacminin, var olan potansiyele kıyasla oldukça düşük düzeyde seyretmekte olduğu gözlenmektedir. Bu durumun iki ülkeyi de ilgilendiren çeşitli sebepleri bulunmakla birlikte en önemli sebebi, 50 yıla yakın bir süre baskıcı bir rejimle yönetilen ve kapalı bir ekonomiye sahip olan Arnavutluk'un, batılı anlamda bir özel sektöre ve yabancı yatırımların güvenliği açısından sorunsuz bir sisteme henüz kavuşamamış olmasıdır.

Türkiye Arnavutluk Ticaretinin Seyri (1 000 Dolar)

Yıl	İhracat	İthalat	Denge	Hacim
2000	61.305	2.795	58.510	64.100
2001	73.205	3.615	69.590	76.820
2002	79.761	3.973	75.788	83.734
2003	114.426	4.578	109.848	119.004
2004	161.028	15.529	145.499	176.557
2005	191.140	16.237	174.903	207.377

2006	214.241	12.571	201.670	226.812
2007	294.508	23.842	270.666	318.350
2008	305.737	36.697	269.040	342.434
2009	273.315	4.694	268.621	278.009
2010	241.166	86.843	154.323	328.009

Kaynak:DTM İstatistikleri

Türkiye'nin Arnavutluk'tan İthalatında Başlıca Ürünler (1.000 Dolar)

Gtip No	Ürün Adı	2008	2009	2010
72	DEMİR VE ÇELİK	9.326	253	76.311
89	GEMİLER,SUDA YÜZEN TAŞIT VE ARAÇLAR	0,240	0,190	2.800
41	HAM POSTLAR,DERİLER (KÜRKLER HARİÇ) VE KÖSELELER	1.545	653	1.704
12	YAĞLI TOHUM VE MEYVALAR,SANAYİ BİTKİLERİ,SAMAN,HAYVAN YEMİ	2.831	1.427	1.404
23	GIDA SANAYİİ KALINTI VE DÖKÜNTÜLERİ,HAZIR HAYVAN GIDALARI	0	0	708
39	PLASTİK VE PLASTİKTEN MAMUL EŞYA	550	44	607
64	AYAKKABILAR,GETRLER,TOZLUKLAR VB EŞYA VE AKSAMI	380	438	528
85	ELEKTRİKLİ MAKİNA VE CİHAZLAR,AKSAM VE PARÇALARI	154	10	483
76	ALUMİNYUM VE ALUMİNYUM EŞYA	738	269	455
61	ÖRME GİYİM EŞYASI VE AKSESUARLARI	433	378	347
09	KAHVE,ÇAY,PARAGUAY ÇAYI VE BAHRAT	366	229	300
84	NÜKLEER REAKTÖRLER,KAZAN;MAKİNA VE CİHAZLAR,ALETLER,PARÇALARI	36	120	268
62	ÖRÜLMEMİŞ GİYİM EŞYASI VE AKSESUARLARI	444	237	194
36	BARUT,PATLAYICI MADDELER,PİROTEKNİ MAMULLERİ,KİBRİT VB	0	0	132
73	DEMİR VEYA ÇELİKTEN EŞYA	16	0,246	122
48	KAĞIT VE KARTON;KAĞIT HAMURUNDAN KAĞIT VE KARTONDAN EŞYA	15	170	78
44	AĞAÇ VE AĞAÇTAN MAMUL EŞYA;ODUN KÖMÜRÜ	0	19	63
47	ODUN HAMURU;LİFLİ SELÜLOZİK MADDELERİN HAMURLARI,HURDALAR	0	5	61
26	METAL CEVHERLERİ,CÜRUF VE KÜL	6.018	47	55
68	TAŞ,ALÇI,ÇİMENTO,AMYANT,MİKA VB MADDELERDEN EŞYA	3	2	37
82	ADİ METALLERDEN ALETLER,BIÇAKÇI EŞYASI,SOFRA TAKIMLARI	2	0	35
38	MUHTELİF KİMYASAL MADDELER	22	0	30
90	OPTİK,FOTOĞRAF,SİNEMA,ÖLÇÜ,KONTROL,AYAR CİHAZLARI,TIBBİ ALET.	40	0	28
51	YÜN,KİL,AT KILI;BUNLARIN İPLİK VE DOKUMALARI	28	9	25
74	BAKIR VE BAKIRDAN EŞYA	104	0	20
30	ECZACILIK ÜRÜNLERİ	0	0	18
40	KAUÇUK VE KAUÇUKTAN EŞYA	0,134	0,262	11
96	ÇEŞİTLİ EŞYA	0	0	7
16	ET,BALIK,KABUKLU HAYVAN,YUMUŞAKÇA VB HAYVANSAL MÜSTAHZARLAR	0	0	4
71	İNCİLER,KIYMETLİ TAŞ VE METAL MAMULLERİ,MADENİ PARALAR	0	0	3
94	MOBİLYALAR,AYDINLATMA,REKLAM LAMBALARI,PREFABRİK YAPILAR	0	8	2
42	DERİ EŞYA,SARACİYE EŞYASI,SEYAHAT EŞYASI,BAĞIRSAKTAN EŞYA	3	0	2
70	CAM VE CAM EŞYA	0	0,122	1
87	MOTORLU KARA TAŞITLARI,TRAKTÖR,BİSİKLET,MOTOSİKLET VE DİĞER	2	15	1
83	ADİ METALLERDEN ÇEŞİTLİ EŞYA	0	0	0,267
03	BALIKLAR,KABUKLU HAYVANLAR,YUMUŞAKÇALAR,DİĞER OMURGASIZLAR	0	168	0
86	DEMİRYOLU ULAŞIM ARAÇLARI VB,AKSAM VE PARÇALARI	0	3	0
49	BASILİ KİTAP,GAZETE,RESİM VB BASKI SANAYİ MAMULU,EL YAZMALARI	0	0,314	0
27	MİNERAL YAKITLAR,MİNERAL YAĞLAR VE MÜSTAHSALLARI,MUMLAR	13.129	0	0

43 POSTLAR,KÜRKLER,TAKLİT KÜRKLER VE MAMULLERİ	115	0	0
DİĞER	397	190	0
TOPLAM	36.697	4.694	86.843

Kaynak: DTM İstatistikleri

Türkiye'nin Arnavutluk'a ihracatında 2011 yılı verileri için tıklayınız.

Türkiye'nin Arnavutluk'a İhracatında Başlıca Ürünler (1.000 Dolar)

Gtip No	Ürün Adı	2008	2009	2010
72	DEMİR VE ÇELİK	29.697	41.881	33.069
84	NÜKLEER REAKTÖRLER,KAZAN;MAKİNA VE CİHAZLAR,ALETLER,PARÇALARI	24.376	17.169	17.729
85	ELEKTRİKLİ MAKİNA VE CİHAZLAR,AKSAM VE PARÇALARI	17.151	21.457	17.249
19	ESASINI HUBUBAT,UN,NİŞASTA,SÜT TEŞKİL EDEN MÜSTAHZARLAR	15.261	15.005	16.602
39	PLASTİK VE PLASTİKTEN MAMUL EŞYA	13.972	14.386	13.520
61	ÖRME GİYİM EŞYASI VE AKSESUARLARI	11.754	10.736	11.762
76	ALUMİNYUM VE ALUMİNYUM EŞYA	17.784	13.930	11.437
73	DEMİR VEYA ÇELİKTEN EŞYA	22.067	15.153	8.782
44	AĞAÇ VE AĞAÇTAN MAMUL EŞYA;ODUN KÖMÜRÜ	8.540	9.692	7.424
34	SABUNLAR,YÜZEY AKTİF ORGANİK MADDELER,YIKAMA-YAĞLAMA MADDE.	8.416	7.921	7.044
57	HALILAR VE DİĞER DOKUMAYA ELVERİŞLİ MADDEDEN YER KAPLAMALARI	7.041	5.934	5.994
48	KAĞIT VE KARTON;KAĞIT HAMURUNDAN KAĞIT VE KARTONDAN EŞYA	4.983	5.300	5.779
94	MOBİLYALAR,AYDINLATMA,REKLAM LAMBALARI,PREFABRİK YAPILAR	7.286	6.152	5.278
18	KAKAO VE KAKAO MÜSTAHZARLARI	7.413	5.067	5.037
87	MOTORLU KARA TAŞITLARI,TRAKTÖR,BİSİKLET,MOTOSİKLET VE DİĞER	5.998	4.442	4.556
30	ECZACILIK ÜRÜNLERİ	2.499	3.884	4.427
70	CAM VE CAM EŞYA	7.128	5.402	4.182
60	ÖRME EŞYA	3.877	3.341	3.822
64	AYAKKABILAR,GETRİLER,TOZLUKLAR VB EŞYA VE AKSAMI	2.880	3.356	3.725
38	MUHTELİF KİMYASAL MADDELER	7.072	6.098	3.642
21	YENİLEN ÇEŞİTLİ GIDA MÜSTAHZARLARI	2.582	2.989	3.229
17	ŞEKER VE ŞEKER MAMULLERİ	4.084	3.189	3.140
54	DOKUMAYA ELVERİŞLİ SUNİ VE SENTETİK LİFLER	3.488	3.102	2.935
62	ÖRÜLMEMİŞ GİYİM EŞYASI VE AKSESUARLARI	8.757	4.953	2.682
71	İNCİLER,KIYMETLİ TAŞ VE METAL MAMULLERİ,MADENİ PARALAR	2.340	1.670	2.318
27	MİNERAL YAKITLAR,MİNERAL YAĞLAR VE MÜSTAHSALLARI,MUMLAR	7.239	3.106	2.193
63	MENSUCATTAN MAMUL DİĞER EŞYA,KULLANILMIŞ EŞYA,PAÇAVRALAR	2.313	2.537	2.133
90	OPTİK,FOTOĞRAF,SİNEMA,ÖLÇÜ,KONTROL,AYAR CİHAZLARI,TIBBİ ALET.	4.728	2.317	1.807
69	SERAMİK MAMULLERİ	3.272	3.741	1.777
32	DEBAGAT VE BOYACILIKTA KULLANILAN HÜLASA,BOYA,MACUN,SAKIZLAR	2.295	2.473	1.760
33	UÇUCU YAĞLAR,REZİNOİTLER,PARFÜMERİ,KOZMETİKLER VB	1.352	1.177	1.685
40	KAUÇUK VE KAUKUKTAN EŞYA	4.656	2.755	1.653
83	ADİ METALLERDEN ÇEŞİTLİ EŞYA	2.415	2.593	1.527
20	SEBZE,MEYVA,BİTKİ PARÇALARI,SERT KABUKLU YEMİŞ KONSERVELERİ	1.200	1.051	1.522
55	SENTETİK VE SUNİ DEVAMSIZ LİFLER	1.763	1.784	1.500
07	YENİLEN SEBZELER VE BAZI KÖK VE YUMRULAR	790	1.298	1.484
15	HAYVANSAL VE BİTKİSEL YAĞLAR VE BUNLARIN MÜSTAHSALLARI	1.679	1.625	1.430

56	MAMULLERİ	881	1.014	1.379
59	EMDİRİLMİŞ,SIVANMIŞ,KAPLANMIŞ MENSUCAT,BUNLARDAN TEKNİK EŞYA	732	838	958
25	TUZ,KÜKÜRT,TOPRAK VE TAŞLAR,ALÇILAR VE ÇİMENTO	2.051	2.198	952
	DİĞER	21.925	10.599	12.042
	TOPLAM	305.737	273.315	241.166

Kaynak: DTM İstatistikleri

İki Ülke Arasındaki Anlaşma ve Protokoller

İki Ülke Arasındaki Ticaretin Altyapısını Düzenleyen Anlaşma ve Protokoller

Anlaşma Adı	İmza Tarihi
Ticaret Anlaşması	12.02.1986
Ekonomik, Ticari, Sınai ve Teknik İşbirliği Anlaşması	02.08.1988
Sağlık Alanında İşbirliği Anlaşması	06.04.1989
Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması	01.06.1992
Turizm İşbirliği Anlaşması	11.11.1992
Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması	04.04.1994
Tarım Alanında Teknik, Bilimsel ve Ekonomik İşbirliği Protokolü	03.08.1995
Gümrük Konularında İşbirliği ve Karşılıklı İdari Yardım	12.02.1998
Kültürel, Eğitim ve Bilimsel Değişim Programı Anlaşması	16.06.1998
Sosyal Güvenlik Sözleşmesi	15.07.1998
Türkiye-Arnavutluk KEK V. Dönem Protokolü	02.08.1998
Türkiye-Arnavutluk Sağlık ve Tıp Alanında İşbirliğine Dair Anlaşma	13.10.1999
Türkiye-Arnavutluk KEK VI. Dönem Protokolü	16.06.2000
Uluslararası Karayolu Taşıma Anlaşması	28.02.2000
KOBİ'ler Arası İşbirliği Protokolü	27.08.2000
Türkiye-Arnavutluk KEK VII. Dönem Protokolü	23.05.2002
Türkiye-Arnavutluk KEK VIII. Dönem Protokolü	28.01.2005
Türkiye-Arnavutluk KEK IX. Dönem Protokolü	15.09.2006
Arnavutluk –Türkiye Serbest Ticaret Anlaşması	22.12.2006 (İmza) 01.05.2008 (Yürürlük)
Türkiye-Arnavutluk KEK X. Dönem Protokolü	28.01.2009

Kaynak: Dış Ticaret Müsteşarlığı-T.C Tiran Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği Ülke Raporu 2009

Türkiye-Arnavutluk Serbest Ticaret Anlaşması

Arnavutluk ile ülkemiz arasında bir STA imzalanmasına yönelik ilk tur müzakereler, 2003 yılında başlamış ikinci tur müzakerelerin sonunda 27 Eylül 2006 tarihinde Arnavutluk ile Türkiye arasındaki STA parafe edilmiştir.

22 Aralık 2006 tarihinde Tiran'da imzalanan ve 12 Mart 2008 tarihli ve 26814 sayılı Mükerrer Resmi Gazete'de yayımlanan "Türkiye Cumhuriyeti ile Arnavutluk Cumhuriyeti Arasında Serbest Ticaret Anlaşması", (STA) 1 Mayıs 2008 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir. Anlaşma çerçevesinde sanayi ürünlerine uygulanan gümrük vergilerinin sıfırlanması 1 Ocak 2013'te tamamlanacaktır. Türkiye-Arnavutluk STA Ortak Komitesi'nin ilk toplantısı 8-9 Aralık 2009 tarihlerinde Tiran'da gerçekleştirilmiştir.

Diğer taraftan, Türkiye-Arnavutluk STA'sının ekini oluşturan menşe kurallarına dair II No.'lu Protokol, Batı Balkan ülkeleri ve AB ile ülkemiz arasında çapraz menşe kümülasyonu uygulamasına izin verecek şekilde tadil edilmiş olup 30 Haziran 2009 tarihinde imzalanmıştır. Söz konusu Protokol iç onay sürecinin her iki tarafta da tamamlanmasının ardından yürürlüğe girecektir.

Özellikle rekabette rekabete ne kadar arada olmak istendiğinin anlaşılması ve geliştirilmesi, ticaretindeki kısıtlamaların kaldırılması, uygun rekabet koşullarının yaratılması, karşılıklı yatırımların teşvik edilmesi ve tarafların üçüncü ülke piyasalarındaki ticaret ve işbirliğinin geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Bu Anlaşma ile ihracatçılarımıza, Arnavutluk pazarında Avrupa Birliği ihracatçıları ile eşit rekabet imkanı getirilmektedir. Bu çerçevede, sanayi mallarında, Anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihte; Arnavutluk menşeli sanayi mallarının Türkiye'ye ithalatında uygulanan gümrük vergileri sıfırlanacak, buna mukabil, Arnavutluk'a ithal edilen ülkemiz menşeli sanayi ürünlerinin %80'den fazlasının gümrük vergileri kaldırılacaktır. Geriye kalan sanayi ürünlerinde ülkemize karşı uygulanan gümrük vergileri ise STA'nın yürürlük tarihinden başlamak üzere, yıllık %20'lik eşit indirimlerle, beşinci yılın başında tamamen sıfırlanacaktır. Anlaşmada ayrıca, sanayi mallarına AB'ne tanınan tavizlerde gelecekte yapılabilecek daha avantajlı bir değişikliğin, Arnavutluk tarafından aynen Türkiye'ye de yansıtılması öngörülmektedir.

Türkiye ve Arnavutluk, ticari potansiyeli olan seçilmiş tarım ürünlerinde birbirlerine sınırsız mahiyette veya tarife kontenjanları dahilinde, sıfır gümrük vergileri ile tavizler tanımışlardır. Ülkemizin bu kapsamda Arnavutluk'tan taviz aldığı ürünler arasında ihracatımız bakımından önem arz eden işlenmiş tarım ürünleri (çikolata, şekerleme, ekmekçilik mamulleri), kuru meyveler (fındık, antep fıstığı, üzüm, incir), narenciye, bakliyat ve diğer taze sebze ve meyveler yer almaktadır. Ülkemizin Arnavutluk'a taviz tanıdığı başlıca ürünler arasında bazı taze ve işlenmiş sebze ve meyveler ile ülkemizin anılan ülkeden taviz aldığı işlenmiş tarım ürünleri sıralanmaktadır.

Tarım Alanında Teknik, Bilimsel ve Ekonomik İşbirliği Protokolü

İki ülke arasında tarım alanında işbirliği, 3 Ağustos 1995 yılında imzalanan "Tarım Alanında Teknik, Bilimsel ve Ekonomik İşbirliği Protokolü" çerçevesinde yürütülmektedir.

Arnavutluk'ta görülen Mavidil hastalığı nedeniyle Arnavutluk orijinli ve/veya çıkışlı bazı canlı hayvan ve hayvansal ürünlerin ülkemize ithalatı 20 Şubat 2003 tarihinden itibaren yasaklanmıştır.

Sağlık Alanında İşbirliği Anlaşması

Türkiye ve Arnavutluk arasında "Sağlık Alanında İşbirliği Anlaşması" 6 Nisan 1989 tarihinde ve "Sağlık ve Tıp Alanında İşbirliğine Dair Anlaşma" 13 Kasım 1999 tarihinde imzalanmıştır. 1999 tarihli Anlaşma çerçevesinde, bugüne kadar Arnavutluk'ta tedavisi mümkün olmayan 859 hasta ülkemizde ücretsiz tedavi edilmiştir.

Turizm İşbirliği Anlaşması

Türkiye ile Arnavutluk arasındaki 29 Ocak 1987 tarihli Turizm İşbirliği Anlaşması, günümüz koşullarına uygun olarak yenilenmiş ve 11 Kasım 1992 tarihinde Ankara'da imzalanmıştır.

Turizm potansiyeli şimdiye dek yeterince değerlendirilmemiş olan Arnavutluk'un öncelikli hedefi bu sektöre yabancı yatırım çekmek ve turizm alanında başarılı ülkelerin bilgi birikiminden yararlanmaktır.

Arnavutluk Turizm, Kültür, Gençlik ve Spor Bakanı 9-11 Nisan 2008 tarihlerinde ülkemizi ziyaret etmiş, ziyaret sırasında Turizm Karma Komisyonu IV. Toplantısı ve DEİK'in katkısıyla Turizm İş Forumu düzenlenmiştir.

Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

İki ülke arasındaki Sosyal Güvenlik Sözleşmesi kapsamında çalışanların Türkiye'deki ailelerinin sağlık giderlerinin Arnavutluk makamlarınca karşılanması gerekmektedir. Ancak bu konuda Arnavutluk kendi mevzuatını uygulama yoluna gittiğinden, özellikle Enka şirketinin 1.000'i aşkın Türk vatandaşı çalışanın Türkiye'deki ailelerinin sağlık giderleri karşılanmamıştır.

Bu kapsamda, iki ülke sosyal güvenlik makamları biraraya gelerek görüşmelerde bulunmuş ve sorun çözüm yoluna girmeye başlamıştır. Türkiye'den Sosyal Güvenlik Kurumundan bir Heyet Arnavutluk'a giderek görüşmelerde bulunmuştur. Projenin sona ermesi nedeniyle, sağlık giderlerinin karşılanmasıyla ilgili olarak firma ısrarcı olmamakla birlikte, yaklaşık 3.000 Türk vatandaşının emeklilikleriyle ilgili hak kayıpları devam etmektedir.

İki ülke arasındaki Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin uygulama alanının bulunmaması, hem geçmişe dönük kayıpların devam etmesine hem de mevcut Türk şirketlerinde çalışan Türk vatandaşlarının hak kaybına veya Türkiye'de işte bağlı emeklilik ödemelerini de yaparak her iki ülkede prim ödemelerine yol açmaktadır.

İki Ülke Arasındaki Ticarete Yaşanan Sorunlar

Arnavutluk'ta halen serbest piyasa ekonomisine geçiş süreci yaşanmakta olup, bundan doğan sık mevzuat değişikliği, bürokrasi, kurumlar arası yetki çatışması, anlaşmazlıkların çözümünde yargı mekanizmasının ağır işlemesi, bankacılık sektöründe yaşanan olumsuzluklar gibi sorunlar mevcuttur. Diğer taraftan ülkenin enerji, ulaşım gibi altyapı sorunları da çeşitli biçimlerde ülkeye ihracatımızı olumsuz etkileyen faktörlerdendir.

Özellikle mevcut gümrük mevzuatının gerek ticaret alanında gerek inşaat sektöründe gereksinimleri karşılayamaması nedeniyle, ülke ile ticari ilişkileri bulunan firmalarımız tarafından mevzuatın güncelleştirilmesi önerilmektedir.

Diğer taraftan, Arnavutluk ile Türkiye arasındaki banka ilişkileri sağlıklı olmadığından, mal bedelleri banka aracılığı ile tahsil edilememektedir. Bu durumda, ülke piyasasında yapılan mal satışlarında paranın tahsili aşamasında sorunlar yaşanabilmesine yol açabilmektedir. Bankacılık sektöründe yerel bankaların nakit sıkıntısı, şehirlerarası para transferindeki sorunlar ve devlet bankalarının prosedürlerindeki zorluklar sebebiyle akreditasyon ve teminat mektubu prosedürlerinin yerine getirilmesinde de sıkıntı yaşanmaktadır.

Ayrıca, Arnavutluk'a taşımacılık yapan Türk araçları TIR Karnesi teminatı altında taşıma yapmalarından dolayı resmi gümrük mührü taşımalarına rağmen, araçlar gümrüklerin dışında bile Arnavutluk yetkililerince açılmaktadır.

Ayrıca, karayolu ile ihracat yapan Türk firmaları Bulgaristan, Makedonya ve Arnavutluk'taki altyapı eksiklikleri, sınır kapılarındaki sorunlar gibi nedenlerden dolayı ürünlerini 4 ile 10 gün arasında değişen sürelerde Arnavutluk'a ulaştırabilmekte ve fiyat avantajını yitirmektedirler.

Arnavutluk'ta yerleşik ithalatçı firmaların, ithal vergilerini daha az ödemek amacıyla, Arnavutluk Gümrüğünde düşük değerli fatura sunması veya ithal malını eksik beyan etmesi sonucu ortaya çıkan problemlerde, Arnavut gümrüklerince, problem çözümlenene kadar nakliyecilerimizin araçları da, taşıdıkları yük ile birlikte gümrükte bekletilmektedir. Bu tür anlaşmazlıklarla ilgili davalar en az iki ay sürmekte, bu nedenle TIR için 2-3 aylık gümrük sahası kirası ödemek zorunda kalınmaktadır.

Ülkede karayollarının bozuk olması ulaşımı, dolayısı ile ticareti engelleyen diğer bir etkidir. Ayrıca, çok büyük boyutlara ulaşan elektrik enerjisi sıkıntısı yabancı yatırımcılar üzerinde olumsuz etki yapmaktadır.

Diğer taraftan ülkede halen engellenemeyen kayıt dışı ithalat sorunu da ihracatçılarımız bakımından haksız rekabet yaratmakta, Türk firmalarının bazı ürünlerini Arnavutluk'ta pazarlamasını zorlaştırmaktadır.

Firma Sorunları

Yabancı işçi kotası: Firmalar ile yapılan sözleşmelerde konu düzenlenmektedir. Genel olarak sözleşmede belli oranda yerli işçi çalıştırılması gerektiği ve oranı belirtilmektedir. Bu oran genelde % 50'nin üstündedir.

Oturma ve çalışma izni alınmasında karşılaşılan sorunlar: Bürokrasinin yavaşlığı, sistemin yeterince oturmaması ve bazı keyfi uygulamalar nedeniyle gecikmelerle karşılaşmaktadır.

Kalifiye işgücü sıkıntısı: Kalifiye iş gücü sıkıntısı yaşanmaktadır. Ayrıca Balkan kültüründe çalışma disiplini ve sorumluluk alma konularında yaşanan sıkıntılar nedeniyle sürekli takip sisteminin yerleştirilmesi ve muhakkak bir yabancı yöneticinin kontrolünde çalışmaların izlenmesi yoluna gidilmektedir.

Vergiler: Arnavutluk'ta tüm ürün ve hizmetlerde KDV %20, kurumlar vergisi ise %10'dur. KDV iadeleri çok geç ödenmektedir. Mahsup sisteminin de uygulanmaması nedeniyle firmaların devletten ciddi oranlarda KDV alacakları bulunmaktadır.

Sosyal güvenlik giderleri: Sosyal Güvenlik Mevzuatı kapsamında, işveren brüt maaşın %21.7'si oranında prim ödemek zorundadır. % 21.7'lik oranın % 20'si sosyal güvenlik sigorta primi, % 1.7'si sağlık sigortasından oluşur.

Hak edişlerin alınamaması: Özellikle devlet ihalelerinde ve yabancı fonların ihalelerinde hak edişlerin alınmasında sorunla karşılaşmaktadır. Ancak başta İtalyan firmaların taşeronu olarak çalışan Türk şirketlerinin hak edişlerinde gecikmelerle karşılaştığı bilinmektedir.

Bürokratik sorunlar, hukuk sisteminin zayıflığı veya ağır işlemesi, Arnavutluk'ta yaygın rüşvet ve yolsuzluk, bürokrasinin zayıflığı, sistemin yeterince oturmaması, keyfi bazı uygulamalar nedeniyle tüm bürokratik işlemlerde sıkıntılarla karşılaşılabilir.

İki Ülke Arasındaki Müteahhitlik İlişkileri

Arnavutluk'ta 1995-2008 döneminde Türk firmalarınca toplam 570 milyon dolar tutarında 17 proje üstlenilmiştir. 2008 yılında ise müteahhitlik firmalarımız Arnavutluk'ta değeri 28 milyon dolar olan üç adet proje üstlenmiştir.

Ülkede BE-HA-ŞE firması Rrogozhine-Elbasan Karayolu'nun yapımını, ENKA Rreshen-Kalimash Otoyolu Thierre Tüneli'nin yapımını, MNG Holding ise Elbasan-Librazhd Yolu Rehabilitasyonu'nu üstlenmiştir.

2008 yılında ülkede üstlenilen projeler Makrotel ve Has Kablo, Sanpro (joint venture) ve ERAN Mühendislik tarafından yürütülmektedir.

Arnavutluk'un uluslararası standartlara sahip ilk alışveriş merkezi olan Citypark'ın inşasında kullanılan malzemelerin % 80'i Türk firmalarından tedarik edilmiştir. 125 mağazanın yer aldığı alışveriş merkezinde dört Türk firmasının (Altınbaş, Damat, Cacharel ve LTB) mağazası bulunmaktadır.

İş Konseyi

Türk-Arnavut İş Konseyi'nin Türk tarafı eşbaşkanı Kürüm Holding Yönetim Kurulu Başkanı Haşmet Bedii Kürüm, Arnavut tarafı eşbaşkanı ise Megapharm Yönetim Kurulu Başkanı Shani Peposhi'dir.

Türk-Arnavut İş Konseyi 27-29 Ağustos 1992 tarihinde kurulmuş ve ilk ortak toplantısı, aynı tarihte İzmir’de, ikinci ortak toplantısı ise 14 Haziran 2000 tarihinde İstanbul’da gerçekleştirilmiştir.

İş Konseyi’nin son toplantısı, Cumhurbaşkanımız Sayın Abdullah Gül’ün Dışişleri Bakanı olduğu dönemde Arnavutluk’u ziyareti vesilesiyle, 1-2 Şubat 2007 tarihinde Tiran’da gerçekleştirilmiştir.

Diğer taraftan, Arnavutluk Cumhurbaşkanı’nın ülkemizi ziyareti vesilesiyle, 27 Kasım 2008 tarihinde İstanbul’da bir çalışma yemeği düzenlenmiştir.

Karma Ekonomik Komisyon Toplantısı

08.05.2009 tarih ve 27222 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan 2009/8 sayılı Genelge ile Türk-Arnavut Karma Ekonomik Komisyonu Türk Tarafı Eş Başkanı Devlet Bakanı Sayın Selma A. Kavaf olarak belirlenmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti ile Arnavutluk Cumhuriyeti Arasındaki Ekonomik, Ticari, Sanayi ve Teknik İşbirliği Karma Komisyonu’nun (KEK) X. Dönem Toplantısı 27-28 Ocak 2009 tarihlerinde Ankara’da gerçekleştirilmiş ve Toplantı’ya ilişkin Protokol 28 Ocak 2009 tarihinde imzalanmıştır. KEK XI. Dönem Toplantısının ise 2010 yılının ikinci yarısında gerçekleştirilmesi öngörülmektedir.

Pazar ile İlgili Bilgiler

Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları

28.04.2005 tarihli ve 9380 sayılı Yasa, fikri mülkiyet haklarını kapsayıp, yayın hakları, tescilleri, markaları, damgaları, menşe işaretleri ve sanayi tasarımlarını korumaktadır. 2000’de Arnavutluk Marakeş Sözleşmesini onaylayıp, Dünya Ticaret Örgütü’nün Ticaretle Bağlantılı Fikri Mülkiyet Hakları Sözleşmesine (TRIPS) taraf olmuştur.

Dağıtım Kanalları

Ülkede 1992 yılından bu yana fiyatlar büyük ölçüde serbest bırakılmıştır. Ülkede ürünler toptancılar, perakendeciler ya da bu işle uğraşan kişiler aracılığıyla satılabilmektedir. Ayrıca ithalatçılar, ithal ettikleri ürünleri giriş gümrüğünde doğrudan toptancılara da satabilmektedir.

Arnavutluk’un perakendecilik sektörünün temelini, küçük dükkanlar ile çiftlik ürünleri ve el sanatları için kurulan açık pazarlar oluşturmaktadır. 1990’lı yılların başlarında ticaret engellerinin kalkması ve Kosova krizi sırasında ülkeye yabancıların yönelmesiyle ithal tüketim mallarını temin etmek çok kolaylaşmış olmakla beraber, modern ve büyük satış mağazaları halen sadece başkent Tiran, Durres ve Vlore’de faaliyet göstermektedir.

Arnavutluk piyasasındaki malların yaklaşık %80’i ithal edilmektedir. Bu ülkenin karayoluyla Tiran, denizyoluyla da Durres şehirlerine gelen mallar ithalatçısı tarafından perakendecilere sunulmaktadır. Yaş sebze ve meyve Lushnje ile Tiran’da pazara sunulmaktadır.

Demir, çimento ve diğer inşaat malzemeleri Durres şehrinde, konfeksiyon, mobilya, ayakkabı, mefruşat mallarının genelde toptan ve perakende satışları, Tiran’daki Medrese ve Çam semtlerinde, elektrik malzemeleri, elektrik ev aletleri ise Ali Demi semtinde kurulan ve her gün açık olan pazarlarda yapılmaktadır. Ayrıca, Durres yolu üzerinde QTU olarak adlandırılan Arnavutluk’un en büyük süpermarketi bulunmaktadır. İnşaat malzemeleri ise genelde Unaza e Re, diğer değişik gıda maddeleri ve deterjanlar Qyteti i Nxesve, ilaçlar ve sağlık malzemeleri genelde hastanelerin bulunduğu semtlerde pazarlanmaktadır. Bu tür satışlar yine Tiran’da olduğu gibi Arnavutluk’un diğer şehirlerinde kurulan pazarlar ya da ticari merkezler olarak adlandırılan işyerleri başta olmak üzere, çeşitli bölgelerdeki mağaza ve dükkanlar aracılığıyla gerçekleştirilmektedir.

Hammadde ve hazır gıda ürünlerinin saklanma ve dağıtımı, bu ürünlerin gıda değerlerini ve kalite unsurlarını olumsuz değişimlerinden, kirlenmeden, enfeksiyonlardan, hava etkenlerinden, diğer hasar ve bozulmalardan koruyacak şekilde gerçekleştirilmelidir. Hammadde ile hazır gıda ürünlerinin saklanma ve taşınmalarıyla ilgili genel koşullar, Tarım ve Gıda Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve Çevre Bakanlığı’nın ilgili organları tarafından hazırlanan özel bir yönetmelikle düzenlenmektedir.

Tüketici Tercihleri

Arnavutluk tüketicileri, fiyata çok duyarlı ve marka bağımlılığı zayıf tüketicilerdir. Ülke halkı, gelirlerinin düşüklüğü dolayısıyla en ucuz malları alma eğilimi göstermektedir. Bununla beraber, bu durum, hane halkı gelirinin artmaya başlaması ve batılı tarzda ürünlere yakınlık hissedilen genç nüfusun satın alma gücünün artmasıyla değişmektedir.

Reklam ve Promosyon

Reklam ürünün kalitesi ve taşıdığı özelliklere uygun olmalıdır. Gıda ürününün reklamı, sadece bu ürünün üretimi ve ticaretine yetkili organlardan izin verildiğinde yapılabilir

Ambalai. Paketleme ve Etiketleme

Tüketim amaçlı gıda ürünlerinin ambalajlanmış olması gerekmektedir. Hammadde olarak kullanılan bazı ürünler, ambalajlanmamış da olabilir. Ambalaj insan sağlığına zararlı olmamalıdır. Ambalaj, gıda ürününü kirlilikten ve kalitesi ile gıda değerini indiren etkenlerden koruyarak, nakliye, ticaret ve kullanımını uygun hale getirmelidir.

Gıda ürününün ambalajı, ambalaj açılmadığı veya bozulmadığı sürece (belirli süreler içinde) gıda ürününün değişmezliğini temin etmelidir. Gıda ürünleri, taraflar arası anlaşmaya ve gıda mevzuatına uygun olarak, tüketicilerin ihtiyaçlarına göre farklı büyüklükteki birimlerde ve doğalarına göre ambalajlanmalıdır.

Ülkeye ihraç edilecek ürünün etiketi, miktar, içerik ve kullanım alanını içermelidir. Ürünün üzerinde de üretim ve son kullanma tarihleri ile beraber garanti süresi bulunmalıdır. Etiketlerin mutlaka Arnavutça olarak hazırlanması gerekmektedir. Ancak ürünün ismi başka bir dilde olabilir.

Etiketlerde bulunması gereken diğer bilgiler, üreticinin ismi, ürünün hacmi veya net ağırlığı ürünün üretiminde kullanılan hammadde, yardımcı madde ve diğer maddeler, ürünün kalitesi ve değerlerini etkileyen korunma özel koşulları ve kullanma kılavuzudur.

Ayrıca hayvansal ürünler doğrudan veya ambalajlarında Veterinerlik Müdürlüğü'nün mührünü taşımalıdır.

Ulaştırma ve Taşımacılık Maliyetleri

Arnavutluk ile ticaretimizde taşıma giderleri, Arnavutluk'a komşu diğer rakip ülkelere (İtalya ve Yunanistan) oranla ülkemiz için dezavantaj oluşturmaktadır. Navlun maliyetlerinin düşürülebilmesi bakımından alternatif taşıma modları ve güzergahlarının geliştirilmesi önem taşımaktadır. Bu bağlamda, özellikle Arnavutluk'un Durres Limanı'nı geliştirme Projesinin tamamlanması ve 2009 yılı ortasında tamamlanması öngörülen Arnavutluk-Kosova otoyolunun hizmete girmesi ile Durres limanının tüm Balkanlara mal ve yolcu taşımacılığında yeni bir açılım sağlayacağı tahmin edilmektedir. Bu doğrultuda, denizyolu taşımacılığına yönelik işbirliği imkanlarının geliştirilmesi önem arz etmektedir.

Arnavutluk'a TIR sistemi içinde taşıma yapan araçların, kapılarda beyana dayalı işleme tabi tutulmaları, söz konusu işlemin iç gümrüklerde tekrarı ile nakliye süresinde altı saate varan gecikmelere yol açabilmektedir.

Diğer taraftan, 28 Ocak 2009 tarihli Ekonomik, Ticari, Sanayi ve Teknik İşbirliği Karma Komisyonu Toplantısında, Türkiye ve Arnavutluğun ana limanları arasında RO-RO, konteyner ve tren-feri hatları kurulması imkanlarının araştırılması yönünde ilke kararı verilmiş olması olumlu bir gelişmedir. Deniz Otoyolları yaklaşımı çerçevesinde bu yıl gerçekleştirilecek çalışma toplantılarının ikili ticaretin gelişimine önemli katkı yapacağı değerlendirilmektedir.

Taşıma Modları ve Ücretler

2008 İHRACAT TAŞIMA MODU	AVRO	ORAN %
DEMİRYOLU ULAŞIMI	78.086	0,04%
DENİZ ARACINDA MOTORLU KARAYOLU TAŞITI	12.755	0,01%
DENİZYOLU İLE TAŞIMA	41.880.507	20%
HAVAYOLU ULAŞIMI	3.439.968	2%
KARAYOLU ULAŞIMI	161.914.721	78%
KENDİNDEN HAREKETLİ ARAÇLAR	115.999	0,1%
POSTA İLE GÖNDERME	3.946	0,002%
SABİT ULAŞIM TESİSATI	236.019	0,1%
TOPLAM	207.682.001	100%
2008 İTHALAT TAŞIMA MODU	AVRO	ORAN %
DENİZ ARACINDA MOTORLU KARAYOLU TAŞITI	992	0,004%
DENİZ ARACINDA TREYLER VEYA YARI TREYLER	90.806	0,4%
DENİZYOLU İLE TAŞIMA	18.433.157	76%
HAVAYOLU ULAŞIMI	185.074	1%
KARAYOLU ULAŞIMI	5.531.364	23%
TOPLAM	24.241.393	100%

Kaynak: T.C. Tirana Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği, Arnavutluk Ülke Raporu, 2009

İşadamlarının Pazarda Dikkat Etmesi Gereken Hususlar

Para Kullanımı

Arnavutluk, büyük ölçüde nakit para kullanılan bir ülkedir. Ancak giderek gelişen büyük oteller, alışveriş merkezleri, uluslararası havayolu şirketleri kredi kartı ve seyahat çekleri kabul etmektedir. Bankalarda seyahat çeklerini paraya dönüştürmek mümkündür.

Pasaport ve Vize İşlemleri

Arnavutluk, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarına vize uygulamamaktadır.

Resmi Tatiller ve Çalışma Saatleri

1-2 Ocak-Yeni Yıl
8 Mart- Kadınlar Günü
14 Mart- Yaz günü
22 Mart-Nevruz
13 Nisan-Katolik Paskalyası
20 Nisan- Ortadoks Paskalyası
1 Mayıs-İşçi Bayramı
20 Eylül- Büyük Bayram
19 Ekim- Rahibe Teresa Günü
27 Kasım- Küçük Bayram
28-29 Kasım- Ulusal Günü
25 Aralık-Noel

Hafta sonuna düşen tatil günleri, takip eden haftanın ilk çalışma gününden itibaren uygulanmaktadır.

Ulaşım

Ülkenin toplu taşıma güvenliği zayıf ve şehir içi ve şehirlerarası karayolları bakımsız durumdadır. Özellikle kış aylarında ülkenin kuzeyindeki dağlık bölgelerde rastlanan buzlanma yolları tehlikeli kılmaktadır.

Başlıca büyük şehirlerarasında otobüs seferleri mevcuttur. Ülkedeki yabancıların büyük kısmı, toplu taşıma aracı olarak otobüs hatları üzerinde belirli bir saat programı ve ücret tarifesi olmaksızın faaliyet gösteren özel minibüsleri tercih etmektedir.

Ülke içinde havayolu seferi düzenlenmemekte, demiryolları ile ulaşım ise ancak çok sınırlı biçimde gerçekleştirilmektedir. Türk Havayollarının Tiran'a her gün için seferi mevcuttur.

Yerel Saat

Arnavutluk, Greenwich'e göre yazın 2 saat, kışın 1 saat ileridedir. (GMT+ 1 saat) Türkiye ile 1 saatlik zaman farkı bulunmaktadır.

Telefon Kodları

Arnavutluk'un uluslararası telefon kodu 355'tir. Başkent Tiran'ın telefon kodu 4, diğer önemli şehirlerinden Durres'inki 52, Elbasan'inki 545, Vlore'ninki ise 33'tür.

Sağlık

Temel ilkyardım önlemleri dışında Arnavutluk'un tıbbi imkanları ve sağlık hizmetleri oldukça kısıtlı düzeydedir. Özellikle operasyon ve hastanede bakım gerektiren durumlarda, tıbbi malzeme, uzman doktor, teşhis cihazları ve ilaç yetersizlikleri önemli sorunlar ortaya çıkarabilmektedir. Ülkeye seyahat edecek olan işadamlarının, düzenli olarak kullandıkları ilaç ve tıbbi malzemeleri yanlarında bulundurmaları tavsiye edilmektedir.

İklim

Ülkenin sahil şeridinde genellikle Akdeniz ikliminin özellikleri görülürken, dağlık bölgelerde sert karasal iklim hakimdir. Kışlar soğuk ve bulutlu geçerken yazlar sıcak ve yağışlıdır. Başkent Tiran'da hava sıcaklığı, en sıcak ay olan Ağustos'ta 17-31°, en soğuk ay olan Ocak'ta ise 2-12° düzeylerinde seyretilmektedir. En çok yağış görülen ay ise Aralık'tır.

Genel Değerlendirme ve Öngörüler

Türkiye'nin Arnavutluk'a ihracatı 2008 yılında 306 milyon dolarken, Arnavutluk'tan ithalatı 37 milyon

dolar olmuş ve 269 milyon dolar civarında dış ticaret fazlası vermiştir. 2004-2008 döneminde Arnavutluk dünya genelinde ithalatını %24 artırırken, Türkiye'den yapılan ithalat artış oranı %19 ile dünyadan yapılan ithalat artışının gerisinde kalmıştır. Bu durum Türkiye'nin Arnavutluk pazarındaki payı artıramadığını ve rakiplerinin gerisinde kaldığını göstermektedir. Türkiye, 2010 yılında Arnavutluk'un en çok ithalat gerçekleştirdiği ülke sıralamasında 5. sırada yer alırken; İtalya, Yunanistan, Çin ve Almanya pazarın yarısından fazlasına sahip olan önemli rakip ülkeler olarak karşımıza çıkmaktadır. Türkiye'nin Arnavutluk'a gerçekleştirdiği ihracat 2010 yılında bir önceki yıla göre yaklaşık %12 azalarak 241 milyon dolar olmuştur.

Arnavutluk'un Türkiye'den ithalatında ilk sıralarda yer alan önemli ürünler demir çelik, hububat ve unlu mamuller, demir çelikten inşaat malzemeleri, makine aksam ve parçaları, pompalar, beyaz eşya, kablo ve teller, alüminyum inşaat malzemeleri, hazır giyim, plastik ambalaj malzemeleri ve plastik inşaat malzemeleridir.

Arnavutluk'ta serbest piyasa ekonomisine geçiş süreciyle beraber bürokrasi, kurumlar arası yetki çatışması gibi anlaşmazlıklar nedeniyle bir takım sorunlar mevcuttur. Gümrük mevzuatının gereksinimleri karşılayamaması nedeniyle, ülke ile ticari ilişkileri bulunan firmalarımız tarafından mevzuatın güncelleştirilmesi önerilmektedir.

Arnavutluk ile Türkiye arasındaki banka ilişkileri sağlıklı olmadığından, mal bedelleri banka aracılığı ile tahsil edilememektedir. Bu durumda, ülke piyasasında yapılan mal satışlarında paranın tahsili aşamasında sorunlar yaşanabilmesine yol açabilmektedir. Bankacılık sektöründe mahalli bankaların nakit sıkıntısı, şehirlerarası para transferindeki sorunlar ve devlet bankalarının prosedürlerindeki zorluklar sebebiyle akreditasyon ve inşaat sektöründeki ihale koşullarından biri olan teminat mektubu prosedürlerinin karşılamasında da sıkıntı yaşanmaktadır.

Karayolu ile ihracat yapan Türk firmaları altyapı eksiklikleri, sınır kapılarındaki sorunlar gibi nedenlerden dolayı ürünlerini Arnavutluk'a zamanında ulaştırmakta sıkıntı yaşamakta ve fiyat avantajını yitirmektedirler.

Arnavutluk'ta yerleşik ithalatçı firmaların, ithal vergilerini daha az ödemek amacıyla, Arnavutluk Gümrüğünde düşük değerli fatura sunması veya ithal malını eksik beyan etmesi sonucu ortaya çıkan problemlerde, Arnavut gümrüklerince, problem çözülünene kadar nakliyecilerimizin araçları da, taşıdıkları yük ile birlikte gümrükte bekletilmektedir. Bu tür anlaşmazlıklarla ilgili davalar en az iki ay sürmekte, bu nedenle TIR için 2-3 aylık gümrük sahası kirası ödemek zorunda kalınmaktadır.

Ayrıca ülkede engellenemeyen kayıt dışı ithalat sorunu da ihracatçılarımız bakımından haksız rekabet yaratmakta, Türk ürünlerinin Arnavutluk'ta pazarlanmasını zorlaştırmaktadır.

Tarım ve Gıda Ürünleri İhraç Potansiyelimiz

Sektör	GTİP	Potansiyel Ürün	Ülkenin Toplam İthalatı 2009 (milyon dolar)	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı 2010 (milyon dolar)	Türkiye'nin Toplam İhracatı 2010 (milyon dolar)	Dünya İthalatında Ülkenin Payı 2009	Türkiye'nin Ülkeye İhracatındaki Değişim 2009-2010 (%)	Ülkenin Toplam İthalatındaki Değişim 2008-2009 (%)	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı 2010 Aylık Veriler*	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı 2011 Aylık Veriler*	Ülke İthalatında İlk 5 Ülke ve Pazar Payları (%)	Ülkenin Türkiye'ye ve Rakip Ülkelere Uyguladığı Gümrük Oranları
Yaş Meyve Sebze	0805	Narenciye	22,065	0,440	863	0,2	-34	13	-	-	Yunanistan(%62,2) İtalya(%29,1) Türkiye(%5,1) Arjantin(%2,2) İspanya(%0,3)	Türkiye (%0) AB (%4) (greyfruit ve "diğer narenciye ürünleri" sınıflamasında yer alan ürünler için %0) diğer ülkeler (%10)
Şekerli ve Çikolatalı Mamuller	1704, 1806	Şekerli ve Çikolatalı Mamuller	14,904	7,865	644	0,1	-3	-14(1704) -7(1806)	-	-	1704; Türkiye (%39,1) Yunanistan (%10,6) Brezilya (%9,7) Avusturya (%7,7) Polonya (%5,7) 1806; Almanya (%18,3) İtalya (%18,2) Türkiye (%16,3) Yunanistan (%16,1) Polonya (%11,9)	Şekerli AB (%0) MFN (%10) Türkiye (Tavizli ilk 1000 ton %0) Çikolatalı AB (%4) MFN (%10) Türkiye (Tavizli ilk 3500 ton %0)
Hayvansal ve Bitkisel Yağlar	151219	Rafine Ayçiçeği Yağı	22,948	0	100	-	-99	-38	-	-	Bulgaristan(%36,9) Macaristan(%35,1) Makedonya(%17,5) Yunanistan(%4,3) Türkiye(%4,3)	0
Yaş Meyve Sebze	080810	Elma	12,664	-	33	0,2	-	17	-	-	İtalya(%57,1) Yunanistan(%32,2) Makedonya(%10,7)	Türkiye (%10) AB (%4) diğer ülkelere (%10)
Hayvansal ve Bitkisel Yağlar	1517	Margarin	6,164	1,404	124	0,1	23	-7	-	-	Yunanistan(%50,9) Türkiye(%14,6) İtalya(%10,8) Avustralya(%10,3) Belçika(%5,5)	0
											ABD(%38,4) Brezilva(%35,9)	

Kanatlı Etleri	0207	Kanatlı Etleri	26,494	0	203	0,1	-100	1	-	-	Brezilya(%100,7) Yunanistan(%10,7) İtalya(%10,1) Kanada(%2,4)	10
Makarnalar	1902	Makarna	13,277	1,630	186	0,2	-13	7	-	-	İtalya(%37,6) Yunanistan(%36,8) Türkiye(%19,8) Bulgaristan(%2,2) Sırbistan(%1,1)	Türkiye (%10) AB (%4)
Bisküvi	190531, 190532	Bisküvi ve Gofretler	16,441	7,847	278	0,2	17	35,91(190531) 17,24(190532)	-	-	190531; Türkiye (%73,3) İtalya (%13) Hollanda (%3,3) Ukrayna (%2,1) Slovakya (%1,6) 190532; Türkiye (%66,6) Bulgaristan (%11,9) İtalya (%5,8) Polonya (%5) Brezilya (%2,1)	0

Kaynak : Tablonun hazırlanmasında Türkiye'ye ilişkin rakamlarda TUIK, diğer ülkelere ilişkin istatistik rakamlarında UN-ITC TradeMap, gümrük vergisi konusunda AB ülkeleri için TARIC diğer ülkeler için kendi gümrük idarelerinin verileri kullanılmıştır.

* Veriler 12 aylıktır.

Bisküvi

Ülke 3,6 milyon nüfusa sahip küçük bir ülkedir. Ancak tüketici gelirlerindeki artışa paralel olarak hazır gıda ürünlerine olan talebin de artması beklenmektedir. Arnavutluk'un bisküvi ithalatı 2009 yılında önceki yıla göre %35,91, waffer ve gofretleri ise %17,24'lük bir büyüme göstermiştir.

Türk bisküvileri %73,3, waffer ve gofretleri ise %66,6'lık pay ile pazarda lider konumundadır. Arnavutluk tüketiciler ürün tercihlerinde fiyatı göz önüne almaktadırlar. Bu bağlamda pazarın korunması ve geliştirilmesi önem arz etmektedir. İthal edilen ürün etiketinde Arnavutça mutlaka yer almalıdır. Etiketle aynı zamanda ülke halkının bildiği dillerden olan İtalyanca veya İngilizce de yer alabilir.

Bitkisel Yağlar

Arnavutluk'un toplam 74,5 milyon dolarlık katı ve sıvı yağlar ithalatının yarısını rafine ayçiçeği yağı oluşturmaktadır. Arnavutluk'un yıllık bitkisel yağ tüketiminin 45 bin ton civarında olduğu tahmin edilmektedir. Ülkeye ithal edilen ham ayçiçeği yağının rafinasyonu ve şişelenmesini yapan birkaç firma bulunmaktadır. Bunlar aynı zamanda rafine ayçiçek yağı ithalatı da gerçekleştirmektedir.

Dondurulmuş Meyve Sebze

Arnavutluk dondurulmuş meyve sebze ithalatının büyük bölümünü dondurulmuş sebzeler oluşturmaktadır olup, bu ülkeye anılan sebze grubunda Türkiye'nin henüz ihracatı bulunmamaktadır. STA kapsamında bazı dondurulmuş meyveler için ise kota kapsamında tercihli (%0) gümrük tarifesine uygulanması taahhüt edilmiştir. Dondurulmuş çilek ve vişne gibi ülkemizin güçlü olduğu ürünlerin kapsama alındığı bu ürün grubu için AB menşeli ürünlere %4, MFN menşeli ürünlere ise %10 olarak uygulanması ülkemiz ihracatı için önemli bir avantajdır. Dolayısıyla, bu kotaların önümüzdeki dönemlerde en iyi şekilde değerlendirileceği düşünülmektedir. Ancak yukarıda belirtilmiş alt grupların dışında gümrük vergisi konusunda dezavantajlı konumdadır. Tüm bu hususlar da dikkate alınarak pazarın daha detaylı incelenmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

Kanatlı Etleri

Türkiye Arnavutluk pazarına 2008 yılında girmiş olup, gerekli tanıtım ve pazarlama faaliyetleri ile pazardaki payını önümüzdeki dönemlerde artırabileceği öngörülmektedir. Ürünlerimizin AB pazarına girmesi ile bu bölgeye yapılacak sevkiyatlarda Arnavutluk pazarının da daha iyi değerlendirilebileceği düşünülmektedir.

2009 yılında Türkiye Arnavutluk'un kanatlı etleri ithalatında 6 ncı sırada yer almaktadır. 2009 yılı itibarı ile Arnavutluk'un Türkiye'den kanatlı etleri ithalatında %91 oranında büyüme gözlenmektedir.

Makarna

2009 yılında 2008 yılına oranla sektör ithalatında %6,5'lik bir artış söz konusudur. Türkiye, İtalya ve Yunanistan'ın ardından ülke ithalatında 3. sırada yer almaktadır. Türkiye ile Arnavutluk arasındaki Serbest Ticaret Anlaşması'nın tavizli ürün listesi makarna sektörünü kapsamamaktadır. Bu nedenle Türk menşeli ürünlerin ülkeye girişinde AB menşeli ürünlere uygulanan vergiden (%4) fazla vergi (%10) ödenmesi söz konusudur. Bu durum sektör ihracatını olumsuz etkilemektedir.

2009 yılında Arnavutluk'a makarna ihracatımızda %48'lik bir artış gözlenmektedir.

Şekerli ve Çikolatalı Mamuller

Türkiye'nin Arnavutluk'a 2009 yılında kakao içermeyen şekerli mamullerde ihracatı %14, çikolata ve kakao içeren diğer gıda müstahzarlarında ihracatı %7 oranında azalmıştır.

Bununla birlikte; iki ülke arasında 1 Mayıs 2008 tarihinde yürürlüğe giren STA kapsamında, Arnavutluk'un Türkiye'den ithal ettiği şekerli mamullerde 1.000 ton, çikolatalı mamullerde ise 3.500 ton için %100 gümrük indiriminin sağlanmış olmasının ihracatımıza olumlu yansması beklenmektedir.

Bu açıdan pazar kaybı yaşanması olumsuz bir gelişme olarak değerlendirilmektedir. Türkiye'nin kakao içermeyen şekerli mamullerde %39,1 gibi bir oranla pazarda lider olması ve ayrıca çikolata ve kakao içeren diğer gıda müstahzarlarında %16,3 ile üçüncü sırada yer alması önemli bir avantaj olmakla birlikte, pazar kaybı yaşanmasını önlemek için reklam başta olmak üzere tanıtım faaliyetlerine ağırlık verilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Yaş Meyve Sebze

Arnavutluk'un ülkemize benzer bir iklimi bulunmasına karşın, üretimin talebi karşılayamaması nedeniyle yılın belirli zamanlarında ithalat gerçekleştirilmektedir. İthalata en çok konu olan ürünler elma, muz, turuncgiller, kivi, şeftali ve üzüm olup, başlıca tedarikçi ülkeler Yunanistan, İtalya, Makedonya ve Kosova gibi çevre ülkelerdir.

Narenciye

Arnavutluk'un narancıya ithalatında en önemli kalemi portakal olup, bu ürünü mandalina ve limon izlemektedir. STA kapsamında bu ürün grubunda Türkiye'ye gümrük vergisi uygulanmamaktadır. Portakal ithalatında en önemli kalemler Navel, Naveline, Salustiana, Verna, Valencia late, Maltese, Şamuti, Ovalis, Trovita ve Hamlin cinslerinin bulunduğu grup olup, en çok ithalat Yunanistan'dan gerçekleştirilmektedir. Son yıllarda diğer tatlı portakalların ithalatında da bir artış gözlenmektedir. Yunanistan ve İtalya başlıca tedarikçi konumunda yer almaktadır. Mandalina ithalatında ise en önemli ürün Clementine cinsi olup, bu üründe İtalya en önemli tedarikçi konumundadır. Limon ithalatında ise, Yunanistan, İtalya, Türkiye ve Arjantin önemli ihracatçılardır ve söz konusu ülkelerin pazar payları yıllar itibariyle birbirine yakın seyretmektedir.

Elma

Önceki yıllarda Yunanistan en önemli tedarikçi konumunda iken, son yıllarda İtalya'nın pazar payını önemli ölçüde artırdığı görülmektedir. İthalat genellikle Kasım-Mayıs ayları itibariyle gerçekleştirilmekte olup, son yıllarda dikimleri ağırlıklı olarak Korça bölgesinde gerçekleştirilen elma ağacı fidanlarının meyve vermeye başlayacak olması nedeniyle yerel üretimin de artması beklenmektedir. Ülkede ayrıca soğuk hava depoculuğuna yönelik çeşitli kuruluşlarla projeler gerçekleştirilmekte ve tüketicilerin daha kaliteli elma tüketmesi amaçlanmaktadır. Yine AB ile işbirliği programları çerçevesinde yaş meyve sebze standardizasyonuna ilişkin çalışmalar da başlamış bulunmaktadır. Artan gelir düzeyi ile birlikte tüketicilerin daha fazla elma talep edeceği ve bu talebin çeşitli cinslere yönelik olacağı tahmin edilmektedir.

İthalata konu olan en önemli grup Granny Smith ve Golden Delicious cinsleri dışında kalan elmalar olup, son yıllarda Golden Delicious elma ithalatında önemli artış gerçekleştirildiği görülmekte, bu cinsten pazardaki elmaların tamamına yakın bölümü İtalya tarafından ihraç edilmektedir. İthalat genellikle Tiran veya Korça'da yerleşik bulunan 10-12 büyük ithalatçı tarafından gerçekleştirilmekte olup ve ürünler buradan diğer toptancı firmalara satılmaktadır.

Ülkede üretilen ve ithal edilen elmalar çoğunlukla toptancı pazarları aracılığı ile ülkenin diğer bölümüne dağılmaktadır. Tiran'daki toptancı pazarı en geniş hacime sahip olup, üreticiler, aracı firmalar, ithalatçılar ve perakendecilerin bir araya geldiği önemli bir yer konumundadır .

İthalatçıların genellikle toptancı pazarı içinde bir büroları bulunmaktadır ve zaman zaman yerli firmalardan da alım gerçekleştirmektedir. Çoğu firmanın dağıtımda kullanılmak üzere 4-5 ton kapasiteli kamyonları bulunmaktadır. Bu firmalar ağırlıklı olarak küçük veya orta boy işletmeler konumunda bulunmakta ve başka işkollarında da faaliyet göstermektedirler. Bu firmaların çoğunluğunun soğuk depolama faaliyetleri bulunmaktadır. Uygun depolanma koşulları nedeniyle Starking çeşidi özellikle tercih edilmektedir.

Arnavutluk hükümeti de soğuk depolama faaliyetlerini desteklemekte; bu çerçevede yerel olarak üretilmiş elmaların depolanmasına yönelik toplam yatırımın yaklaşık üçte birisi düşük faizli banka kredisi desteği ile finanse edilebilmektedir.

Sanayi Ürünleri ve Hizmetler İhraç Potansiyelimiz

Sektör	GTİP	Potansiyel Ürün	Ülkenin Toplam İthalatı 2009 (milyon dolar)	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı 2010 (milyon dolar)	Türkiye'nin Toplam İhracatı 2010 (milyon dolar)	Dünya İthalatında Ülkenin Payı 2009	Türkiye'nin Ülkeye İhracatındaki Değişim 2009-2010 (%)	Ülkenin Toplam İthalatındaki Değişim 2008-2009 (%)	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı 2010 Aylık Veriler*	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı 2011 Aylık Veriler*	Ülke İthalatında İlk 5 Ülke ve Pazar Payları (%)	Ülkenin Türkiye'ye ve Rakip Ülkelere Uyguladığı Gümrük Oranları
İlaçlar	3004	Perakende Hale Getirilmiş İlaçlar	136,823	4,172	458	-	19	5	-	-	İsviçre (%15,1) Slovenya (%12,9) İtalya (%11,1) Almanya (%10,2) Fransa (%9,1)	0%
Demir Çelik	7214	Demir/Çelik Çubuklar (Sıcak Haddeli, Dövülmüş, Burulmuş, Çekilmiş)	108,783	23,265	3.426	0,7	-20	15	-	-	Yunanistan (%47,7) Türkiye (%28,5) Makedonya (%10,9) İtalya (%6,4) Ukrayna (%3,9)	% 0
Kumaş	5208	Pamuklu Dokuma	15,004	0,059	271	0,1	-36	5	-	-	İtalya (%69,6) Yunanistan (%9,7) Çin (%7,8) Hindistan (%4,8) Tayland (%4,1)	TR: %10 AB: %0 MFN: %10
Otomotiv Ana Sanayi	8701	Traktörler	16,646	0,008	271	0,1	-20	18	-	-	Almanya (%33,5) İtalya (%22) İsveç (%9,2) Hollanda (%7) Japonya (%5,3)	%0
Ağaç ve Ahşap Ürünler	4411	Lif Levha	18,709	2,722	253	0,3	-35	33	-	-	Yunanistan(%48) Türkiye (%28) İtalya (%7,1) Macaristan (%6) Almanya (%3,5)	0%
Otomotiv Yan Sanayi	8421	Sıvı, Gaz, Filtreleri	8,322	1,233	252	-	-10	-41	-	-	İtalya (%31,1) Almanya (%18) Türkiye (%16,1) Çin (%11,1) Fransa (%3,9)	%0
Aydınlatma	9405	Aydınlatma	12,619	1,008	208	0,1	-43	-9	-	-	İtalya (%34,1) Çin (%31,8) Türkiye (%15,2) Yunanistan (%10,4) Slovenya (%2,1)	TR:%0 AB: %0 MFN: %15
Ambalaj	3920	Plastikten Diğer Levha, Yaprak,	13,753	2,524	569	-	-8	3	-	-	İtalya (%31,5) Yunanistan (%26,2) Türkiye(	TR: %0 AB: %0

		Pelikül ve Lamlar									Avusturya (%5,6) Macaristan (%4)	MFN: %2-6
Kumaş	5407	Sentetik Liflerden Dokuma	13,709	2,489	731	0,1	-13	5	-	-	Çin (%52,9) Türkiye (%22,9) İtalya (%6,8) Almanya (%5,9) Suriye (%3,3)	TR: %0 AB: %0 MFN: %10
Cam ve Seramikten İnşaat Malzemeleri	7005	Düz Cam	6,835	1,622	63	0,1	13	-29	-	-	Çin (%34,5) Türkiye (%25,4) İtalya (%8,8) Bulgaristan (%7,6) Rusya Fed. (%7,3)	TR: %0 AB: %0 MFN: %2
Kumaş	6006	Örme Kumaş	14,176	2,887	716	0,2	42	76	-	-	İtalya (%47,2) Yunanistan (%30,9) Türkiye (%21,2) Çin (%0,7)	TR: %0 AB: %0 MFN: %10
Temizlik Maddeleri	3401	Sabunlar	8,437	4,345	374	0,1	18	29	-	-	Türkiye (%57,3) İtalya (%18,4) Almanya (%8,7) Çin (%5,4) Hollanda (%2,7)	TR: %1.2 - 3.6 AB: %0.4 - 1.2 MFN: %2 - 6
Camdan Sofra, Mutfak Eşyası	7013	Camdan Sofra, Mutfak Eşyası	6,560	1,361	424	0,1	-1	1	-	-	Çin (%31,3) Türkiye (%22,5) İtalya (%21) Bulgaristan (%10,3) Yunanistan(%3)	TR: %0 AB: %0 MFN: %10
Demir Çelikten Eşya	7321	Demir-Çelik Soba, Ocak, Izgara, Ocak, Mangal vb. Ev Eşyası	5,736	1,561	311	0,1	-32	3	-	-	İtalya (%29,3) Türkiye (%26,6) Makedonya (%17,2) Çin (%7,8) Sırbistan (%7,4)	TR: %0 AB: %0 MFN: %10
Plastikten Sofra, Mutfak Eşyası	3924	Plastikten Sofra, Mutfak Eşyası	6,514	1,623	189	0,1	-22	25	-	-	Türkiye (%38) İtalya (%20,4) Yunanistan (%17,1) Çin(%13,3) Makedonya (%4,8)	TR: %3.6 AB: %1.2 MFN: %6
Ambalaj	4819	Kağıt-Karton vb. Esaslı Kutu, Kılıf, Torba Vb. Eşya	24,380	0,512	250	0,2	15	2	-	-	İtalya (%77,8) Yunanistan (%10,7) Karadağ (%3,4) Türkiye (%2,2)	0%

Maden Makineleri	8474	Maden Makineleri	21,457	0,246	255	0,1	-82	-9	-	-	Makedonya (%2) İtalya (%48,7) Almanya (%10,6) Türkiye (%9,3) Çin(%9,2) Yunanistan (%7)	%0
Alüminyum	7601	İşlenmemiş Alüminyum	13,911	0,486	171	-	-48	-41	-	-	Yunanistan (%47,3) Rusya Fed. (%30,9) İsrail (%11,3) Türkiye (%7,8) İsveç (%1,3)	%0
Ambalaj	3923	Plastik Ambalaj	21,817	2,156	526	0,1	2	-1	-	-	İtalya (%28,2) Yunanistan(%22,5) Bulgaristan (%21,7) Türkiye (%10,3) Sırbistan (%5,5)	TR: %3.6 AB: %0 - 1.2 MFN: %6
Beyaz Eşya	8415	Klima Cihazları	21,205	0,941	281	0,1	18	0	-	-	Çin (%37,4) İtalya (%19,1) Tayland (%10,7) Yunanistan (%8,2) Fransa (%4,3)	TR: %0 AB: %0 MFN: %10
Elektrikli Makineler	8536	Elektrik Devresi Teçhizatı (Gerilim< 1.000 V)	12,395	0,530	380	-	-16	-40	-	-	İtalya (%53,7) Çin (%11,9) Almanya (%7,9) Yunanistan (%5,3) Türkiye (%4,2)	TR: %0 AB: %0 MFN: %0 - 2 - 10
Elektro Termik Cihazlar	8516	Elektro termik Cihazlar	21,171	3,601	702	0,1	-2	2	-	-	İtalya (%36,8) Çin (%18,5) Türkiye (%17,7) Polonya (%4,8) Yunanistan (%4,6)	TR: %0 AB: %0 MFN: %10
Pompalar	8413	Sıvılar İçin Pompalar	18,397	0,636	269	-	-12	-9	-	-	İtalya(%45,8) İngiltere(%25) Yunanistan (%4,8) Hollanda (%4,3) Çin (%3,7)	%0
Otomotiv Yan Sanayi	8708	Kara Taşıtları İçin Aksam, Parçaları	18,616	3,355	2.673	-	13	-5	-	-	Almanya (%28,2) İtalya (%28,1) Türkiye (%12,1) Çin (%5,8) Japonya (%4) Polonya (%27,7)	TR: %0 AB: %0 MFN: %2

Temizlik Kağıtları	4818	Temizlik Kağıtları	20,4458	4,162	571	0,1	29	9	-	-	İtalya (%27,7) Yunanistan (%18,2) Türkiye (%13,3) Macaristan (%3,6)	0%
Otomotiv Yan Sanayi	4011	Kauçuktan Yeni Dış Lastikler	14,448	0,837	990	-	-55	-21	-	-	Çin (%20,6) G. Kore (%15,6) İtalya (%11,8) Türkiye (%9,6) Yunanistan (%7,2)	TR: %0 AB: %0 MFN: %15
Demir Çelik	7326	Demir/Çelikten Diğer Eşya	11,375	0,674	462	-	-31	-35	-	-	İtalya (%48,7) Çin (%7,9) Türkiye (%7,5) Yunanistan (%5,8) Çek Cumh. (%4,8)	TR: %0 - 6 AB: %0 - 3 MFN: %15
Elektrikli Makineler	8537	Elektrik Kontrol-Kumanda Pano/Tabloları	11,315	0,174	355	-	-89	-34	-	-	İtalya (%25,9) Türkiye (%22,8) İspanya (%18,9) Almanya (%10,9) Slovenya (%4,5)	TR: %0 AB: %0 MFN: %2
Elektrikli Makineler	8502	Elektrik Jeneratörleri	8,383	0,646	213	-	-31	-47	-	-	Çin (%32) İtalya (%30,5) Türkiye (%18,6) Yunanistan (%16,2) İngiltere (%1,2)	TR: %0 AB: %0 MFN: %2
Mobilya	9401	Oturmaya Mahsus Mobilyalar, Aksam Ve Parçaları	12,851	0,977	542	-	-27	-18	-	-	İtalya (%36,5) Çin (%34) Türkiye (%11,3) Yunanistan (%5,4) Sırbistan (%3,3)	%0
Ağaç ve Ahşap Ürünler	4410	Yonga Pano, Levha	19,024	4,146	65	0,4	-12	24	-	-	İtalya (%31,6) Türkiye (%31) Yunanistan (%24,5) Bulgaristan (%9,9) Avusturya (%2,1)	0%
Demir Çelik Boru	7306	Demir Çelik Boru	10,284	0,230	1.173	-	-85	-32	-	-	Yunanistan (%23,3) Slovakya (%16,3) Çin (%15,8) İtalya (%15,1) Makedonya (%14,3)	TR: %0 - 3 - 5 AB: %0 - 1 MFN: %0 - 5
											Yunanistan (%68,2)	

Petrol Yağları	2710	Petrol Yağları ve Ürünleri	274,108	1,754	3.990	0,1	-20	-36	-	-	Rusya Fed. (%8,6) İsrail (%5,8) Gürcistan (%4,5) Türkmenistan (%3,9)	TR: %0 AB: %0-2 MFN: %0 - 10
Hazır Giyim	61, 62	Hazır Giyim	178,472	14,443	979	0,1	4	-26	-	-	61; İtalya (%61,1) Türkiye (%14,9) Çin (%12,5) Yunanistan (%9) Hindistan (%0,4) 62; İtalya (%67) Yunanistan (%13,2) Çin (%8,6) Türkiye (%6,4) A.B.D. (%1,9)	TR: %0 AB: %0 MFN: %15
Otomotiv Ana Sanayi	8703	Otomobiller, Steysin, Vagonlar	158,950	0,715	6.211	0,03	121	-11	-	-	Almanya (%52,7) İtalya (%14,5) ABD (%5,4) Fransa (%5) Japonya (%4,5)	%0
Demir Çelikten Eşya	7308	Demir/Çelikten İnşaat ve Aksamı	53,712	2,907	923	0,1	-54	-46	-	-	İtalya (%50,5) Türkiye (%12,7) Yunanistan (%8,1) Çin (%6,8) Makedonya (%4,8)	%0
Seramik	6908	Yer ve Duvar Karoları	56,677	0,443	406	0,6	-19	-16	-	-	İspanya (%67) İtalya (%17,9) Çin (%8,2) Yunanistan (%2,3) Türkiye (%1,4)	TR: %9 AB: %3 MFN: %15
Otomotiv Ana Sanayi	8704	Eşya Taşımaya Mahsus Motorlu Taşıtlar	50,651	0,090	3.334	0,1	-62	-3	-	-	Almanya (%38,3) İtalya (%28,9) İngiltere (%5,3) Japonya (%4,3) İsveç (%3)	%0
Kilitler	8301	Adi Metallerden Kilitler, Sürgüler, Kilidi Olan Fermuarlar vb.	39,421	0,401	122	0,5	-32	-16	-	-	İtalya (%97,2) Çin (%1,3) Türkiye (%0,8) Yunanistan (%0,3) Almanya (%0,1)	TR: %0 AB: %0 MFN: %15
											İtalya (%48,1) Çin (%16,6) Türkiye (%12)	TR: %0 - 6

Kablo ve Teller	8544	Kablo ve Teller	37,437	4,720	1.806	0,1	10	-13	-	-	Makedonya (%4,4) Yunanistan (%3,7)	AB: %0 - 2 MFN: %0 - 10
Temizlik Maddeleri	3402	Deterjanlar	46,817	2,325	214	0,2	-38	10	-	-	İtalya (%22,8) Romanya (%22,6) Çek Cum. (%21,6) Türkiye (%7,2) Yunanistan (%7)	TR: %0 - 3,6 AB: %0 - 1,2 MFN: %0 - 6
İş Makineleri	8431	İş Makinesi Parçaları	40,379	0,915	454	0,1	-28	3	-	-	Çin (%68,5) İtalya (%12,7) Türkiye (%6,6) Hollanda (%2,6) A.B.D. (%1,5)	%0
İş Makineleri	8429	Buldozer, Grayder, Ekskavatör Gibi İk Makineleri	35,102	0,211	76	0.1	-25	-7	-	-	İtalya (%39,8) Almanya (%18,4) İngiltere (%10,8) Yunanistan (%4,8) Hollanda (%3,9)	%0
Elektronik	8528	Televizyon Alıcıları	39,431	2,909	1.760	-	-20	17	-	-	Çin (%22,6) G. Kore (%19,6) İtalya (%16,3) Slovakya (%14) Türkiye (%10,5)	TR: %0 AB: %0 MFN: %0 - 2 - 10
Mobilya	9403	Diğer Mobilyalar, Aksam ve Parçaları	30,153	2,561	750	0,1	2	-10	-	-	İtalya (%43,1) Çin (%26,6) Yunanistan (%7,5) Türkiye (%7,2) Almanya (%3,5)	%0
Plastik Tüp, Hortum ve Boru	3917	Plastik Tüp, Hortum ve Boru	25,509	2,948	621	0,2	32	-12	-	-	İtalya (%35,9) Makedonya (%20,6) Yunanistan (%18,4) Türkiye (%10,4) Sırbistan (%3,8)	TR: %2 - 5 - 6 AB: %0 MFN: %2 - 5 - 6
Alüminyum Çubuk Profil	7604	Alüminyum Çubuk Profil	25,959	7,845	529	0,3	-21	-9	-	-	Türkiye (%43,8) Yunanistan (%28,6) İtalya (%21,9) Çin (%3,8) Rusya Fed. (%0,8)	%0
Beyaz Eşya	8418	Buzdolabı, Derin Dondurucu	24,743	2,923	1.521	0,1	63	-11	-	-	İtalya (%35,6) Çin (%16,7) Tayland (%8,3) Türkiye (%8,2) G. Kore (%6,2)	TR: %0 AB: %0 MFN: %2 - 10

Tıbbi Cihazlar	9018, 9022	Tıbbi Cihazlar	27,202	0,903	83	-	-35	4	-	-	9018; Avusturya (%24,4) Almanya (%13,8) İtalya (%11) Çin (%9,3) Japonya (%6,9) 9022; İngiltere (%23,9) Almanya (%19,2) Çin (%18,7) Hollanda (%13,1) Yunanistan (%8,7)	%0
Demir Çelik	7208	Demir/Çelik Sıcak Hadde Yassı Mamulleri-Genişlik 600mm.Fazla	13,899	1,794	598	-	131	-43	-	-	Ukrayna(%57,2) Yunanistan (%14,3) Rusya Fed. (%10,5) Makedonya (%6,4) Türkiye (%5,1)	% 0

Kaynak : Tablonun hazırlanmasında Türkiye'ye ilişkin rakamlarda TUIK, diğer ülkelere ilişkin istatistik rakamlarında UN-ITC TradeMap, gümrük vergisi konusunda AB ülkeleri için TARIC diğer ülkeler için kendi gümrük idarelerinin verileri kullanılmıştır.

* Veriler 12 aylıktır.

Ağaç ve Ağaç Mamulleri

Arnavutluk toplam 73 milyon dolar değerinde ağaç ve ahşap ürünleri ithalatı gerçekleştirmiştir. Türkiye'nin Arnavutluk'a gerçekleştirdiği ihracat ise 10 milyon dolar değerindedir. Ağaç ve ağaç ürünleri alanında pazara hakim ülkelere bakıldığında ilk sırada %23,7 pay ile Yunanistan ve ikinci sırada %19,5 pay ile İtalya görülmektedir. Türkiye bu ülkelerden sonra pazarda %16,4 pay ile 3 üncü sırada yer almaktadır.

Arnavutluk'a ağaç ve ağaç ürünleri ihracatımız içinde en önemli kalem 4,15 milyon dolar değerindeki ihracat ile 4410 gtip nolu ağaçtan ve diğer odunsu maddelerden yonga levhalar, ikinci kalem de 2,72 milyon dolar değerindeki ihracat ile 4411 gtip nolu ağaçtan ve diğer odunsu maddelerden lif levhalardır.

Pazarda ağaç ve ağaç ürünleri için gümrük vergisi uygulanmamaktadır.

Alüminyum İnşaat Malzemeleri

İşlenmemiş alüminyumda Türkiye'nin toplam dünya ihracatı 2009 yılında 60 milyon dolar, 2010 yılında ise 170,9 milyon dolardır. Arnavutluk'un 13,9 milyon dolarlık ithalatında 1 milyon dolar ve %7,8'lik payla 4 üncü sırada yer almaktadır. Arnavutluk'un son dört yıllık ithalat artış ortalaması %5 artış gerçekleşmiştir.

Yunanistan (%47,3) ve Rusya (%30,9) en büyük tedarikçi ülkelerdir. Bu önemli sanayi hammaddesinin ithalatında gümrük vergisi alınmamaktadır.

Alüminyum çubuk profillerde üretim kapasitesi açısından güçlü olan Türkiye 11 milyon dolar ve %43,8'lik payla pazar lideri konumundadır. Türkiye lider konumunu sürdürerek pazar payını da artırabilecek potansiyele sahiptir. Gümrük vergileri Türkiye dahil diğer ülkelere de sıfır olarak uygulanmaktadır. Türkiye'den sonra; Yunanistan (%28,6), İtalya (%21,9) ve Çin (%3,8) pazara ihracat yapan diğer önemli ülkelerdir.

Ambalaj Malzemeleri

Arnavutluk'un toplam ambalaj ürünleri ithalatı 2008 yılında 111 milyon dolar olmuştur ve 2007 yılına göre ithalat %21 oranında artmıştır. Ambalaj ürünleri ithalatının %41'ini plastik ambalajlar, %37'sini kağıt ambalajlar, %14'ünü metal ambalajlar, %6'sını cam ambalajlar ve %2'sini ahşap ambalajlar oluşturmaktadır.

Arnavutluk'un 3920 GTİP grubunda bulunan plastikten levhalar, filmler ve folyoların ithalatı 2009 yılında 13,75 milyon dolar olmuştur. Son beş yılda ithalat %29 oranında artmıştır. İthalatın %31'ini polietilenden; %15'ini polipropilenden; %10'unu diğer plastiklerden; %5'ini polimetil metakrilitten olan levhalar, filmler ve folyolar oluşturmaktadır. İthalatın yaklaşık %17,1'i Türkiye'den yapılmaktadır. Pazardaki önemli rakiplerimiz İtalya, Yunanistan, Avusturya ve Macaristan'dır.

3923 GTİP grubunda bulunan plastikten eşya taşınmasına ve ambalajlanmasına mahsus malzemelerin ithalatı 2009 yılında 22 milyon dolar olmuştur. 2005-2009 yılları arasında ithalat %13 oranında artmıştır. Plastikten eşya taşınmasına mahsus malzemelerin %50'sini damacanalara, şişeler oluşturmaktadır ve son beş yılda bu ürünlerin ithalatı %20 oranında artmıştır. Diğer ithal edilen ürünler sırasıyla tıplar ve kapaklar (pay %20, son beş yıllık artış %25); plastiklerden torbalar ve çantalar (pay %10, son beş yıllık artış %27); plastikten kutular ve kasalardır (pay %6, son beş yıllık artış %8). İthalatın yaklaşık %80'i başta İtalya, Yunanistan ve Bulgaristan olmak üzere AB ülkelerinden gerçekleştirilmektedir. Türkiye, Sırbistan ve Çin diğer önemli tedarikçi ülkelerdir. Türkiye tedarikçi ülkeler arasında %10,4'lük pay ile 4. sırada olup ülkeye olan ihracatımız 2010 yılında önceki yıla göre %2 oranında artış ile 2 milyon dolar tutarında gerçekleşmiştir.

Arnavutluk 2009 yılında yaklaşık 24,38 milyon dolarlık 4819 GTİP grubunda bulunan kağıt ve kartondan kutular ve torbalar ithal etmiş; bunun yaklaşık %78'ini İtalya'dan gerçekleştirmiştir. Yunanistan ve Karadağ pazardaki diğer önemli rakiplerdir. Türkiye'nin pazara olan ihracatı 2010 yılında önceki yıla göre %15 artarak 512 bin dolar olarak gerçekleşmiştir. Ülkeye olan ihracatımızda tüm ambalaj ürünlerinde artış olması, ülkemizin pazardaki konumu ve gelecekteki durumu açısından çok olumlu bir göstergedir.

Aydınlatma Gereçleri

Yaklaşık 12,6 milyon dolar toplam aydınlatma ürünleri ithalatı olan Arnavutluk pazarında, Türkiye 928 bin dolarlık değer ve %15'lik payla 3 üncü sıradadır.

Arnavutluk'un son beş yıllık ithalatında %19 oranında artış gerçekleştirmiştir. 2009 yılında ise önceki yıla göre %9 oranında azalma gözlenmektedir.

Pazardaki en büyük tedarikçileri %34 ile İtalya'dır. Diğer önemli tedarikçiler Çin (%32) ve Yunanistan'dır (%10). Türkiye-Arnavutluk arasında imzalanan serbest ticaret anlaşması ile aydınlatma ürünlerinde gümrük vergisi sıfırlanmıştır. AB ülkeleri de sıfır gümrükle ihracat yapmaktadırlar. Diğer ülkeler için gümrük vergisi oranı %15 düzeyindedir.

Beyaz Eşya

Arnavutluk'un toplam 24,7 milyon dolarlık buzdolabı ve derin dondurucu ithalatında Türkiye %8,2'lik payla dördüncü sıradadır. Türkiye'nin 2010 yılı ihracat artışı önceki yıla göre %63 düzeyinde olup Türkiye'nin pazardaki payı artmaktadır.

İtalya %35,6'lık pay ile pazarın lider ülkesi konumundadır. İtalya'yı %16,7 ile Çin, %8,3 ile Tayland izlemekte olup G. Kore %6,2'lik pay ile Türkiye'nin ardından 5 nci sırada yer almaktadır.

Türkiye-Arnavutluk arasında imzalanan serbest ticaret anlaşmasına göre buzdolabında gümrük vergisi sıfırlanmıştır. AB ülkeleri de sıfır gümrükle ihracat yapmaktadırlar. Diğer ülkeler için ise gümrük vergisi oranı %2-10 arasında değişmektedir.

Klimalarda ; Arnavutluk'un ithalatı 21,2 milyon dolardır. 2010 yılında Türkiye'nin payı 941 bin dolar olup önceki yıla göre %18 artış göstermektedir.

Çin %37,4'lük pay ile pazarın en büyük ihracatçısıdır. İtalya %19,1, Tayland %10,7, Yunanistan %8,2, ve Fransa %4,3'lük pay ile diğer önemli ihracatçı ülkelerdir. Klimalarda Türkiye Fransa'nın ardından %4,1'lik pay ile 6 nci sıradadır.

Gümrük vergisi Türkiye ve AB için klimada da sıfırdır. MFN ülkeleri için ise %10 vergi uygulanmaktadır. 2009 yılında klima ihracatımız yükselmesi Türk ürünlerinin piyasada tuttuğunu göstermekte; önümüzdeki yıllarda da ihracatımızın artacağı öngörülmektedir.

Boru ve Bağlantı Parçaları

Plastikten Hortumlar, Borular ve Bağlantı Parçaları

Arnavutluk plastik borular, hortumlar ve bağlantı parçaları ithalatı 2008 yılı itibariyle 29 Milyon \$ olarak gerçekleşmiştir. Plastik boru üretim kapasitesi fazla olan Türkiye, 2008 yılında Arnavutluk'a 1,4 Milyon \$ plastik boru, hortum ve bağlantı parçaları ihracatı gerçekleştirmiştir. Bu rakam ile birlikte Türkiye, Arnavutluk'un en fazla plastik boru, hortum ve bağlantı parçaları ithalatı gerçekleştirdiği ülkeler içerisinde %5 dolayındaki payı ile 4. sırada yer almıştır. Son 4 yıllık veriler göz önüne alındığında Arnavutluk sektör ithalatı ortalama %36 artış göstermiştir. Türkiye'nin Arnavutluk'a ihracatı ise %15 artmıştır.

Türkiye'nin Arnavutluk'a gerçekleştirdiği plastik boru ve bağlantı parçaları ihracatının büyük kısmını 391721 gtip numaralı etilen polimerlerinden ve 391722 gtip numaralı propilen polimerlerinden plastik boru ve hortumlar oluşturmaktadır. Son 2 yıllık verilere göre etilen polimerlerinden plastik boru ve hortumların ihracatında %99 oranında bir artış meydana gelmiştir. Aynı şekilde propilen polimerlerinden plastik boru ve hortumların ihracatında da %25 oranında bir artış ortaya çıkmıştır. Etilen ve propilen polimerlerinden plastik hortum ve borular tarımsal sulamada yaygın olarak kullanılmaktadır. Arnavutluk tarım sektörü ülke ekonomisinin %20'sini oluşturmaktadır. Ülkede kurulan kolektif çiftlikler tarımsal üretimin büyük çoğunluğunu oluşturmaktadır.

Arnavutluk ile Türkiye arasında plastik hortum, boru ve bağlantı parçaları ticaretinde uygulanan gümrük vergisi oranları %2 , %5 ve %6 olarak uygulanmaktadır. Türkiye'nin en çok ihracatını gerçekleştirdiği 391721 ve 391722 gtip numaralı plastik hortum ve borular için uygulanan gümrük vergisi oranları %5'dir.

Cam ve Seramik İnşaat Malzemeleri

Türkiye'nin güçlü olduğu bu sektörde, Arnavutluk'un 57 milyon dolar civarındaki 6908 gtip numaralı yer ve duvar karoları ithalatında yaklaşık 779 bin dolarla yer alması ihracat potansiyelimizin çok altında kaldığını göstermektedir. Sektörde vergi oranlarının şimdiye kadar yüksek oluşu ihracatımızın önündeki en önemli engel olarak değerlendirilmektedir. Yapılan STA ile 5 yılı içinde bu sektördeki oranlar kademeli olarak sıfırlanacaktır. 2009 için uygulanan vergi oranı %9'dur. AB ülkeleri için oran %3, MFN için ise %15 olarak uygulanmaktadır.

İspanya %67'lik pay ile pazarın mutlak hakimi konumundadır. İspanya'nın ardından İtalya (%17,9), Çin (%8,2) ve Yunanistan (%2,3) gelmektedir. Türkiye'nin 2009 yılı ihracatında önceki yıla göre %107'lik bir artış söz konusudur.

Arnavutluk'un 7005 gtip numaralı düz cam ithalatında ise Türkiye Çin'in ardından %25,4'lük pay ile 2 nci sırada yer almaktadır. 2009 yılı ihracatımızda önceki yıla göre %138'lik bir artış gerçekleşmiştir.

Demir Çelik

Demir veya Çelikten Diğer İnce ve Kalın Borular ve İçi Boş Profiller

Arnavutluk demir veya çelikten diğer ince ve kalın borular ve içi boş profiller ithalatı 2009 yılı itibariyle 10 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Türkiye'nin sektör toplam ihracatı ise yaklaşık 2009 yılında 997 milyon dolar, 2010 yılında ise 1.173 milyon dolar dolayındadır. Türkiye fazla üretim kapasitesi ve ileri üretim teknolojisi ile dünyada en fazla ihracat yapan ilk 5 ülkeden birisidir. Son 5 yıllık veriler ele alındığında Arnavutluk'un sektör ithalatı %15 oranında artış göstermiştir. Bununla birlikte; 2009 yılında

Önceki yılda oranla % 52 civarında azalmış gözlenmektedir. Türkiye, Arnavutluk ithalatı içerisinde %8,5'lik payı ile ithalat yapılan ülkeler arasında Yunanistan, Slovakya, Çin, İtalya ve Makedonya'yı takiben 6 ncı sıradadır.

Türkiye'nin Arnavutluk'a gerçekleştirdiği demir veya çelikten diğer ince ve kalın borular ve içi boş profiller ihracatının %54'ünü 730660 gtıp numaralı demir-çelikten, yuvarlak kesitli olmayan borular, 730630 gtıp numaralı diğer demir-çelikten, yuvarlak kesitli, dikişli tüp-borular ile 730690 gtıp numaralı demir-çelikten diğer ince-kalın boru ve içi boş profiller oluşturmaktadır. Son 5 yıllık verilere göre, Türkiye'nin Arnavutluk'a demir – çelikten diğer ince - kalın boru ve içi boş profiller ihracatı yıllık ortalama %63 oranında artmıştır. 2009 yılında ise önceki yıla göre %43 oranında azalma gözlenmektedir. Demir veya çelikten diğer ince ve kalın borular ve içi boş profiller inşaat sektöründe yaygın olarak kullanılmaktadır. Konut sıkıntısının ortaya çıkması, alış – veriş merkezlerine olan talep artışı, turizm sektörünün gelişmesi ve büyük altyapı projelerinin ortaya çıkması ile birlikte Arnavutluk inşaat sektörü büyümektedir. Ülke yapılaşmasının en yoğun olduğu yer başkent Tiran'dır.

Arnavutluk ile Türkiye arasında demir veya çelikten diğer ince ve kalın borular ve içi boş profiller ticaretinde uygulanan gümrük vergisi oranları %0 ve %5 arasında değişmektedir. Türkiye'nin Arnavutluk'a en fazla ihracatını gerçekleştirdiği 730630 ve 730690 gtıp numaralı ürünler için Arnavutluk'un uyguladığı gümrük vergisi oranları %0'dır.

Demir Çelik

Yeterince gelişmemiş olan Arnavutluk demir çelik sanayi iç talebi karşılamakta yetersiz kalmaktadır. Ham çelik üretimi 263 bin tondur. Arnavutluk'un demir çelik mamul ve yarı mamul ithalatı 296 bin ton, ihracatı ise 7 bin tondur. Demir çelik külçe ithalatı 73 bin tondur. Arnavutluk'un görünür ham çelik tüketimi 306 bin ton, mamul çelik tüketimi 533 bin tondur. Ülkede kişi başına düşen ham çelik tüketimi 96 kg, mamul çelik tüketimi 167 kg'dır.

Arnavutluk'un 7208, 7214, 7308, 7321, 7326 gtıp bazındaki demir çelik ve demir çelikten eşya ithalatı 2010 yılında 194 milyon \$ değerinde gerçekleştirmiştir. Bu ürün gruplarında 2010 yılı itibarı ile ithalatın %70'den fazlası İtalya, Türkiye ve Yunanistan'dan yapılmaktadır. Arnavutluk'un yukarıda sayılan demir çelik ürünleri ithalatında, demir/çelik çubuklar (7214 Gtip) 109 milyon dolar ile ilk sırada yer almaktadır. Demir/çelik çubukları 53,7 milyon dolar ile demir/çelikten inşaat ve aksamı(7308 Gtip), 13,9 milyon dolar ile genişliği 600mm'den büyük haddelenmiş demir çelik yassı ürünler (7208 Gtip), 11,4 milyon dolar ile demir/çelikten diğer eşya (7326 Gtip) ve 5,7 demir çelikten soba, ocak, ızgara (7321 Gtip) izlemektedir.

Arnavutluk 53,7 milyon \$ değerinde demir çelikten inşaat aksamı ithalatının yaklaşık %63'ü İtalya ve Türkiye'den gerçekleştirmektedir. Bu ülkeleri Yunanistan ve Çin izlemektedir. İkinci sırada yer alan Türkiye'nin payı %12,7'dir. Son beş yıllık dönemde arasında Arnavutluk'un demir çelikten inşaat aksamı ithalatı yıllık ortalama %55 oranında artarken 2009 yılında önceki yıla oranla %46 oranla düşüş gözlenmektedir. Söz konusu düşüşe karşın; Arnavutluk'un demir çelikten inşaat aksamında gelişen bir pazar olduğu Türkiye'nin bu ürün grubunda Arnavutluk pazarından daha fazla pay alabileceği düşünülmektedir.

Arnavutluk'un 2009 yılında 14 milyon \$ değerinde genişliği 600 mm.den fazla demir çelik yassı hadde mamulleri ithalatının yaklaşık %57'sini Ukrayna'dan yapılmaktadır. Ukrayna'yı Yunanistan, Rusya, Makedonya, ve Türkiye takip etmektedir. Beşinci sırada yer alan Türkiye'nin payı %5'dir.

2009 yılında Arnavutluk 11 milyon \$ değerinde demir çelikten diğer ürünler ithalatının yaklaşık %49'unu İtalya'dan gerçekleştirmiştir. İtalya'yı, Çin, Türkiye ve Yunanistan izlemektedir. 2005-2009 yılları arasında Arnavutluk'un demir çelikten diğer ürünler ithalatı yıllık ortalama %29 oranında artarken aynı dönem Türkiye'nin Arnavutluk'a ihracatı yıllık ortalama %14 oranında artış göstermiştir. İhracatçılarımızın Arnavutluk pazarına daha fazla ilgi göstermesiyle pazar payımızın rahatlıkla yükseleceği düşünülmektedir.

Arnavutluk'un 2009 yılında 5,7 milyon \$ değerinde demir çelikten soba, ocak, ızgara ithalatının %29,3'ünü İtalya'dan, % 26,6'sını ise Türkiye'den yapılmaktadır. Bu ülkeleri Makedonya, Çin ve Sırbistan takip etmektedir.

Gümrük Vergi Oranları

Arnavutluk ile Avrupa Birliği arasında 2006 yılında imzalanan İstikrar ve Ortaklık anlaşmasıyla pek çok ürün karşılıklı olarak gümrüksüz geçiş yapabilmektedir. Arnavutluk inşaat demirleri, demir çelik inşaat aksamı, yassı demir çelik ürünleri ithalatında da tüm ülkelere %0 gümrük uygulamaktadır. MFN kapsamındaki ülkelere ise adi metallerden kilit ve sürgüler için %15, demir çelikten diğer eşya için %15 ve demir çelikten soba, ocak, ızgaralar için %10 vergi uygulamaktadır. Türkiye'ye ise, 2008 yılında iki ülke arasında yürürlüğe giren STA uyarınca, yukarıda anılan ürünlerde %0 – 6 oranında gümrük vergisi uygulamaktadır.

Elektrikli Makineler ve Kablolar

Arnavutluk'ta elektrik üretimi tamamen hidro-elektrik santrallere dayalıdır. Ülkenin en uzun nehri olan Drin üzerindeki 3 adet santral yıllık toplam 4 milyar Kilowatt/saat (kW/s) üretimle ülkenin ana elektrik kaynaklarıdır. Ancak kurak geçen yıllarda üretim, kapasitenin %50-60'larına düşmekte ve enerji açığı, ithalat yoluyla kapatılmaktadır. Ülke 1998 yılından beri elektrik enerjisinde net ithalatçısıdır. Ülkede, çeşitli nedenlerden kaynaklanan enerji kayıpları %30'lar civarındadır.

Arnavutluk'un kurulu elektrik üretim kapasitesi 1.684 Megawatt'tır. Aynı yılda üretim 5,1 milyar kW/s, ithalat 633 milyon kW/s, arz 6,1 milyar kW/S ve tüketim ise 3,44 milyar kW/s olarak gerçekleşmiştir. Ülkenin elektrik otoritesi olan ERE'nin verilerine göre, kurak geçen 2007 yılında üretim 2,9 milyar

kW/s e düşmüş, ortalama 2,8 milyar kW/s e yükselmiş ve arz 3,75 milyar kW/s olmuştur. Son verilerin ait olduğu 2008 yılında ise üretim 3,77 milyar kW/s, ithalat 2,41 milyar kW/s ve arz 6,30 milyar kW/s'tir. Aynı kaynağa göre 2008 yılında tüketim 4,1 milyar kW/s olmuştur.

Arz ile tüketim arasındaki %30-35'er civarındaki fark şebekedeki kayıplardan ve yük boşaltımı işleminden kaynaklanmaktadır. 2008 yılı öncesinde Arnavutlukta günlük planlı "yük boşaltımları" olmakta bununla beraber plansız kesintiler (arıza, şebeke yenileme vs.) de sıklıkla yaşanmaktaydı. Elektrik otoritesi (ERE) yük boşaltımının 2008 yılında batı standartlarına getirildiğini belirtmektedir. Nitekim 2007 yılında toplam 891 milyon kW/s tutan ve günlük ortalama 3,4 saat süren yük boşaltım kesintileri, 2008'de 200 milyar kW/s'e ve günlük 0,3 saate indirilmiştir. Ancak ERE şebekenin eskiliğinden, otomasyon yetersizliğinden dolayı arıza veya bakım-onarım kaynaklı kesintilerin ortalama süresinin gelişmiş ülkelere göre daha uzun olduğunu ve ayrıca elektrik üretiminde yaşanabilen sorunların da (başlıca kuraklık) plansız kesintileri beraberinde getirdiğini belirtmektedir.

Arnavutluk'un enerji kayıpları ülkenin enerji otoritesi ERE'ye göre 2007 yılında %35 (2,08 milyar kW/s), 2008 yılında %33 (1,93 milyar kW/s) olmuştur. 2008 yılında teknik kayıplar yaklaşık 1 milyar kW/s düzeyinde gerçekleşmiştir. Yüksek voltaj kayıpları hariç %31 olan 2008 yılı enerji kayıplarının %17'si teknik kayıp, kalan %14'ü ise diğer nedenlerden kaynaklanan kayıplardır. Tüm bu veriler ışığında Arnavutluk'un elektrik sektöründe üretimin yanı sıra iletim ve dağıtım sektörlerinde de ciddi yatırıma ihtiyacı olduğu ortaya çıkmaktadır.

Elektrik Jeneratörleri ve Rotatif Konvertörler

8502 numaralı GTİP kapsamında yer alan "elektrik jeneratörleri ve rotatif konvertörler" ürün grubu kapsamında: Dizel/yarı-dizel motorlu elektrik jeneratörler setleri, kıvılcım ateşlemeli-pistonlu içten yanmalı motorlu jeneratör setleri, rüzgar gücü tahrikli elektrik jeneratörleri, sayılanlar dışında kalan türlerdeki diğer elektrik jeneratörleri ve rotatif konvertörler yer almaktadır.

Arnavutluk 2009 yılında 8,38 milyon dolar değerinde jeneratör ithal etmiştir. Ülkenin enerji üretiminin düştüğü yıllar olan 2007-2008'de jeneratör ithalatının arttığı göze çarpmaktadır. 2009 yılında ise önceki yıla göre %47'lik bir düşüş söz konusudur. Arnavutluk'un ithalatında başlıca ülkeler sırasıyla: Çin, İtalya, Türkiye, Yunanistan ve İngiltere olarak sıralanmaktadır.

Arnavutluk'un 8502 GTİP'li Dizel/Yarı-dizel jeneratörler ithalatında başlıca alt-ürünler şunlardır:

- Güç: >375KVA (GTİP: 850213): 3,14 milyon \$
- Diğer elektrojen grupları (GTİP: 850239): 2,21 milyon \$
- Güç: >75 kVA (GTİP: 850211): 1,80 milyon \$
- Güç: 75-375 kVA, (GTİP: 850212): 892 bin \$

Türkiye'nin ihracat verilerine göre Arnavutluk'a 2010 yılında bir önceki yıla göre %47 azalışla 470 bin dolarlık jeneratör ihracatı yapılmıştır.

Türkiye'nin 2010 yılında Arnavutluk'a Dizel/Yarı-dizel Jeneratörler grubunda ihraç ettiği başlıca ürünler:

- Güç: >375KVA (GTİP: 850213): 118.921 \$
- Güç: >75 kVA (GTİP: 850211): 199.671 \$
- Güç: 75-375 kVA, (GTİP: 850212): 315.948 \$

Arnavutluk 8502 GTİP'li jeneratörlerin ithalatında "MFN" ilkesi kapsamındaki ülkelere %2'lik gümrük vergisi uygulamaktadır. Diğer yandan bu ürünlerin AB ülkelerinden ithalatında gümrük vergisi alınmamaktadır. Ülkemizle Arnavutluk arasında yürürlükte bulunan STA kapsamında 8502 GTİP'li jeneratörler Arnavutluk'a sıfır gümrükle ithal edilmektedir.

Arnavutluk yukarıda anlatılan nedenlerden ötürü (enerji güvenliğinin yeterince gelişmemiş olması nedeniyle) jeneratörler için potansiyel bir pazar olmaya devam edecektir. Elektrik üretim-iletim-dağıtım altyapısına yapılacak yatırımlarla ülkenin enerji temininde gelişmeler sağlanabilecektir. Ancak bu yatırımlar büyük oranda uluslararası kuruluşların sağlayacağı finansmana ve sektörün özelleştirilmesine bağlıdır.

Elektrik Devresi Teçhizatı, Gerilim < 1000 Volt

Bu ürün grubu elektrik fişleri, prizleri, soketleri, ampul duyları, devre kesiciler, diğer elektrik anahtarları vb. ev ve/veya endüstriyel tip alçak ve orta gerilim elektrik teçhizatını kapsamaktadır.

2009 yılında Arnavutluk bir önceki yıla göre %40 düşüş ile 12,4 milyon dolarlık "gerilimi 1.000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı" ithalatı yapmıştır. İthalatta başlıca ülkeler sırasıyla: İtalya, Çin, Hong Kong, Almanya ve Yunanistan'dır. Türkiye ise ithalatla %4,2'lik payla 5 inci sıradadır. Arnavutluk'un ithalatında alt-ürünlere bakıldığında genel olarak homojen bir dağılım görülmektedir:

- Diğer elektrik devresi teçhizatı, Gerilim < 1000v (GTİP: 853690): 2,8 milyon \$
- Otomatik Devre Kesiciler, (GTİP: 853620) : 2,6 milyon \$
- Soketler ve fişler (GTİP: 853669): 2,3 milyon \$
- Diğer Elektrik Anahtarları -oto. devre kesici ve röleler hariç (GTİP: 853650): 2,2 milyon \$

Türkiye'nin 2010 yılı verilerine göre 8536 ihracatı bir önceki yılın aynı dönemine göre %16 azalarak 530 bin dolar olmuştur.

Arnavutluk 8536 gtıp'li ürünlerin ithalatında "MFN" ilkesi kapsamındaki ülkelere %0 ila %10 arasında değişen gümrük oranları uygulamaktadır. Diğer yandan bu ürünlerin AB ülkelerinden ithalatında gümrük vergisi alınmamaktadır. Ülkemizle Arnavutluk arasında yürürlükte bulunan STA kapsamında 8536 gtıp'li "Gerilim 1.000 Volt'u Aşmayan Elektrik Devresi Teçhizatı" Arnavutluk'a sıfır gümrükle ithal edilmektedir.

Elektrik Kontrol, Dağıtım Tabloları-Panoları

Elektrik kontrol dağıtım tabloları grubunda elektriğin dağıtım ve kontrolünde kullanılan ve birden fazla cihazdan oluşan tablo ve panolar yer almaktadır. Bu pano ve tablolar 1000 volt ve altı gerilime sahip olanlar ve 1000 Volt üstü gerilime sahip olanlar şeklinde ikiye ayrılmaktadır. 1000 volt ve altı cihazlar ağırlıklı olarak dağıtım şebekesinde (alçak ve orta gerilim), endüstriyel tesislerde ve asansörlerde kullanılmakta, 1000 Volt üstü cihazlar ise ağırlıklı olarak elektrik iletim hatlarında (yüksek gerilim) kullanılmaktadır.

Arnavutluk 2009 yılında 11,3 milyon dolarlık "elektrik tablo/panoları" ithalatı gerçekleştirmiştir. İthalatın gerçekleştiği başlıca ülkeler sırasıyla; İtalya, Türkiye, İspanya, Almanya ve Slovenya'dır. İkinci sırada yer alan Türkiye'nin payı %22,8'dir. Ülkenin pano/tablo ithalatında alt gruplar şu şekildedir:

- Kontrol Dağıtım Tabloları, Gerilim =< 1.000 Volt (GTİP: 853710): 7,48 milyon \$
- Kontrol Dağıtım Tabloları, Gerilim >1.000 Volt (GTİP: 853720): 3,83 milyon \$

Türkiye 2010 yılında Arnavutluk'a yaklaşık 174.407 dolarlık "Elektrik Kontrol-Dağıtım Tablo/Panosu" ihraç etmiştir.

Arnavutluk 8537 gtip'li elektrik kontrol-dağıtım tablo/panoları ithalatında "MFN" ilkesi kapsamındaki ülkelere %2 oranında gümrük vergisi uygulamaktadır. Bu ürünlerin AB ülkelerinden ithalatında gümrük vergisi alınmamaktadır. Ülkemizle Arnavutluk arasında yürürlükte bulunan STA kapsamında 8537 gtip'li elektrik kontrol-dağıtım tablo/panoları Arnavutluk'a ithalatında da gümrük vergisi oranı %0'dır.

Elektro-Termik Cihazlar

8516 numaralı gtip kapsamında yer alan "elektro termik cihazlar" ürün grubunda, çoğunlukla evlerde kullanılmakla beraber, sadece ev-tipi kullanımla sınırlı olmayan şu ürünler yer almaktadır: Elektrikli anında veya depolu su ısıtıcılar, daldırma tip su ısıtıcılar; Depolu ısıtıcı radyatörler; Diğer tip elektrikli ısıtıcı cihazlar, hava perdeleri, sobalar vb; Saç kurutucular, berber işlerine mahsus diğer elektrik ısıtıcı cihazlar; El kurutma makineleri; Elektrik ütüler; Mikro-dalga fırınlar; Diğer elektrikli fırınlar, ocaklar, ızgaralar, tost makineleri, ızgara ve kızartma cihazları, pişirme sacları, kaynatma halkaları vb; Kahve çay yapmaya mahsus elektrikli cihazlar; Ekmek kızartma makineleri; Fritözler; Elektrikli ısıtıcı rezistanslar; Elektro-termik cihazların aksam ve parçaları.

Arnavutluk'un "elektrikli ısıtıcılar, fırınlar ve benzeri ev-tipi elektro-termik cihazlar" ithalatı 2009 yılında 21,17 milyon dolar olmuştur. 2008 yılına göre artış %17'dir. İthal edilen başlıca ürünler:

- 851660: Elektrikli fırın, ocak vb cihazlar (9,7 milyon \$)
- 851610: Elektrikli su ısıtıcılar (5,5 milyon \$)
- 851640: Elektrikli ütüler (1,19 milyon \$)
- 851650: Mikrodalga fırınlar (1,08 milyon \$)
- 851629: Elektrikli ısıtma cihazları, sobalar vb. (919 bin \$)
- 851671: Elektrikli çay-kahve hazırlama cihazları (496 bin \$)

Arnavutluk'un 2009 yılı elektro-termik cihazlar ithalatında başlıca ülkeler sırasıyla: İtalya, Çin, Türkiye, Polonya ve Yunanistan'dır. İthalatta ikinci sırada yer alan Türkiye %17,7'lik paya sahiptir.

Türkiye'den Arnavutluk'a ihraç edilen başlıca elektro-termik cihazlar şunlardır:

- Elektrikli fırınlar, ocaklar vb. pişirici cihazlar (GTİP: 8516.60): 3 milyon \$
- Elektrikli ısıtıcılar, hava perdeleri, sobalar vb. (GTİP: 8516.29): 393 bin \$

Arnavutluk 8516 gtip'li elektro-termik cihazlar ithalatında "MFN" ilkesi kapsamındaki ülkelere %10 oranında gümrük vergisi uygulamaktadır. Bu ürünlerin AB ülkelerinden ithalatında gümrük vergisi alınmamaktadır. Ülkemizle Arnavutluk arasında yürürlükte bulunan STA kapsamında 8516 gtip'li elektro-termik cihazların Arnavutluk'a ithalatında gümrük vergisi oranı %0'dır.

Elektronik

Televizyon Alıcıları:

Arnavutluk'un "televizyon alıcıları, video monitör ve projektörler" ithalatı 2009 yılında 39 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

Alt ürün gruplarına göre ithal edilen ürünler şunlardır: Renkli televizyon alıcıları (26 milyon dolar), renkli video monitörleri (4,7 milyon dolar), video projektörleri (2,6 milyon dolar).

Arnavutluk'un 8528 gtip'li "televizyon alıcıları, monitörler, projektörler" ürün grubunda ithalat yaptığı başlıca ülkeler sırasıyla; Çin, Güney Kore, İtalya, Slovakya, Tayvan ve Türkiye'dir. Türkiye ülkenin 8528 gtip'li ithalatında %10,5'lik paya sahiptir.

Türkiye'nin Arnavutluk'a "televizyon alıcıları, video monitör ve projektörler" ihracatı 2010 yılında bir önceki yıla %20 oranında azalarak 2,9 milyon dolar olmuştur. Türkiye'nin Arnavutluk'a gtip 8528 kapsamında yaptığı ihracatta önem arz eden renkli televizyonların (gtip: 8528.72) ihracatı 2010 yılında 2,8 milyon dolar olmuştur.

Arnavutluk 8528 gtip'li "televizyon alıcıları, monitörler, projektörler" ithalatında "MFN" ilkesi kapsamındaki ülkelere %0, %2 ve %10'luk 3 farklı oranında gümrük vergisi uygulamaktadır. MFN kapsamındaki ülkelere ithalatta, televizyon alıcıları %10'luk gümrük vergisine tabidir. 8528 gtip'li ürünlerin AB ülkelerinden ithalatında gümrük vergisi alınmamaktadır. Ülkemizle Arnavutluk arasında yürürlükte bulunan STA kapsamında 8528 gtip'li televizyon alıcıları, monitörler, projektörlerin Arnavutluk'a ithalatında da gümrük vergisi oranı %0'dır.

Hazır Giyim

Arnavutluk hazır giyim sektöründe 100'ün üzerinde yabancı sermayeli firma dahilinde işleme kapsamında faaliyet göstermektedir. Bu firmaların %70'i İtalyan %27'si ise Yunan sermayelidir. Bu firmaların tamamına yakını %100 ihracata çalıştılarından ve yerli üretim de yetersiz olduğundan hazır giyim talebinin tamamına yakını ithalat yolu ile karşılanmaktadır.

Arnavutluk hazır giyim pazarında İtalyan ürünleri hakim durumdadır. 2009 yılı itibarıyla örme giyim eşyası ve aksesuarları ithalatının %61'i İtalya'dan gerçekleştirilmiştir. Türkiye %14,9 pay ile 2 nci, Çin %12,5 pay ile 3 üncü, Yunanistan %9 pay ile 4 üncü ve Hindistan %0,4 ile 5 incisırada yer almaktadır. Örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarlarında ise İtalya %67 pay ile pazarda lider konumundadır. Türkiye ise %6,4 pay ile Yunanistan ve Çin'in ardından 4 üncü sıradadır.

Arnavutluk'un nüfusu üç milyon olup, 29 yaş ortalaması ile oldukça genç bir nüfusa sahiptir. Dolayısıyla, denim ve spor giyim en çok talep gören ürünlerdir. Pek çok Türk denim ve spor giyim markası da Arnavutluk'ta mağazacılık uygulamasına giderek isabetli karar vermiştir.

İtalya'nın ekonomik ve sosyal olarak Arnavutluk üzerinde çok büyük bir etkisi bulunmaktadır. İki ülkenin komşu olması ve İtalya'da önemli bir Arnavut işgücünün bulunması iki ülke arasındaki ticaretin gelişmesine ve Arnavutluk'ta İtalyan yatırımlarının artmasına katkıda bulunmuştur. Aynı ilişki İtalya örneğindeki kadar güçlü olmasa da Yunanistan ile de bulunmaktadır ve Yunanistan Arnavutluk'ta her alanda etkisini artırmaya çalışmaktadır. Dolayısıyla, İtalya ve Yunanistan'ın Arnavutluk'un geleneksel ticari ortakları olması Türkiye için önemli bir dezavantaj yaratmaktadır.

İlaç Sanayi

Ülkede özel sektöre ait 3 tane yerli ilaç üreticisi, 216 tane ecza deposu, 1020 tane eczane, 210 tane özel ilaç acentesi ve 42 tane hastane eczanesi vardır. Ayrıca pazarda hastaların yaş durumuna veya hastalığın seyrine göre gereken dozajlarda veya değişik farmasötik şekillerde 3400 kayıtlı ilaç bulunmaktadır.

Ülkede toplam 41 tane hastane ve 2039 sağlık çalışanı vardır. Bu sağlık kurumlarının hepsi devlete aittir. Hükümet sağlık hizmeti veren kuruluşları %20 oranında artırmayı planlamaktadır.

Arnavutluk'un toplam ilaç ithalatı 2009 yılında 137 milyon dolar olmuştur. İlaç ithalatının yaklaşık %90'ını, 3004 GTİP grubunda bulunan perakende hale getirilmiş ilaçlar oluşturmaktadır. Perakende hale getirilmiş ilaç ithalatının %60'ı AB ülkelerinden gerçekleştirilmektedir. AB ülkeleri dışındaki en önemli tedarikçi İsviçre, ABD ve Türkiye'dir. Türkiye'nin 2010 yılında Arnavutluk'a perakende hale getirilmiş ilaç ihracatı bir önceki yıla göre yaklaşık %19 oranında artarak 4,17 milyon dolar olmuştur. Ülkeye olan ihracatımız çok yüksek olmasa bile ihracatta yaşanan olumlu gelişmeler, pazardaki payımızın artacağını önemli bir göstergesidir.

İnşaat Malzemeleri

Adi Metallerden Kilitler, Sürgüler

Arnavutluk'un 2009 yılında gerçekleştirdiği 39 milyon \$ değerindeki adi metallerden kilit ve sürgüler ithalatının %97,2'si İtalya'dan yapılmaktadır. İkinci sırada %1 payla Çin ve üçüncü sırada %0,8 payla Türkiye yer almaktadır. 2005-2009 döneminde Arnavutluk'un kilit/sürgü ithalatı yıllık ortalama %25 oranında artarken aynı dönem Türkiye'nin Arnavutluk'a ihracatı 2009 yılında önceki yıla oranla %50 oranında artış göstermiştir. Adi metallerden kilit ve sürgü ithalatında Arnavutluk gelişen bir pazardır. Türkiye son yıllarda Arnavutluk adi metallerden kilit ve sürgü pazarında artan talep hızını aynı oranda takip edememiş pazar payını kaybetmeye başlamıştır.

İş ve Maden Makineleri

Arnavutluk'un iş makine ve cihazlarının aksamı, parçaları ithalatı son beş yılda %99, 2009 yılında ise önceki yıla göre %3 artış göstermektedir. Türkiye pazarda Çin ve İtalya'nın ardından %6,6'lık pay ile 3 ncü sıradadır. Çin %68,5'lik pay ile lider konumundadır. İhracatımızın ve pazar payımızın sektör potansiyeli çerçevesinde artması beklenmektedir.

Toprak, taş, metal cevheri ayıklama ve eleme için kullanılan makineler (8474) Arnavutluk'a ihracatımızda önemli bir ürün grubudur. 2010 verileriyle 172 bin dolar olarak gerçekleşen ihracatımız, 2009 yılına göre %82 azalma göstermiştir. Arnavutluk'un toplam ithalatının 21,46 milyon dolar olduğu ayıklama ve eleme makinelerinde pazarın en önemli ihracatçısı %48,7 pay ile İtalya'dır. Çin, Yunanistan, Portekiz, Avusturya ve İngiltere önemli ihracatçı ülkelerdendir.

8429 çerçevesindeki buldozer, greyder, ekskavatör, küreyici, yükleyici gibi iş makinelerinde Arnavutluk'a ihracatımız 2009 verileri ile 35 bin dolar düzeyindedir. Sektör ağırlıklı olarak büyük şirketlerin ve markaların kontrolündedir; pazarda İtalya %39,8 pay ile pazar lideridir. Almanya, İngiltere, Yunanistan ve Hollanda ise diğer ihracatçı ülkelerdir.

İş makinaları aksam ve parçaları ithalatında gümrük vergisi uygulamayan Arnavutluk pazarı gelişen bir

pazar olmasına rağmen ilgili pazara ihracatımızın maden makineleri haricinde düşme eğiliminde olduğu görülmektedir.

Kumaş

2008 yılının ikinci yarısında ortaya çıkan küresel finansal kriz Arnavutluk ekonomisinin dışa bağımlılığının az olması nedeniyle, ilk aşamada etkisini göstermemiştir. 2008 yılının sonlarına doğru özellikle İtalya ve Yunanistan'da çalışan işçi döviz transferlerinde yavaşlama başlamış, ayrıca İtalya ve Yunanistan'a tekstil ve ayakkabıda fason üretim yapan işletmelerin, talep daralması nedeniyle kapanmaları ve iş yavaşlatmalarına neden olmuştur.

Ülkede en yüksek miktarda yatırımda bulunan ülkeler, başta İtalya ve Yunanistan olmak üzere, Avrupa ülkeleridir. Yatırımlar, hazır giyim ve ayakkabı olmak üzere tekstil sektöründe yoğunlaşmaktadır. Düşük işgücü maliyetleri, hızlı üretim imkânı, düşük ulaştırma maliyeti gibi sebeplerle tekstil, ayakkabı ve deri sektörleri, ülkenin güçlü ve stratejik sektörleri arasında yer almaktadır.

İtalya yatırımları Adriyatik Denizine yakın, batı tarafında olup, %21'i tekstil ve ayakkabı üretiminde yoğunlaşan, genelde küçük veya orta büyüklükte yatırımlardır. İtalyan şirketler düşük ücretli işgücünden faydalanmaktadır. Arnavutluk'taki ücretler İtalya'daki ücretlerin yaklaşık onda biridir.

Yunan yatırımları Güney ve Güneydoğuda, Yunanistan'a yakın olan bölgelerde yoğunlaşmıştır. Yunan yatırımcıları genelde ticaret sektöründe çalışmaktadırlar. Tekstil, giyim ve deri ürünlerinin imalatındaki toplam payları ancak %2'dir.

Yabancı yatırımların çoğu Tiran ve Durres şehirlerinde yoğunlaşmıştır. Bu iki şehir yabancı şirketlerin %67'sini çekmektedir.

Arnavutluk'ta üretim daha çok hazır giyime yönelik gelişmiştir. Ülkede kumaş imalatı fazla gelişmemiştir. Hazır giyim imalatçıları, özellikle yabancı yatırımcılar, ihracata yönelik üretimlerinde kullandıkları kumaşı yurt dışından temin etmektedirler.

Tekstil ve ayakkabı sektörlerinin genel ihracat üzerinde büyük payları vardır. Tekstil ürünleri toplam ihracattan %26 pay almaktadır.

Arnavutluk'un toplam kumaş ithalatı son beş yılda %16, 2009 yılında ise önceki yıla oranla %5 artış göstererek 2008 yılında 15 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Bu artış eğiliminde ülkedeki yabancı hazır giyim üreticilerinin ihracata yönelik üretimlerinde kullanmak üzere ithal ettiği kumaşın önemli bir payı bulunmaktadır.

Medikal Ürünler ve Cihazlar

Arnavutluk medikal pazarı dışa bağımlı bir pazardır. 2009 yılında (9018 Gtip) tıp, cerrahi, dişçilik, veterinerlik alet ve cihazlarında 21,9 milyon dolarlık, (9022 Gtip) radyasyonlu cihazlar, X ışınli jeneratörler, tedavi koltuklarında ise 5 milyon dolarlık ithalat gerçekleştirmiştir. Bu ürün gruplarında 2009 yılında 1,4 milyon, 2010 yılında ise 903 bin dolarlık ithalat ise ülkemizden yapılmıştır.

9018 Gtip grubunda Avusturya, Almanya, İtalya, Çin ve Japonya, Almanya, 9022 Gtip grubunda ise İngiltere, Almanya, Çin, Hollanda ve Yunanistan önemli ihracatçılarıdır.

Arnavutluk tıbbi cihaz ve ekipman ithalatında gümrük vergisi uygulamamaktadır. Sektörün büyüme ve gelişme eğilimini sürdürmesi beklenmektedir.

Son yıllarda Arnavutluk ekonomisinin yakaladığı büyüme eğiliminin süreceği, toplam GSMH içerisinde %3 pay alan sağlık harcamalarının da artacağı beklentisi pazara yönelik çalışmaların artırılmasını gerektirmektedir.

Mobilya

Küçük bir ekonomiye sahip olan Arnavutluk 2009 yılında 64 milyon dolar değerinde mobilya ithal etmiştir. Bu talebin %39,6'sı İtalya tarafından karşılanmıştır. İkinci sırada %27 pay ile Çin gelmektedir. Türkiye ise %9,4 pay ile 3. sırada yer almaktadır.

2010 yılında Arnavutluk'a mobilya ihracatımız 5 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

3 milyon dolayındaki nüfusu ve 792 bin hane ile küçük bir pazar olan Arnavutluk nüfusunun %24'ünü 15 yaş altı, %67'sini 15-64 yaş arası nüfus oluşturmakta ve toplam nüfusun yarıya yakın kısmı şehirlerde yaşamaktadır. Arnavutluk nüfusunun en önemli özellikleri genç ve iyi eğitilmiş nüfusa sahip olmasıdır. Ülkede işgücünün yarısından fazlası, çok kazançlı olmayan, tarım sektöründe çalışmaktadır. Arnavutluk kişi başına düşen gelirini 2000 yılından bu yana iki katına çıkarmış olsa da nüfusun dörtte biri yoksulluk sınırının altında yaşamakta ve ülke Avrupa'daki en fakir ülkelerden biri olma özelliğini sürdürmektedir. Bu sebeple pazara ihraç edilmesi düşünülen mobilyanın yüksek fiyatlı olmaması önem arz etmektedir.

Ülkemiz ile Arnavutluk arasında imzalanan Serbest Ticaret Anlaşması kapsamında mobilya ürünleri için gümrük vergisi oranı %0'dır.

Otomotiv Ana ve Yan Sanayi

Arnavutluk'ta komünist rejim süresince araç sahibi olmak yasak olduğundan dolayı ulaşım genelde bisikletlerle yapılmaktaydı. 1992 yılından itibaren, 46 yıllık komünist rejime son verilerek, çok partili sisteme geçilen Arnavutluk'ta, araç satışlarının yıllar itibariyle artış gösterdiği görülmektedir. Arnavutluk'da araç üretimi mevcut değildir.

Arnavutluk'un oto ana sanayi ithalatına baktığımızda, 2009 yılında %7 düşüş ile 286 milyon dolar olarak gerçekleştirdiği görülmektedir. İthalatında başlıca ülkeler Almanya, İtalya, Fransa ve Japonya'dır. Arnavutluk'un oto ana sanayi ithalatında Türkiye 9 uncu sırada yer almaktadır. Ülkenin en fazla ithal ettiği ürün grubu binek otomobilleridir.

2009 yılında binek otomobil ithalatı bir önceki yıla göre %11 azalarak 159 milyon dolar olmuştur. En fazla ithalat gerçekleştirdiği ülkeler Almanya, İtalya, ABD, Fransa ve Japonya'dır. İkinci grupta kamyonlar yer almaktadır. Arnavutluk'un 2009 yılı kamyon ithalatı bir önceki yıla göre %2 azalarak 51 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. İthalatın en fazla gerçekleştirdiği ülkeler Almanya, İtalya, İngiltere, Japonya ve İsveç'tir. Türkiye ise %2,7'lik pay ile Fransa'nın ardından 7 nci sıradadır.

Arnavutluk'un kara taşıtları için aksam ve parçalar ithalatı ise 2009 yılında %5 azalarak 18,6 milyon dolar olmuştur. İthalatında başlıca ülkeler ise Almanya (%28,2), İtalya (%28,1), Türkiye (%12,1), Çin (%5,8) ve Japonya (%4)'dür.

Arnavutluk'a olan oto ana sanayi ithalatında dördüncü grupta yer alan traktörler 2009 yılında bir önceki yıla göre %18 artarak 16,6 milyon dolara yükselmiştir. İthalatında başlıca ülkeler Almanya, İtalya, İsveç, Hollanda ve Japonya'dır.

Türkiye'nin Arnavutluk'a oto ana sanayi ihracatı 2009 yılında bir önceki yıla göre %3 azalarak 4,6 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Türkiye'den Arnavutluk'a olan ihracatta binek otomobil ihracatı 2009 yılında bir önceki yıla göre %121 artarak 715 bin dolar olmuştur.

Kara taşıtları için aksam, parçalarının (8708 GTİP) 2009 ithalatı; bir önceki yıla göre %5 azalarak 18,6 milyon dolar olmuştur. Bu grupta en fazla ithalat gerçekleştiren ülkeler ise Almanya, İtalya, Türkiye, Çin ve Japonya olarak sıralanmaktadır.

Kauçuktan dış lastiklerin (4011 GTİP) 2009 ithalatı; bir önceki yıla göre %21 azalarak 14,4 milyon dolar olmuştur. Bu grupta en fazla ithalat gerçekleştiren ülkeler ise Çin, G. Kore, İtalya, Türkiye ve Yunanistan olarak sıralanmaktadır. Türkiye %13,3'lük paya sahip olup 2010 yılında ihracatımız 837 bin dolar olarak gerçekleşmiştir.

Arnavutluk'a filtre ihracatımız 2010 yılında %10 azalarak 1,2 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

Arnavutluk otomotiv ana ve yan sanayinde dışa bağımlı ve her iki sanayide de net ithalatçıdır. Arnavutluk'a olan otomotiv ihracatımızın gelecek dönemde yeniden artacağı tahmin edilmektedir. Yakın pazar olması da bir avantaj olarak görülmektedir.

Petrol Ürünleri

Petrol yağları, AB nomenklatürü esas alınarak GTİP numarasına göre 271019 ve 3403 numaraları altında sıralanmıştır. Bu bölümde Türkiye'nin ihracatının fazla olduğu 271019 grubu dikkate alınmıştır.

Petrol yağları, sanayi faaliyetlerin vazgeçilmez elemanıdır. Türkiye'de bu sektörde faaliyet gösteren firma sayısı 2008 yılında 215'dir. 2007-2008 yılları arasında lisans alan firma sayısı %35 artmıştır. Ülkemizdeki tek petrol yağ rafinerisi Tüpraş Aliğa Rafinerisi olup; yıllık 300 tonluk madeni yağ üretim kapasitesine sahiptir. 2008 yılında Tüpraş Aliğa rafinerilerinde üretilen yağ miktarı 252 bin tondur. 2007 yılında Türkiye'de tüketilen yağ miktarı ise 729 bin 600 tondur. 2008 yılında yaşanan kriz madeni yağ sektörünü de etkilemiş ve bu sektör petrol ürünleri arasında tüketiminin en fazla azaldığı alan olmuştur. 271019 GTİP numarasında yer alan madeni yağlar özellikle otomotiv ve makine sektörleri için hayati önem taşımaktadır. Bu nedenle küresel krize bağlı daralma yağ sektörünü de doğrudan etkilemiştir.

Arnavutluk'ta petrol üretiminin merkezi Berat ve Fier bölgeleridir. Ülkede petrol çıkarılması konusunda faaliyet gösteren çok sayıda yabancı firma bulunmaktadır. Bu firmalar çoğunlukla kara sondajı yapmaktadır. 2008 yılında devletin sahip olduğu tek petrol rafinerisi olan Albanian Refining and Marketing Of Oil Sh.a.-Armo özelleştirilmiştir. Ülkede uzun vadede petrol ve yan ürünleri ihtiyacının karşılanması için, yerli üretime ve yabancı şirketlerle yapılan anlaşmalara dayanarak yeni gaz ve petrol kaynaklarının bulunması, var olan petrol üretiminin artırılması amacıyla stratejik yatırımların verimliliğinin yükseltilmesi planlanmaktadır.

Arnavutluk'un toplam petrol yağı ithalatı son beş yılda %36 oranında artmıştır. Petrol yağı ithalatının %86'sını 271019 grubunda yer alan madeni yağlar oluşturmaktadır. Arnavutluk ithalatın %88,4'ünü Yunanistan ve Rusya'dan gerçekleştirmiştir. 2010 yılında Türkiye'nin Arnavutluk'a petrol yağında yaptığı ihracat önceki yıla göre %20 oranında azalma olmuştur.

Arnavutluk tarafından petrol yağlarında uygulanan gümrük oranları Serbest Ticaret Anlaşması uyarınca %0'dır. Arnavutluk küçük bir pazar olarak görünmesine rağmen uzun vadede özellikle petrol ürünleri konusunda büyümeye devam edecektir.

Plastik ve Kauçuk İşleme Sanayi

Plastikten Hortumlar, Borular ve Bağlantı Parçaları

Arnavutluk plastik borular, hortumlar ve bağlantı parçaları ithalatı 2009 yılı itibariyle 25,5 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

Plastik boru üretim kapasitesi fazla olan Türkiye, 2010 yılında Arnavutluk'a 2,9 milyon dolar plastik boru, hortum ve bağlantı parçaları ihracatı gerçekleştirmiştir. Bu rakam ile birlikte Türkiye, Arnavutluk'un en fazla plastik boru, hortum ve bağlantı parçaları ithalatı gerçekleştirdiği ülkeler içerisinde %10,4 dolayındaki payı ile 4. sırada yer almıştır. Son 5 yıllık veriler göz önüne alındığında Arnavutluk sektör ithalatı ortalama %27 artış göstermiştir. Türkiye'nin Arnavutluk'a ihracatı ise %32 artmıştır.

Türkiye'nin Arnavutluk'a gerçekleştirdiği plastik boru ve bağlantı parçaları ihracatının büyük kısmını 391721 gtip numaralı etilen polimerlerinden ve 391722 gtip numaralı propilen polimerlerinden plastik boru ve hortumlar oluşturmaktadır.

Etilen ve propilen polimerlerinden plastik hortum ve borular tarımsal sulamada yaygın olarak kullanılmaktadır. Arnavutluk tarım sektörü ülke ekonomisinin %20'sini oluşturmaktadır. Ülkede kurulan kolektif çiftlikler tarımsal üretimin büyük çoğunluğunu oluşturmaktadır.

Arnavutluk ile Türkiye arasında plastik hortum, boru ve bağlantı parçaları ticaretinde uygulanan gümrük vergisi oranları %2 , %5 ve %6 olarak uygulanmaktadır. Türkiye'nin en çok ihracatını gerçekleştirdiği 391721 ve 391722 gtip numaralı plastik hortum ve borular için uygulanan gümrük vergisi oranları %5'dir.

Pompa ve Kompresörler

Sıvı Pompaları

2009 yılında Arnavutluk 18,4 milyon dolar değerinde sıvı pompası ithalatı gerçekleştirmiştir. Türkiye'nin 2010 yılı sıvı pompa ihracatı 269 milyon dolar olup, Arnavutluk'a 636 bin dolar değerinde sıvı pompası ihraç edilmiştir.

Türkiye Arnavutluk'a 2004 yılında 299 bin dolar olan sıvı pompa ihracatını 2010 yılında 636 bin dolara yükseltmiştir. Bununla birlikte; 2010 yılında sıvı pompaları ihracatında önceki yıla göre %12'lik bir düşüş söz konusudur.

Arnavutluk'a sıvı pompaları içinde en çok ihraç edilen kalem 841381 gtip nolu diğer sıvı pompaları, ikinci kalem 841360 gtip nolu diğer döner deplasmanlı pompalar ve üçüncü kalem 841370 gtip nolu diğer santrifüjlü pompalardır.

Sıvı pompaları ithalatında %45,8'lik payla pazarın yaklaşık yarısına hakim olan İtalya ilk sırada yer almaktadır. İngiltere, Yunanistan, Hollanda, Çin diğer önemli tedarikçilerdir. Türkiye Almanya'nın ardından %2,6 payla 7 nci sıradadır.

Sıvı pompaları için uygulanan gümrük vergisi oranı %0'dır.

Sofra ve Mutfak Eşyaları

2009 yılı itibarı ile Türkiye'nin toplam plastikten sofra, mutfak eşyası ihracatında Arnavutluk %1,3'lük pay ile 33 üncü sırada; camdan sofra, mutfak eşyası ihracatında ise %0,3'lük pay ile 66 ncı sırada yer almaktadır. 2009 yılında Arnavutluk toplam 13 milyon dolarlık plastik ve cam mutfak eşyası ithalatı gerçekleştirmiştir. Arnavutluk'un toplam plastik mutfak eşyası ithalatında Türkiye % 38'lik payı ile birinci, cam mutfak eşyası ithalatında ise % 22,5'lik payı ile Çin'in ardından ikinci konumdadır.

Arnavutluk plastik ve cam mutfak eşyası pazarında ülkemizin yanı sıra, İtalya, Yunanistan, Çin ve Makedonya rekabet etmektedir. Arnavutluk plastik mutfak eşyalarında AB üyesi ülkelere % 1.2 diğer ülkelere ise % 6 gümrük vergisi uygulanmaktadır. Cam mutfak eşyalarında ise AB üyesi ülkelere % 0, diğer ülkelere ise % 10 gümrük vergisi uygulanmaktadır. 1 Mayıs 2008 tarihinde yürürlüğe giren Arnavutluk-Türkiye arasındaki STA'a göre cam mutfak eşyasında gümrük vergisi anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihten itibaren %0 olmuştur. Diğer taraftan, plastik mutfak eşyasında ise kademeli olarak gümrük vergisinin azaltılması öngörülmüş, 2009 yılı için %3,6 olan gümrük vergisinin 1 Ocak 2013 tarihine kadar sıfırlanması öngörülmüştür.

Arnavutluk plastik ve cam mutfak eşyası ithalatı 2009 yılında bir önceki yıla göre sırasıyla % 25 ve 1 artmış olup, son beş yılda plastikte ortalama %21, cam eşyada % 31 artmıştır. Arnavutluk plastik ve cam mutfak eşyası pazarının büyümekte olduğu görülmektedir.

Temizlik Maddeleri

Sabun ve Deterjanlar

Arnavutluk'un sabun ithalatı 2009 yılı itibariyle 8 milyon dolar civarındadır. Ülkenin ithalatı bir önceki yıla göre %14 oranında artmıştır. Türkiye'nin bu ülkeye yönelik toplam sabun ihracatı ise 2010 yılında önceki yıla oranla %18 artarak 4 milyon dolar düzeyinde gerçekleşmiştir. Arnavutluk'a gerçekleştirdiğimiz sabun ihracatında ilk sırada kalıp sabunlar bulunmaktadır. Türkiye, Arnavutluk'un ithalatında %57,3'lük payı ile ilk sırada yer almaktadır. Pazardaki önemli rakiplerimiz ise İtalya, Almanya, Çin ve Hollanda'dır.

Temizlik maddeleri, çamaşır, bulaşık makinesi deterjanları, yüzey temizlik maddeleri vb. ürünleri kapsamaktadır. Arnavutluk'un temizlik maddeleri ithalatı ise 2009 yılında bir önceki yıla göre %9 oranında artarak 47 milyon dolara ulaşmıştır. Türkiye'nin söz konusu ülkeye yönelik temizlik maddeleri ihracatı ise 2010 yılı için 2,3 milyon dolardır. Arnavutluk'a yönelik temizlik maddeleri ihracatımızda ilk sırada perakende satışa hazır temizlik maddeleri bulunmaktadır. Arnavutluk'un temizlik maddeleri ithalatında Türkiye sahip olduğu %17,2 pay ile 4. sırada yer almaktadır. Pazardaki önemli tedarikçiler ise; İtalya, Romanya, Çek Cumhuriyeti ve Yunanistan'dır.

Arnavutluk ekonomisinin önümüzdeki dönemde büyüyeceği yönünde beklentiler mevcuttur. Son yıllarda Arnavut tüketicilerin yaşam tarzlarında Batılılaşmaya yönelik bir eğilim söz konusudur. Gerek pazardaki bu eğilimin gerekse ekonomide beklenen büyümenin sabun ve temizlik maddeleri pazarını da olumlu etkilemesi beklenmektedir. Bu sürecin hali hazırda pazarda önemli bir yere sahip olan sabun ve temizlik maddeleri firmalarımız açısından önümüzdeki dönemde hem ihracat, hem yatırım açısından yeni fırsatlar yaratacağı, bu fırsatlardan yararlanabilmek için de pazarın yakından takip edilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Arnavutluk - Düzenlenen Önemli Fuarlar

Milli Katılımda Devlet Desteği Olan Fuarlar

Arnavutluk 5. Türk İhraç Ürünleri Sergisi (Tiran - Mart/Her Yıl)

Genel ticaret

Web Sitesi : <http://www.ito.org.tr>

Bireysel Katılımda Devlet Desteği Olan Fuarlar

Agrobiznes 2011 (Tiran - Eylül/Her Yıl)

Tarım ve Gıda

Web Sitesi : <http://www.kash.org.al>

Albrelax Mobilya Fuarı (Tiran - Eylül/Her Yıl)

Mobilya

Web Sitesi : <http://www.albexpo.com>